

Сяйво білого тіла

Антологія української еротичної поезії

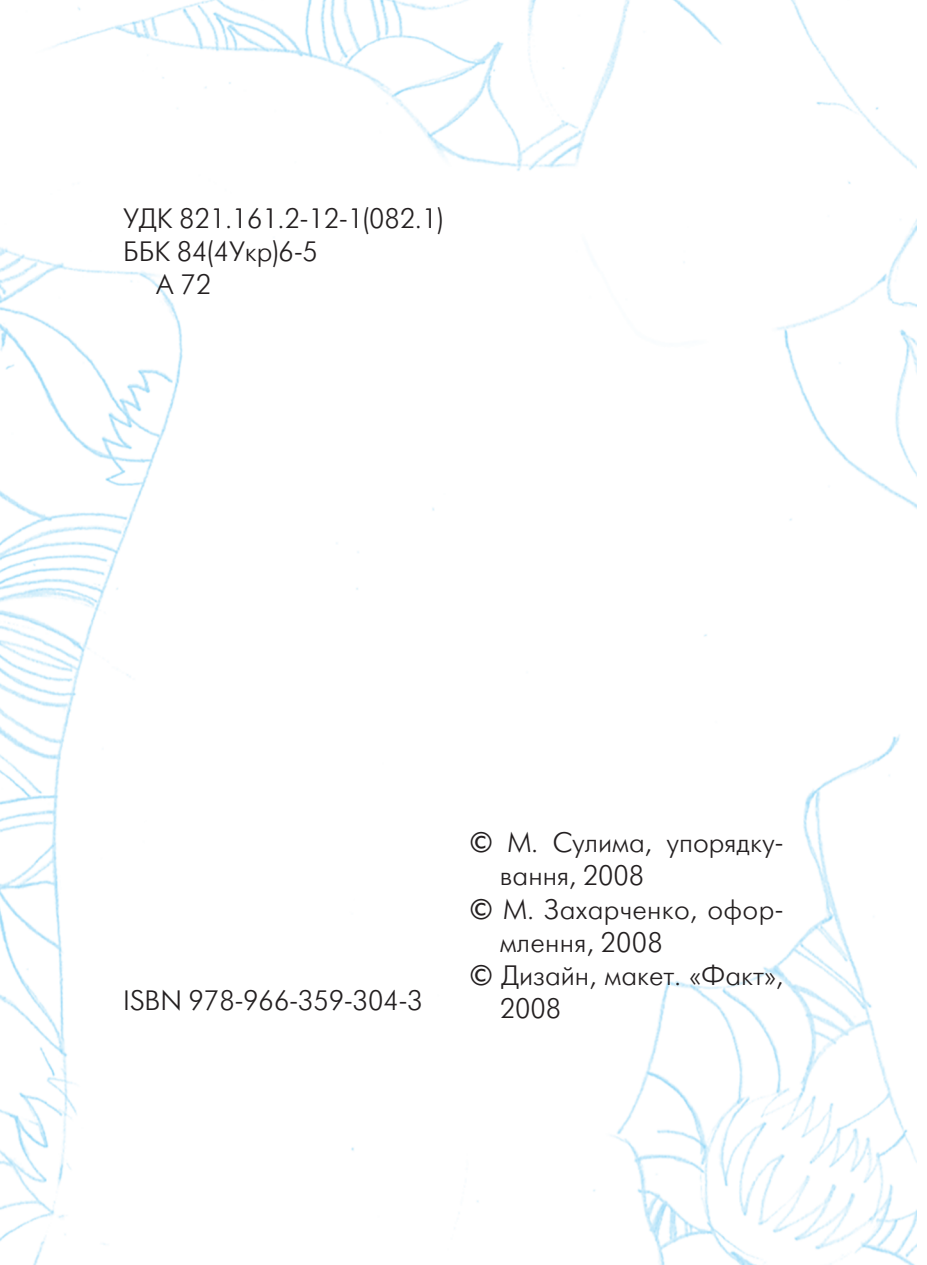
Сяйво білого тіла

Антологія української еротичної поезії

Упорядник Микола Сулима

Київ • 2008

УДК 821.161.2-12-1(082.1)

ББК 84(4Укр)6-5

А 72

ISBN 978-966-359-304-3

© М. Сулима, упорядкування, 2008

© М. Захарченко, оформлення, 2008

© Дизайн, макет. «Факт», 2008

Павло Тичина

(1891–1967)

Жінка у творчості П. Тичини — тема складна, цікава й не досліджена. Поет унікав у своїй творчості відвертої еротики. Хоча серед його щоденникових записів трапляються й такі: «Колись Андрій [...] сміявся з мене: поет без кохання. Люди мої! Не так, не так, не так...»; «Іноді такої сильної любові хочеться!.. Як хочеться справжньої, чистої любові!» (серпень 1920 р.) чи «Я цілував Лялю всю, всю! Перед самим собою одзначаю, що я вчора чистіший з чистих був» (вересень 1920 р.). А ще — «Жінки я майже не знаю» (9 березня 1922р.). Промовисті ілюстрації до подібних записів — вірші «Мадонни, Ундіни, Гудруни...» із циклу «Харків» (1923), де поет говорить про те, що «знає й не знає» еротики, що в жінці він бачить в першу чергу «сестринку», чи «Я ж не винен, що Анжела...».

Вірші «— Зоставайся, ніч настала...» та «На світанню» (з кримського циклу) — виняткові у доробку П. Тичини. Цим вони й цікаві.

* * *

— Зоставайся, ніч настала,
Все в тумані-молоці.
Спать мене поклала Тала
На дівочій руці.

Щось питає, обіймає
Чисте, біле, молоде...
І світає й не світає,
Тільки ранок не йде.

Ой ти ранку, любий сонку.
Треті півні голосні!
Взяв дівчину беззаконку
На двадцятій весні.

Встала Тала в білій льолі:
Ну, приходь же, жду вночі.
За вікном шумлять тополі,
Журавлині ключі...

З Кримського циклу

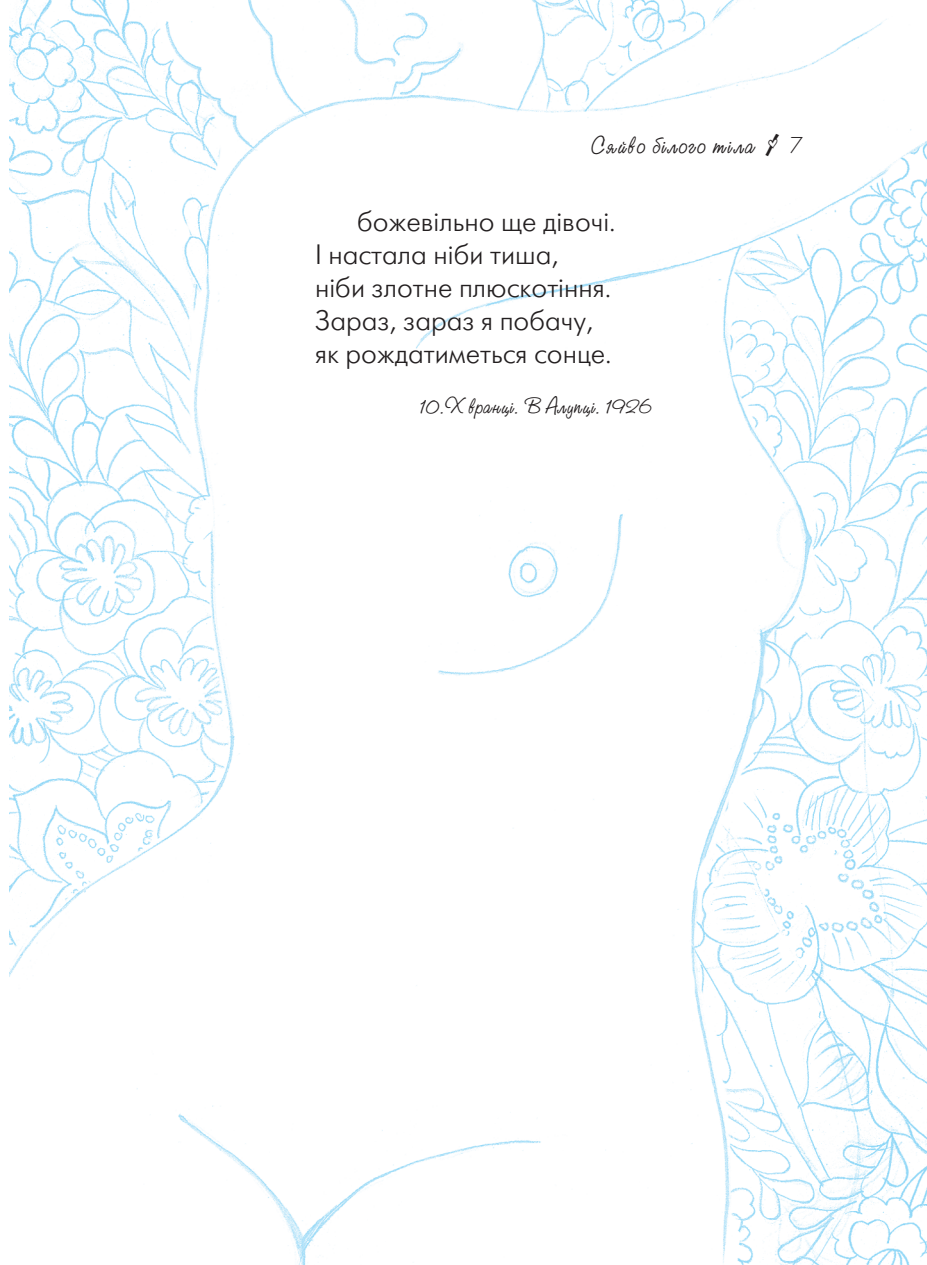
На світанню

Із води із океана
там вона далеко вийшла.
І такеє в неї видно —
одірватися не могу.

Підняла вона коліно —
щоб на камінь стати вище.
І такеє в неї видно —
одірватися не могу.

Мов у пісні, Калевалі,
вітер в лоно їй повіяв,
зароживив знизу перса,
почорнив оте, що видно.

І лягла вона розкрито,
головою десь за море.
В небо промені — коліна

Славо Билого тіла § 7

божевільно ще дівочі.
І настала ніби тиша,
ніби злотне плюскотіння.
Зараз, зараз я побачу,
як рождатиметься сонце.

10. Хвранці. В Англії. 1926

* * *

Я ж не винен, що Анжела
то сіпне мене, то йорзне,
то нагрозне: Лі —
то злякає: Ко —

Анжеліко, Анжеліко,
хіба ж можна несерйозно?
Можна отако?

В тебе стан тугий, Анжело,
і припухлості, і плечі,
лікоть, і линке...
ну, так що ж таке?

Анжеліко, Анжеліко,
хіба ж можна такі речі,
можна отаке?

Я ж ходжу собі, Анжело,
і нікого, й нікогисько! —
тільки ти як га —
баба ти яга.

Анжеліко, Анжеліко,
ой баловане хлопчисько,
що з тобою, га?

Ну нехай би вже, Анжело,
ти за ділом, — а то ж хвора,
ще й на мене зла.

(Передражню: ла!)

Анжеліко, Анжеліко,
ну, чого прийшла ти вчора —
тисло обняла?

18.XI 1929

Михайль Семенко

(1892—1937)

Готувати тематичну добірку будь-якого поета — справа завжди ризикована. Не є винятком і Михайль Семенко: лишень почнеш говорити про нього як про футуриста, а він уже називає себе антикваром...

Те ж саме й щодо еротичних поезій. Тому, читаючи цю добірку, повсякчас треба пам'ятати, що М. Семенко не завжди такий, яким ми бачимо його в пропонованих мініатюрах. Гранична сміливість у нього, як правило, змінюється сором'язливістю, грубість — ніжністю, непроникність — стражданням. Цю полярність можна проілюструвати пославшись на Семенків вірш «Еротеза» (1916), де поет говорить, що він — «роза в дівчиній косі», і тут же зізнається:

Я весь належу небесам
А часто кущика доволі.

М. Семенко не випадково сповідував не просто футуризм, а так званий кверофутуризм («кверо» — то щось ніби «палкий, жагучий»). Він вигадав власний напрям, який і дозволяв поетові бути різним, не зашореним певними, навіть футуристичними, догмами. Звідси дивовижна ніжність і не менш дивовижна відвертість у творах М. Семенка: не приховуючи своїх амурних походеньок в одних віршах, поет раптом у «Поцілунку» (1916) шепоче:

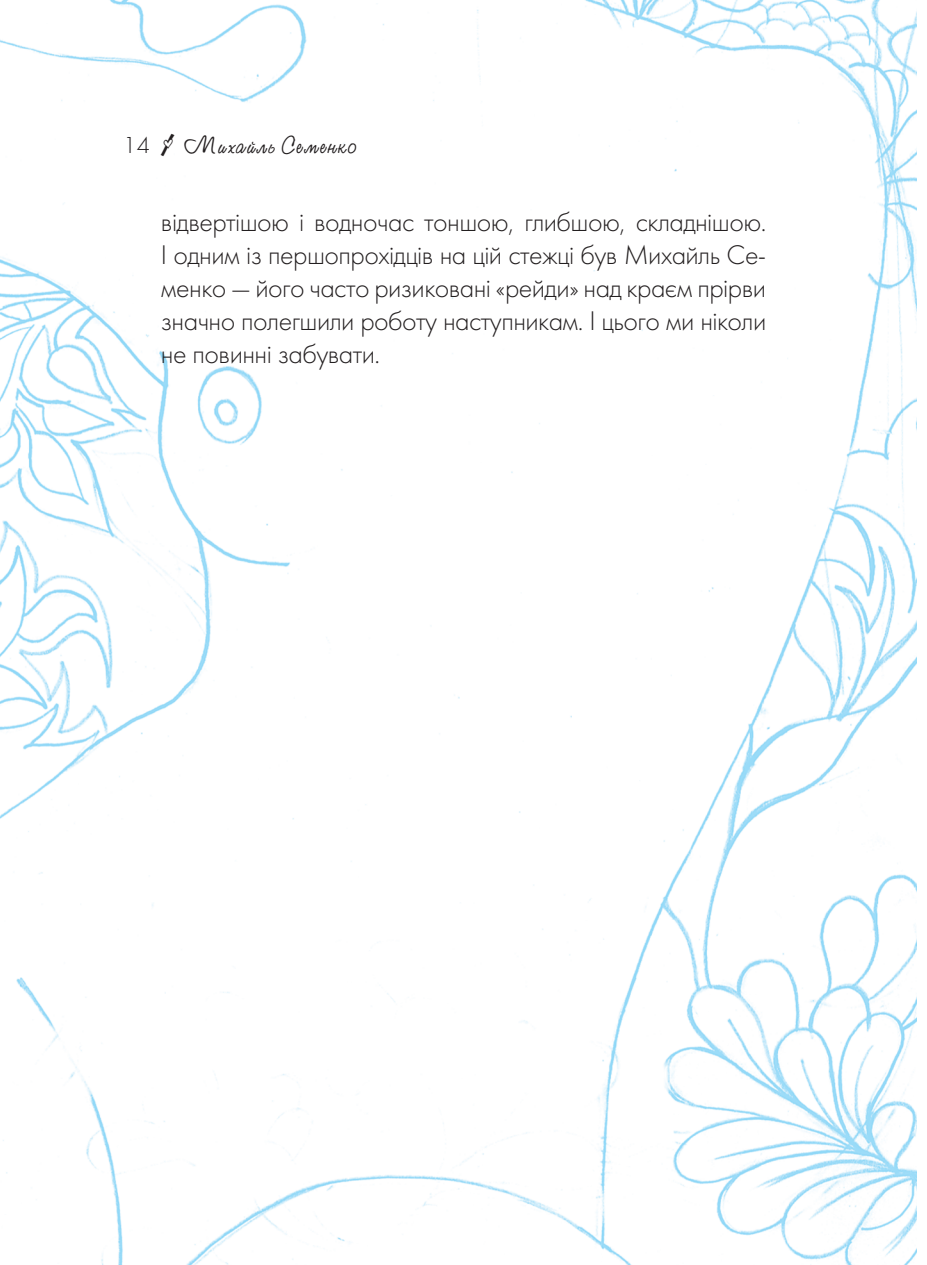
...Нащо, нащо сказали,
Що я — такий, як всі!

Ймовірно, що саме ця вразливість і стримувала поета й не давала переступати тієї межі, за якою еротика набула б рис порнографії. М. Семенко належав до того покоління, яке покликане було оновити мову української літератури — для цього, скажімо, з традиційно селянської вона мала стати літературою, яка успішно освоювала б і міську тематику. На думку найталановитіших представників цього покоління, в літературі не мусило бути заборонених тем. Щодо інтимної сфери людського життя, то саме в ці роки на зміну підкреслено цнотливим описам прийшли більш відверті рядки та

абзаци, яскравими зразками яких є й твори М. Семенка. Можна назвати також Валер'яна Поліщука, Раїсу Троянкер та ін. Як змінилася ця мова, можна побачити, порівнявши, приміром, відому пісню «Розпрягайте, хлопці, коні...» та вірш М. Семенка «Панна з третього поверху» (1918). «Сад зелений», «вишневий сад», копання криниці у надії, що до неї вийде на побачення дівчина, — сюжет відомий. М. Семенко теж кличе дівчину на побачення. Живе вона на третьому поверсі. Герой просить панну «обернутися постаттю до таємного сходу в саду». Але їхнє побачення має відбутися в «чорному парку».

На відміну від популярної пісні, драматизм якої підсилений класичним «трикутником», вірш «Панна з третього поверху» начебто простіший. Але ця простота позірна. Імппульсивне поривання ліричного героя, мовчання панни, обіцянка героя прийти в «чорний парк»... Сюжет Семенкового вірша на цьому обривається, але вірш — і в цьому його секрет, загадка — має продовження... в незавершеності, в невідомості, перед якою опиняється читач. Українська поезія ХХ століття взагалі і лірика М. Семенка зокрема піднялася на новий щабель, вона стала оперувати новими категоріями, виробила нову образність, ритміку. Ускладнилися стосунки між героями. Інтимна лірика стала

відвертішою і водночас тоншою, глибшою, складнішою. І одним із першопрохідців на цій стежці був Михайль Семенко — його часто ризиковані «рейди» над краєм прірви значно полегшили роботу наступникам. І цього ми ніколи не повинні забувати.

Хатка із граната

Я потім Вам скажу — усе, що треба,
А зараз — уст, я хочу Ваших уст!
Я буду делікатним. — Ви чуєте мій тембр?
Я ж у кімнаті цій ні більш ні менш як гість.

Жартуючи — я потушив електрику.
Метнулись Ви — і знов байдуже світло.
Вібрують тіні знов. Самочу я у кутику.
А по хвилині знов ми боїмось згоріть.

Я казку розповім про хатку із граната.
Але слова — то нуд, стихійне зрозуміння.
Ви вся в мені, а в Вас — моє хотіння.
Переплелись між нас газели і сонати.

3 — VI. 1914. Київ.

Порнографіза

Я надто вдячний панно мила
Що мрія серце затопила
Що Ви ввійшли в химерний храм
Туди впускаю
І там ховаю
Лиш панн тендітних та милих дам.

Поки мене не розлюбила
Йдемо зі мною панно мила
Нас не зобачить око там
Туди впускаю
Там роздягаю
Лиш панн тендітних та милих дам.

За те що погляд Ви втопили
Я дуже вдячний панно мила
Усе що мав і дав я Вам
Там де впускаю
І де ховаю
Лиш панн тендітних та милих дам.

25 . VI . 1914 . Київ.

Пристасть

Твоє тіло слизьке як пристасть
І виблискує ніби «Відьма» Ропса
Воно викликає таку безмежну пристасть
Як твір Хеопса

Я звіром став мене безтямить пристасть
Із горла лізе темно-синій вий
Ти вся тремтиш благає давить пристасть
І в диких тисках давиш до грудей

У вогкім тріпоті завмерла стихла пристасть
І простяглась пекуча сила рук
Так розпливлась по ліжку пристасть
Червоних мук.

1.Х. 1914. Київ

Протуберанс

У ліжку білому страшний протуберанс
І на багато миль як вибухне він кине
Палких скалок що душу зранять
І в тілі щось палке палке поплине
Пекуче й ніжне ніби станс

Порт'єра вправлена почнемо наш сеанс
І моралісти нас напевне не похвалять
У плинах пристрасті на поверхнь лютість рине
І п'яні вистогни в огнях ніхто не спине
І хутко вибухне страшний протуберанс

І ніжний ніжний виллється каданс
В ажурних мережках затріпотить застигне
Останні виблиски півтіні лиш зоставлять
І в тихих загравах ручай життя поплине
Останні плюски угаваючися кине
Погаслий враз протуберанс.

2. X. 1914. Київ.

Живіт мов оксамит

Безлунних хвиль збираю темні тіні
Що струять межі струн співучої вйоліни
У дно життя дивлюсь в магічне дно свічада
Збираю співи тайн безболісно і радо

Тремтить рука в безшумнім хвилюванні
І серце тисне жах в безмовнім сподіванні
Безжурне світло ллє різномаїті плями
На струни голосні на пасма фіміаму

Живіт мов оксамит і ліжко повне сяйва
В панчохах ноги ще не будуть вони зайві
І знову затремтять заплачуть тихо тіні
Перед офірою мораль схилилася уклінно

Це свято тіла є гарячого як жар
Що затуманює у присках випроміння
І на свічада дні женуть юрму примар
І я й вони ідуть на жертівник горіння.

2. X. 1914. Київ.

Ни

Я люблю безстидні рухи
І свободу почувань
Як оголюються руки
І тремтить звабливо стан

Лиш останній ступить крок
Поцілуйний випить трюнок
Щоб відчути холод зубок
Персів сонячний пісок

І завмерти в лютих звивах
В гамах грішних диких мук
У владних тіла переливах
Щоб забуть про Божий стук.

8.09.1914. Київ

Ти

Я люблю твій стан
Я закоханий у згиби тіла
В тобі і Стріндберг і Ростан
Як затремтіла

Прекрасна ніби станс
Ти у екстазах загорілась
Журна немов старий романс
Як німфа що у лісі стрілась

Ти чиста й грішна як свята
І сяєш в сяйві білім тіла
Коли уперше затремтіла
Розквітла ти мов золота.

16.09.1914. Київ

Екцеси

В мою кімнату йдуть принцеси
В ній відбуваються екцеси
Танкують слухають вони
Жалібні і криваві меси
І творимо червоні сні
Пихтять і стукають експреси
За тихим захистом стіни
Ми відчуваєм м'які преси
І струнять плямно еротези
В піснях останньої струни
І божеволіють принцеси
І творимо червоні сні.

16 – X. 1914. Київ

Синя сукня

Під шум коліс згадав її
Так близько обіч у трамваї
Ніби одвічно ми свої
І рідні слів її ручаї

Привіту повна синя сукня
І теплий рух її коліна
Нині дивлюся в мерзлі вікна
І з даліни не жду укліну

Нащо згадав я милу Фаню
Під шум коліс в степу чужім
Вже не заснуть в п'їтмі німій
І вже без туги я не встану.

29 – XI. 1914. Азія. Забайк. залізк.

Баран

Для тебе я пишу мої дзвінки поезії
Я в співах справжній Крез
У дзенькоті еоловім в своїй екстазекспресії
З'явився я мов блискавка і блискавкою щез

Я сурмою розвинув скрізь свій дзвін акордний крик
І в колі зальююстрених мчу ніби чорний крук
Я межі персів панночки розсипався і зник
І вже не чую більш ні радощів ні мук

У сміливих захватах веселий як баран
В огневих іскорках я волі й міці повний
Я синтез всіх людей Бетховен я й Ростан
Громомовний.

11. V. 1915. Владивосток.

Ажурна сукня

Я клаптик побачив спідньої сукні
Ажурної сукні під рухами ніг
Ніжки як витонч струмні і струнні
І в струнних акордах край них я приліг

Мені подобається коли ти проходиш
І повні проміння рухання колін
Ти поглядом палиш і рухами твориш
І оживлюєш ласкою холодність стін

Я бачу крізь струни побіжність усмішки
Прозорість панчохів і сталевість ніг
Як близько як близько омріяні ніжки
Я в струнних акордах край ніжок приліг

20.IX. 1915. Владивосток

Ванда

Ванда має діток — двох маленьких дівчаток,
Двох гарненьких дівчаток, що немов ляльки.
Я цьому не вірив, я не мав і гадок,
Ну тепер уже вірю, навіть залюбки.

Ванда уже мати, Ванда вже не панна,
Ванда вже не панна, — який в неї стан
Вандина витворність — ах, не варта Глана,
Ванду взяти може Уайльд або Ростан.

Ванді личить спортність, Ванда — амазонка,
Ванда — амазонка, в ній — динамо рух.
Ванда диха сміло, Ванда ходить тонко,
Ванда носить сукні, легенькі, як пух.

Вандини панчішки, що ховають ніжки,
Що боронять ніжки від моїх очей —
Криють в собі тайни, як квітневі нічки,
Тають сни блакитні травневих ночей.

11 — ІУ. 1916. Владивосток.

Заплети косу міцніш

Я на страждання тебе веду —
На повільне згорання.
Вибухнемо напрощання —
Так написано на роду.

І, може, в світі не бачив ніхто
Боліда, за наш бучніш.
Заплети косу міцніш,
Застебни пальто...

7. V. 1917. Владивосток

Острах

Час іде. Стіни бовваніють.
Сили лютують земні.
Нащо на шию змії
Тобі й мені?

Кинути мусимо острах.
Жах пережити —
Смертельно-гострий,
Неситий.

Не блідій.
Я з тобою.
Зігрій
Собою.

7. V. 1917. Владивосток

Беатрыса

Хвилювання знайомі
Хвилювання старі
При таких комічных абставінах
Така несподівана ніч
Ноги мерзлі душа палала
Душа разрывалась
Сестра Беатрыса у теплушці
Два слова ці моё серце пестылі
Руки м'які незнано-рідні
Волосся шовк
Огневісь доторків
Ласкаві-ласкаві слова зліталі
На дні
Тій што зникла так хутко
Яка почувала в собі частину мого сонця
Їі еманачію збережу я.

XII. 1917. Кабынці

Із циклу «Гімни св. Терезі»

(Олександрі – сестрі)

VI

Образ твій у куті найтихшому,
В ногах твоїх аромат.
Подай життя застигшому,
Перса Св. Агаті.

Прагненням чуда серце освітлене
Опромінь бажанням кризи.
Зійде бог у тіло привітлене,
Як з тебе спадуть ризи.

1918. Кабінці

ХХУ

Я осрiблiютНараз... забачив змiю.
Сховай на колiнах!

Сумною блакитнiстю зiм
Серце закрый од стiн.
Вночi я тобi розповiм
Про м'якiсть твоiх колiн.

1918. Кибинцi

Із циклу «Біла студія»

VII

Очі міцно, міцно стиснуті
І заломлені губи.
Вохкі коліна з біллю роздвинуті
В час солодкої згуби.

Не було початку — не буде краю.
Таємність ковдри.
В цю хвилю відчувається
Тільки кров.

XII

Знак перше-останньої зустрічі
Для елегантної Катерини,
На спомин про вагон співучий
Обезстраденій балерині. —

Синій знак гострий залишив я
У вас вище заголених колін,
Коли звала безмріяна Ставія
І мучив вагонний сплін.

XVIII

Я люблю обличчя змінєність
І ще щось, що в тобі
Я люблю твоїх губів рубінєність
І ще щось, що в тобі.

Я люблю твоїх стегєн принадність
І ще щось, що в тобі.
Я люблю тіла твого принадність
І те, чим відрізняєшся в юрбі.

1918. Київ-Кишинь

Тепла Жінка

Нервує чорне з бiлим
Вабить остання сторiнка
Впала на темний килим
Тепла жiнка

При фантастичнiм лихтарнiм свiтлi
Оksamитова м'якiсть
I коли орхiдеї опали росквiтлi
Нас опромiнила вогкiсть.

22. IV. 1918. Київ

Бліда панна

Приходь в кімнату озанавішену
Бліда панно моєї уяви
Приходь зажурена візьми силу нелічену
Після чашки кави

Розбий вазу на смерть осуджену
Моїх мрій засмучена панно
Впаде сукня і пристрасть пробуджену
Опостелю вогнем уїтманно.

28. IV. 1918. Київ

Оksamитовий дзвін

Осліпи мого звіра заголеністю ніг
Гіпнозом променевих недоторкань
Я не підйду — ні
коли скажеш: — встань!

Стомленість і вимученість — рештна принадність
В тремтіннях тіні оksamитовий дзвін
Роздягни свою душу — твоєї крові владність —
Роздави свій вогкий рубін!

8.V. 1918. Київ

Прерія зорь

Поема-роман (уривок)

XIII

І раз ранком сталося так
Хитавсь на воді пароплав
І обоє зійшли сумний знак
І поруч став

Ти чуєш хлюпочуть хвилі
Моря привабний клич
Приємно в зеленій могилі
Заснуть рослини ніч

Цілую білі перса
Кров викликає мене
Ніж спокушає на герць
І серце гостро шкляне

Бачиш в очах мука
В волоссях гірких твоїх
В устах вогкість роспуки
І смак баговиння в них

Стогнеш ніхто не чує
Лиш я коханець блідий
Біль смокче і трує
Блакить океан води

Обніми здави палко
Вколи відчаєм губ
Ти запальна коханка
По хвилі будеш труп

Це я твоє завтра
Вічність кохання смерть
Горить жагуча ватра
З моєї волі життя кінець

Заплющ очі в тінях
Власницькі рухи мої
Ми вдвох в німих стінах
На ліжку білім огні

Заплющ очі кохана
Останній притиск твій
Мої ласки прощанні
І твій стогін: мій

ІХ – 1919, ІV – 1920. Київ.

Женіцны

Гарно дивіться на
японку
і прыгадуваці рідны край.
Коли набігае інша хвіля
й хмаркою пробігае душу —
тоді я кажу:
ні,
цікавіше дивіться на
цю гарненьку натурщицю
з Акадэміі —
у неі хвілююць стегна.
Ні, ця, што
торкаецься рукою да моёй ногі —
в чорному
в білому капелюсі —
вона сідзіць
в профіль
і іноді поглядае на мене —
іі погляд я хочу затрымаці в сваёй душы.
І інша — все

незнайомі —
простенька й скромна за дальшим столиком
стомлено
дивиться на мене
смутна і рідко всміхається.

21. IV. 1920. Київ

Норвежцi

Не заплутуйте мене нiчною мiсячною
коли я грузну в фразах —
не запитуйте на темних сходах.
Ви ще не одержали вiд мене
це тому, що ви не даєте менi втiхи.
I далеко краще
коли ви поводитесь простiш
i не зупиняєтесь на улицi бiля стовпа
або зiрваної ринви на розi —
менi нiяково.

25. IV. 1920. Київ

Із циклу «Зок»

III

Пестила мене
Шепотіла:
Гарно.
Шепотіла в ухо:
Мій.
Гладила й шепотіла:
Скажи.
А після говорила:
Ти — чужий.
Прощались —
Цілувала, цілувала.
Я гніваюсь:
Ти знала
Що я не забуду тебе.

24. II. 1921. Москва.

IV

Перста твої
Мої:
Я їх цілував.
Ноги твої
Мої:
Я їх пестив.
Між твоїх стеген
Мох.
Тіло твоє
Моє:
Воно тремтіло.
Ти —
Моя:
Ти віддалась.

24.II. 1921. Москва.

IX

У неї помер чоловік
Через два місяці буде весна
Вона мені віддалась
По вашому це так?
Ах чоловік помер місяць назад
З туги вона віддалась мені
А весна буде без мене
Розумієте?
Я обіцяв весною прибути
По-вашому вона буде ждять?
А я по від'їзді на другий день
З туги за нею спав із іншою
І властиво не знаю чи повернусь
А чоловік помер
А вона сама
І весна
Перса її — як пісок дюн
І погляд як Індія.

24. II. 1921. Москва.

XXX

Женцино ти здивована
ти не відчула що то з приязні
ти не знаєш що то було обмірковано
то було нарочито так одверто й ясно

женцино ти мені подобаєшся
лише тридні а я майже закоханий
а ти такою неприступною робишся
ти образилась і я для тебе непроханий

женцино я не можу заснути сам
позавчора були разом в опері
а вчора я пив вино з проститутками
і плигало моє серце в скаженім пурпурі

і скоро скінчиться лише тиждень нам бачиться
і завше я нещасливий і завше ви женщины
твій образ з образою в моім серці значиться
і я теряюсь де подітись мені сьгодні в вечері.

13. III. 1921. Прага.

XX

Не кидай у мене подушкою
З п'яних очей
Я тобі скажу на вушко
Про мармур твоїх плечей

Емма мені подобається
Сьогодні не з нею я
Ах що зі мною робиться
Ле-лю-ля.

13.III.1921. Прага.

1N

Жінка що віддається не часто
і таїть у собі стриманості красу —
ніби тобі самому — каже — що своє кохання
я тобі — я тобі несу —
і чому тільки мені — не знаю я —
і дивуюсь — і не розумію — й не вірю їй —
і її життя — і своє з плямами —
печально й мовчки змірюю —
і навіщо мені — ще одна
і навіщо болюча — мені — рана
і хочеться щоб це була остання
і хочеться щоб вона була остання...

(1925–1926?)

Максим Рильський

(1895–1964)

«Поцілунок» — один із шедеврів не лише у творчості М. Рильського, а й у всій українській поезії ХХ ст. Лаконізм і версифікаційна простота — цих засобів цілком вистачає поетові, щоб описати перше кохання і перший потяг одного молодого тіла до іншого.

Поцілунок

У темній гущині її я наздогнав.
Вона, вже лежачи серед пахучих трав,
Руками пружними од мене одбивалась.
Нарешті стихилась — і дивне диво сталось:
Уста, що і мене, і весь мій рід кляли,
Мов квітка багряна, до мене простягли
Свій келих, сповнений солодкої знемоги.
Натомлені з біги струнки та дужі ноги
Білили мармуром під місяцем німим, —
І тихим голосом, охриплим та чудним,
Вона промовила: «Жорстокий переможче!
Упасти в цім бою для мене найдорожче!»

1929

Валер'ян Поліщук

(1897–1937)

Серед українських поетів 1920-х рр. виділялися своїми дон-жуанськими списками Валер'ян Поліщук та Володимир Сосюра. Найбільш епатажними поетами, очевидно, були Валер'ян Поліщук і Михайль Семенко. Не один раз розгоралися скандали навколо окремих творів, віршів та висловлювань Валер'яна Поліщука — згадаймо хоча б повідомлення в часописі «Авангард» (1929, № 3), редагованому поетом, що художник В. Єрмілов розробляє дешевий, зручний і щасливий верстат-ліжко для виконання на ньому життєдайних функцій людського організму чи гасло В. Поліщука «Хай живе прилюдний поцілунок у голу грудь!». Епатажною була поема В. Поліщука «Онан», епатажними були його вірші про любов, — зрештою, так розумілася тоді тимчасова свобода, якої встигли ковтнути поети 1920-х рр.

Вона

Немов телиця йде
І коливає звільна пругким задом,
Ступаючи чуть бiльшими, нiж треба для гiрцiї ногами.
А сила мяс на стегнах
Таїть теплiнь i м'якiсть,
Що аж просяться: вiзьми, впiрни —
Потонеш i геть усе забудеш.
Подивиться вузьенькими мигдальцями очей —
І заблищать немов черемхи чорнi в маслi,
І аж утопляться в пухкiм лицi,
Де щелепи розвинутi сховалися у пiдборiддi
На дiлi ширшiм за вузького лоба.
А тонкий нiс посерединi
Воскового нагадує у манекена,
Або у суздальських iкон
Мальованих анфас.
Здається, образ непринадний,
І все таки нераз
До тонких i червоних уст

Я, завмираючи, уста свої прикладав,
Немов би зрушував одвічну таємницю,
І заглядав з солодкою цікавістю
У проріз блюзки на грудях,
Де перса білою рощиною униз спадають,
І пригортав до свого тіла
Її все тіло так, щоб ціле відчувати
Од голови до ніг.
І руки Тиціянових мадонн,
Немов би клаптики флянелі,
Намочені у теплім молоці,
Так ніжно притулялись до моїх ланит,
Що я ставав сосудом радості,
Готовим розіллятись,
Бо частку своєї душі передав до неї.
Мій пол хотів знайти у ній майбутнє звено
До ланцюга в глибінь віків
Із мене й предків —
Тому її люблю.

Трагачія

Кожна з вас, на котру я подивлюсь,
Вже близька мені: моя частка у ній;
Коли ж приторкнувся до твоєї, о, жінко, руки —
Ще ближчою стала;
Коли поцілунком уста опалив —
Назавше лишилась для мене ти рідня;
Як тілом своїм віддалась —
Довіку ти стала в мені і я в тобі:
Ми з тобою в одно зіллялись.

Погрози

З Гете

В діброву раз колись зайшов
За милою услід.
Догнав, обняв її — вона:
«Я крикну» — гомонить.
А я: «Підлізуть хай — то вб'ю!» —
І знов упав на груди,
І чую: «Тихше, милий мій,
Почує хто-небудь».

Тазела

Чого душа тоя тремтить, вібрує, як лист тополі?
Тільки до сонця, а не до мене, — як лист тополі?
Мене забула — в очах тернових не квітне спомин,
Не б'ється журно до мене серце, як лист тополі.
Ще може придуть хвилини меду з гарячим соком
І зазвучать дріжучі нерви, як лист тополі.
Ще може гони не вип'ють серця, (де гасне обрій),
Ще може легіт зітхне у бронхах, як лист тополі.
Тоді проснеться дитям ізранку твое кохання, —
Зів'ялі руки назустріч кинеш, як лист тополі.

* * *

Подивись на мене Йольцю —
(Очі — вогкий сад).
Мякі лінії схили до мене —
(Яблука в саду).
Задрімав огник в заснулих віях твоїх очей,
Тільки тіло дихає плідінням,
Наче дощ у сад.
(Сторожить чекаючи піднятим слухом
Перед грозою сад, —
Полосне болванка з неба
І громохко загуркоче кроками по скрині —
Та й у сльози сад). —
То твої дозрілі груди налилися
У теплі бажань.
Покотилась хвилями по тілу кров у м'язах...
(Захитався сад).

Стихiйна радiсть

Їх двi сестрi.
Одна — смiється,
А очi снують промiння в чорну воду,
Наче сонце у весняну повiнь.
Така задумлива глiбiнь аж сяє.
Вона мене так обнимає,
Як теплий май плодучим соком.
А друга, як огонь сiрчаний,
То палить, то чадить ночами,
А голова моя в саду кошмарiв бродить,
Ступає по чорнiльних рiках босими ногами.
То з блискавичних мрiй земного битiя
Немов граната рветься в пил космичний.
Затрiпотав i стих в агонiї метелик —
Моя душа.
Тепер дивлюся збоку, iз нiмої тишi.
Само чорняве,
Краватка з червоного оксамиту,
Як земляний маленький павучок,
(Їого побачив я весною...)

Розламані і пругкі ноженята...
А голова кругом пішла, як вир.
Здається упаду, в нестямі,
Як на дибу.
А часом знов любов моя ранкова
За голову так лагідно бере
Такі коралі на устах несе,
Що забуваю геть про все,
Тільки звивається змія
Десь там під серцем —
(А може хто лебіжим пухом гладить —
І сам не розберу), —
Бо то любов моя.

У пригорщі свої маленькі
Бере моє велике серце,
Що б'ється мов жива червона рана.
(Вже гоїлась — вразили).
Бере в свої маленькі рученята
Моє велике серце
І несе куди хоче.
Це другая сестра.
Тоді до першої їду
В обійми вогкі, мов на зелений берег,

Де м'ята пахне і п'янить,
І незабудка з мулу.
Теплом росте і мліє, —
Таке сире і м'яке тіло,
Що тане навіть тіль,
Аби поглянула с під вій махрових.
Тоді моя любов ранкова,
Приносить нам троянди кров,
Як уст дихання безсоромне.
І троє ми разом
Цвітем в одній постелі,
І ніздрі роздимаються у спазмах поцілунків,
Як весняні вітрила,
І серце у вогні
Мов жертovníк пала.
Було їх дві сестрі.

Любов

Обраню мою люблю так яюсь безрозсудно.

То слова гострієм

Її немов гадюку розсікаю,

То знов беру, як запах полуниць.

Тому і сам не знаю

Коли ударю глумом, як мерзоту,

А коли знов впаду гарячим серцем ниць,

І часом як образу розіллю смолою,

Що зашкварчить душа її дитяча,

Мов сірка на огні,

То, потім так беру,

Так притуляю рану цю гарячу

До свого тіла.

Що тріснуть груди й увійде неначе

Вона у легені мої, у серце, у живіт:

Так туго хочеться,

Щоб ток її крови в мені потік.

Я знаю,

Що лишень тоді спокійним стану,

Коли в одно фізичне тіло,

Як дві гамулки порцеляну,
Зіллються в творчому огні
Два наші поли.
А мозок твердо каже: «Ніколи!
Не буде цього, ні!
Бо людський рід не стане андрогіном,
Як цвіт вішень, чи бальзаміну,
На земній ціліні
Бо він тоді загине.»

Останній лист

Ти шукала людини міцної як криця, —
Ти не знала, мила, що криця завше лежить на землі,
Ти не знала, кохана, що криця піднята
Падає знову на землю швидче, як камінь.
А дух широкий і животворчий, —
Він м'який, як весняний вітер,
Він теплий, як твій подих,
Він ніжний, як квітка блавату,
Лагідний, як ласка Мадонни,
Покірний, як пух під рукою.
Він не криця, о ні!
Але він зате ширяє під небесами,
Підніжком його земля,
А головою в безмежних етерних просторах.
Він сьогодні живе,
Але крила його
Вже колишуть своїм опахалом
Там у майбутті.
Ще мила скажу тільки тобі:
Твоє тіло билось для мене,

Трiпотало пiдо мною, як серце живе,
Але серце твоє нiколи
Для мене не билось, як серце:
Ти крицi шукала,
А зустрiла мене.

Верховини

Дух мій — маятник гігантський
Махає із безвісті в безвість.
У сонці черпає любовний огонь,
То в темінть могильну ненависти пада,
Не може спинитись, як безумна звада
У течиві сірім байдужности лепкої.
Тільки верховини чуття зупиняють:
Вогнева любов, чи свинцева ненависть, —
Ненависть смертельна — безсмертна любов.
Це розмах душі, де волочиться тіло.
— Я до тебе, моя ясноока,
Поповзу червачком зелененьким
Положу тобі груди під ноги тужаві,
А не схочеш ступити, погордою хлюпнеш,
То вмить обернуся в змію,
Укушу в саме око відкрите,
Удавом скрочуся на шиї ласкавій,
Зачавити у спазмах глухої нестями
Не зупинить твоє небуття.

Яснооке дитя, утiкай ти вiд мене,
Бо свое почування шалене
Не загою й на хвилю новою жагою,
Не обмию я скелю сухога зупинку,
А захльосну тебе i ударю в гранiт —
Роздереться хай серце менi.

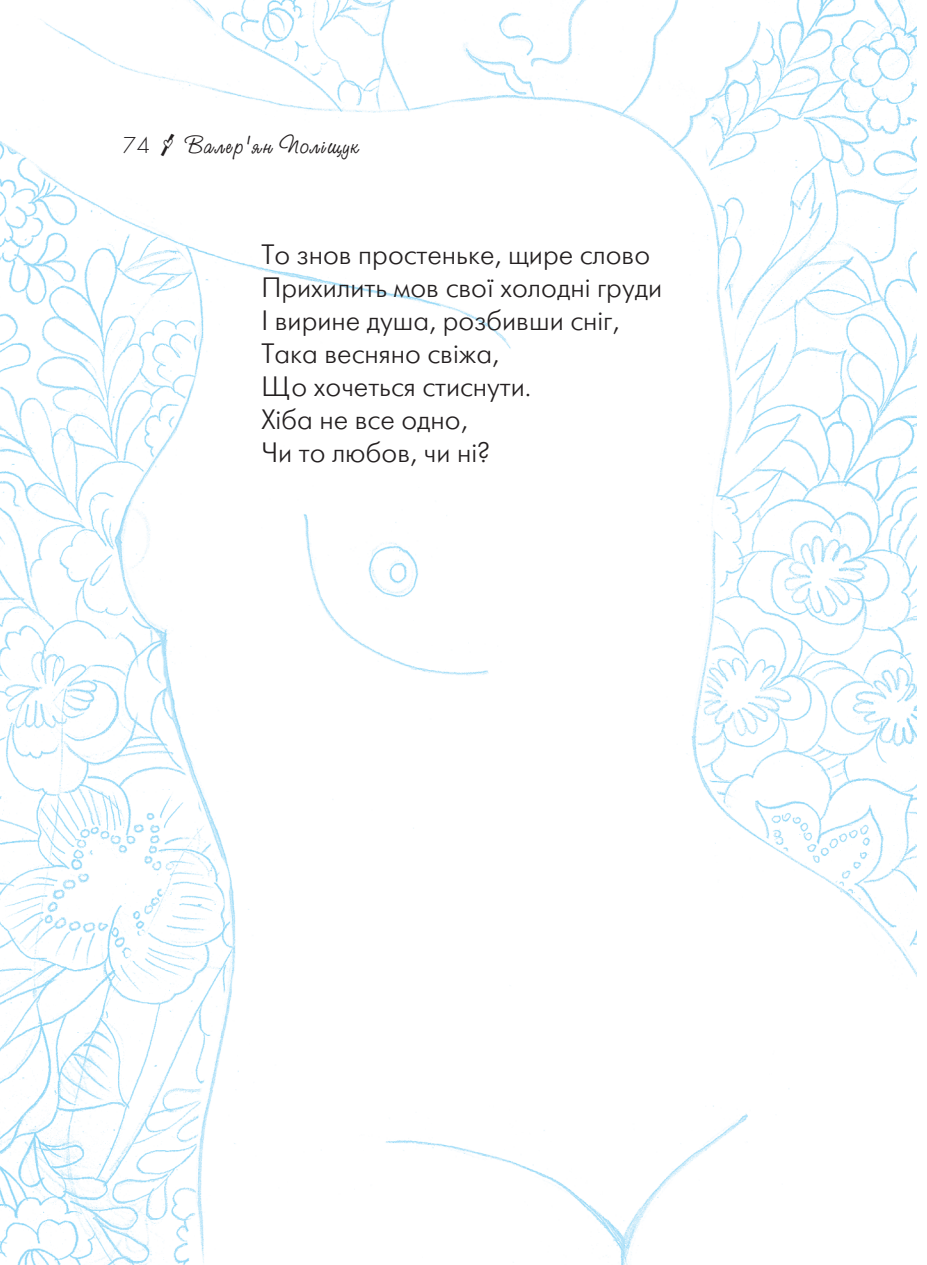
Мила

Нехай модні поети викручують ноги,
Ганяючи краще твій подих на слово впіймати,
Хай брільянти в очі вкладають,
За пазуху мрамур,
І під вії шовк.
А я простим, дитячим лепетом
Спіткнусь перед тобою і змовкну,
І на коліна упавши скажу
Таке просте, звичайне
І таке безмежне в коханні:
«Мила...»

Жінка

Вона — химерная вода,
Що по льодку біжить,
Пилуючы зубцямі — бурим р'яботинням
Під журкоти гладенькі водоріі.
То заховаецься пад німі,
То боком трэцься, вигінаючысь
Мов сірэ кошеня.
В блакітному, дзвінкуму збані неба,
Пакінувши солодкіі вір'іі,
Плівуць ключіі веселіі журавліі.
А течія льодок рукаміі абніма,
Турчуть на вухо з лоскотом, як міла,
А потім нурчака пішла пад сніг,
Мов Ганка у нещирыіі настр'іі.
Ніяк не розбереш: ці сміх ііі правдыво —
Горіхамаіі в подол,
А цііі вибагліво по шклііі чуття скрегоче,
Мов хтоііі ножем.
Хоч ііі згінаецься тобііі пруглявымііі станом,
А чужэііі шось.

То знов простеньке, щире слово
Прихилить мов свої холодні груди
І вирине душа, розбивши сніг,
Така весняно свіжа,
Що хочеться стиснути.
Хіба не все одно,
Чи то любов, чи ні?

Еротичний сполах

Людмилі Трофимовській

Білим вінчиком магнолія накрилась,
Пелюстки невинними руками
Просьяť їх любити й не займати,
І благаючи слізьми запахів плачуть.

Велетенська квітка білим плаєм
Розляглась на глясуватім листі.
Вогкі ткані мов сукна тонкого
Ритовинами жилок побрались.

На білявих грудях молоді,
Увінчаної спрагою і коханням,
Рожеватий крем живого тіла
Ледве чутним проступає тоном.

Наче тіло ніжне і тужаве
Віддає, не знаючи для кого —
Геть розкинула в жадобі білі ноги
Показати очам таємницю сполу.

Розкриваючи без сорому своє хотіння.
І в мені підводить огненосний гамір,
Роздуває еротичний сполох
У крові моїй білявими ногами.

Доторкнись до неї — то іржа болюча,
Мов проказа бура, її вкриє тіло.
За надмірно-хворобливу пристрасть
Вона болями й тоскою платить.

А краса стискається і бухне
В її персах — пупляху тугому,
Щоб чекання млосьне розірвати
У могутній ароматний заклик.

І в потокові тому труйному
Упаде на постіль голова безсила,
І уродиться продовженого роду
Насінньова зав'язь — ціль природи.

Василь Атаманюк

(1897–1937)

Василь Атаманюк належав до літературної організації «Західна Україна». Пропоновані твори взято зі збірки «Чари кохання» (1921). Входять вони до різних циклів — «Сни кохання», «Листи до неї», «На святі кохання», назви яких відбивають стан закоханого юнака. Останні два цикли присвячено Ніні, дружині поета. Добірка цікава тим, що фіксує процес переборення поетом фольклорної поетики, яка ніби сковує його і заважає сказати своє, а не фольклоризоване слово про найпоетамніші порухи почуття, й фізичний вияв стосунків між чоловіком і жінкою. Здається, вдалося це йому здійснити у вірші «Жінці».

Ти круг шії ручку в'єш

Ти круг шії ручку в'єш,
Круг серденька — зраду,
Знаю, знаю, що ведеш
Мене на загладу.

Я цілую жар губок,
Заплющивши очі,
Твому заклику в слідок
Иду в Нірвану ночі...

Не зови, не мани

Не зови, не мани, я не знаю тебе,
Ти не ти, ти мара, ти лиш привид, ти сон,
В мене любка була, але вмерла вона,
І любив її так, що квилить в серці стон.

В мене любка була, така гарна, як рай,
І чарівна, як сон, як привабні світи,
І подібна ти їй, ти подібна їй, знай!
Та усе то не ти, то не ти, ні не ти.

В мене любка була, я любив її страх!
Я, мов тінь її, біг по слідочкам її.
А вона моє серце жбурнула на шлях
І стоптала святі почування мої...

В мене любка була... Ненавиджу її!
Ненавиджу тебе, ти подібна її.
А цілую тебе, щоби люто помстить
Почування ображені в серці мої.

Кашельнула ти

Кашельнула ти, я чую,
І твій віддих наслухаю,
Бо на те ж то я й ночую,
Щоб чужого вкрасти раю.

Щоби кожний мент дріжати
Із любови, із страждання,
Щоби знати, відчувати,
Що в його ти посіданні.

Що ж, перечить я не стану,
Вмієш добре катувати,
Та як я тебе достану,
Ах! — зумію наверстати.

Ні, такої лихоманки

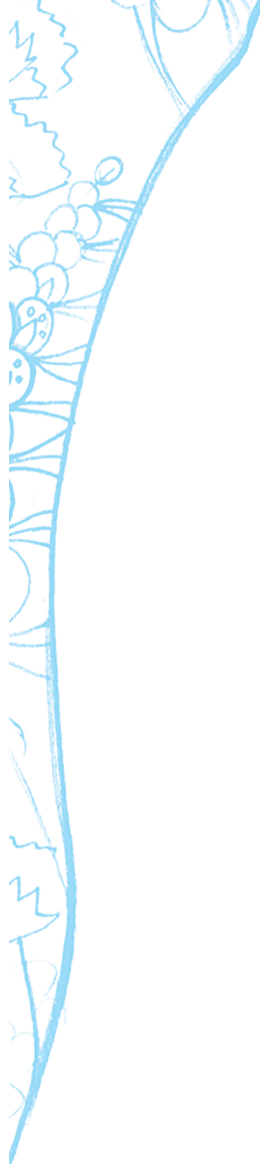
Ні, такої лихоманки
І в хворобах не буває:
Кожна думка, кожна гадка
Твою постіль облітає.

І глядить, як ти головку
На подушечку зложила,
Як волоссячко із шовку
Твою білу грудь накрило.

Твої білі груди повні,
Що з сорочки виглядають,
Будять жартоньки любовні
І кров грати заставляють.

І твоїм тим тіла чаром
Муж втішає ласі очі,
В'яло хмелиться нектаром
І, мов кіт старий, муркоче.

Я ж у муках за стiною
Все те чую і зiтхаю,
Та із туги, із кохання,
Нiби полумiнь, згораю.

Ти моя!

Ти моя! Ти моя! Ти моя!
Ти моя, моя ясная мріє!
Ще тепер пал в душі чую я,
Насолодою серце п'яніє.

Ти моя! — кожна жилка скака.
Ти моя! — усміхаєсь серденько.
Ти моя! — ум безумно гука.
Ти моя! — шепче постіль біленька,

Ти моя! — вся подушка тремтить,
Що зім'ята од палу і щастя,
Ти моя! — абажур ще звенить,
Шепчуть віти крізь вікна квітчасті.

Ти моя! — шепче волос буйний,
Що на чоло втомлене спустився.
Ти моя! — кличе квіт чарівний,
Що по тобі на ліжку лишився.

Ти мая! — ще на личку моїм
Поцiлунки солодкi палають,
I в повітрі, i в серці палкiм
Ще слова твої нiжно лунають.

Ти мая! Ти мая! Ти мая!
Ти мая, мая ясная мріє!
Ще тепер пал в душі чую я,
Насолодою серце п'яніє...

Ще твої я поцілунки

Ще твої я поцілунки
На устах гарячих чую,
А твої обійми душу
Ще хвилюють молодую.

Серце в грудях ще стукоче,
Мов сполохана пташина,
А в крові жаги й любови
Ще бушує хуртовина.

Ах, вогонь ти, моя люба,
Вся з полум'я, вся із страсти,
Як солодко, щасно, хмільно
У твої обійми впасти!

На момент одним горінням
Душі нашії займуться,
І два тіла в пал у одний,
В чар один хмільний зіллються.

Ах, вогонь ти, моя мила, —
Небезпешно жартувати,
Та в твоїх обіймах палких
Хочу — чуюш! — умірати.

Ах, ще твої поцілунки
На устах гарячих чую,
Ще й тепер твої обійми
Мучать душу молодую...

Finale

По тисячу поцілунках,
Ще й ще по одному,
Цілував тебе б я, серце,
І не кидав дому.

Що один солодкий, другий
Солодчий за того,
Цілував тебе б я з ранку
До ранку другого.

По тисячу поцілунках
Розстатись не сила,
Якому б з них бути останнім,
Не відаю, мила.

В чаду любови

Що за чар в твоім цілунку,
А в обіймах — рай без межі,
Що за жар в твоєму тілі,
Що за казка в тій одежі!

О, чаруй мене цілунком!
Оп'яни мене в обіймах,
І спали мене любов'ю,
Загорнувши в шатах стрійних!

Ах, у тебе постіль біла!

Ах, у тебе постіль біла!
Ах, у тебе постіль тепла!
Під покривалом у тебе
Радощі раю і пекла.

На грудях твоїх я млію,
У обіймах завміраю.
Тільки знаю: Я щасливий!
Тільки чую: Я кохаю!

Гeть нeнавiснy сoрoчкy

Гeть нeнавiснy сoрoчкy!
Шoвк — тyт гpyбe пoлoтнiщe.
Дo гpyдeй хaй блiжчe гpyдi
I дo сeрця — сeрця блiжчe!

Гeть нaxaбнe свiтлo лямпи,
I нaвiщo нiччo свiтлa;
Тiлoм тiлo ми пoчyeм,
Як в сeрцях лoбoв poзквiтлa.

Гeть нeвмiснy сoрoмлiвiсть
I кpaси штyчнe вкpивaння, —
Скiльки днiв y нaс для пpaцi,
Скiльки нoчeй для кoхaння!

Вона моя! В моїх обіймах!

Вона моя! В моїх обіймах
Тремтіла вся, мов вуж звивалась,
І як край серця мого туга,
Круг мого тіла обвивалась.

І поцілунками палкими
Пекла мої уста спрагнені,
І шепотіла у безтямі:
Навік, навік ми вже злучені!

Навік! Навік! Я знаю, мила,
Який в любови вік короткий:
Та про будуче думать годі,
Бо поцілунок твій солодкий.

Бо тіло це таке гаряче,
Бо твої груди повні, білі,
Бо твоя стать така привабна,
Що аж душа моя сп'яніла.

Цiлуй, стискай, душы, обвiйся
Круг мого тiла, хай я згину:
Один я раз любов'ю вписся,
Один я раз любив дiвчину.

Хай це буде місяць, тиждень

Хай це буде місяць, тиждень,
Хай це буде тільки нині,
Щастя варте, щоб умерти
За його і в цій хвилині.

Хай це буде сон, омана,
Хай це буде тільки мрія,
Щастя варте, щоби вічно
За єдиний мент терпів я.

Хай це буде смерть і мука,
Хай це буде моя згуба —
Розхили рамена білі,
Ближче груди, моя люба!

Насолода кохання

Жаром палає, пашить наше тіло,
Чаром сяють твої ясні очі,
Сили охляли, душа оп'яніла,
Вкрили нас ніжні пеленочки ночі.

І не почує ніхто й не побаче
Захват солодкий, ніжне раювання:
Ти тільки й я, і бажання гаряче,
Й темна нічка до видного рання.

Принада

Дівчино, у тебе радощі, смішки,
Радощі, смішки, груди — орішки,
Дай мені радості
Тії хоч трішки!

Буду їх мняти,
Як тісто у діжі,
Буду пестити і цілувати,
Буду кусати,
Як булочки свіжі!

В тебе ті перси,
Як яблучка круглі,
Як яблучка круглі,
Як м'ячик набухлі,
Із синіми жилками,
Червоною кров'ю,
Дишуть, сміються,
Тліють любов'ю.

Ябка рум'яні,
Вершечки червоні —
Держіть моє серденько, гей, на припоні!

Масний пиріжечок
А зверху ягідка,
Рум'яна, червона, мов в грядочці квітка.

Білесенька грудка, —
А зверху сосочок
Сосать, цілувати
Його хоч деньочок!

Хоч мент би пестити ті груди — орішки,
П'яніть з насолоди,
П'яніть з насолоди,
З насолоди —
Хоч трішки — — —

Жінці

Коли вільна ти,
Скажи:
— Що таке брехня?

Я знаю
Про що ти так мрієш завзято
Спустивши на оченька вії,
як спуститься нічка на землю,
Як тихо,
Як темно,
Як глухо у хаті, мов в небі:
Я знаю,
Тоді то у тебе
Дівочії мрії палкі, соромливі,
Свавільно і грубо ведуть перед тебе
Палкого і дружого, голого, спраглого мене!
Я знаю —
Малими зубками гадючкою в щоки мої ти впиваєшся,
Нахабно і буйно ти очі цілуєш у мене і губи,

До грудей ти моїх пригортаєшся щільно,
як явір до дуба,

І сором забувши дівочий і чесність
Ти ручкою ніжною пестиш мої груди,
Маленькою ручкою ведеш по бокам
А там

І смаглявий живіт, як яблучко пестиш рум'ян,
Як пчїлка у чашечку квіту
Ти пальчиком влазиш в пупочок,
Торкнеш, залоскочеш,
Кусаєш, регочеш

І знову
В дорогу
Пустуючу сунеш ти ручку
У низ
На стегна, на ноги...

.....

І ти вся тремтиш, як листок на вітру,
З насолоди ти в'єшся, як вуж у яру,
Руками,
Устами,
Грудьми
І ногами
На мене падеш

І меркне світ,
Палає любов...
Я знаю
Про що ти так мрієш із ночі,
Як ручки пухкії і стегна округлі
І ніжки від сонця травневого смуглі
Простуєш на м'якому ліжку,
Як перси налиті, мов яблука спілі
Ти пестиш руками, —
Я знаю,
Що шепчеш тоді ти устами,
Я знаю,
Кого тоді кличеш думками,
Я знаю...
Як стегна з бажання колишуться білі,
Здригають коліна,
Як ти витягаєш ломаючи руки
В глуху темінь ночі —
Я знаю,
Чого душа хоче.
Я знаю —
Я знаю ті мрії дівочі невпинні, палкі, ніби лава,
Буйні і нахабні, злорадісно грубі,

Коли віддаляється день і нічка надходить лукава, —
І тихі, смирні, соромливі,
І боязливі такі, ніби слава,
Коли тверда дійсність веде життя дньом...

Я знаю —
Як тіло своє ти руками ласкаєш,
Як груди стискаєш,
На білих, м'ягеньких подушках,
як ніжки пухкі розставляєш,

Я знаю,
Як палко бажаєш,
Щоби попестив тебе й я.

Я знаю,
Як мучиш мене ти ночами
Руками,
Устами,
Грудьми
І ногами,
І лоном,
І знаю,
Як котишся з стоном
Незаспокоєна...

І тільки не знаю,
Чому, коли стрінеш мене на дорозі,
То женешся, втікаєш від мене в тривозі,
То ховаєш за блиском горючих очей
Всі в мрії й бажання бурливих ночей,
І ділиш надвоє себе:
Невільника й пана.

Хіба
Повік то душа твоя буде
Раба?

І ділиш надвоє себе:
На правду й брехню.

Невже
Тобі буде вічно святе все
Чуже?

І тільки не знаю
Чому,
Ти не хочеш покинути
Тьму?

Ти мрієш порою
В глибокий, понурий, опівнічний час:
А що,
Коли б відчинилися двері
І я увійшов?
Тоді б...
Ні! Кричать ти не стала би з ляку,
Із радістю перси і лоно мені б ти дала:
Бери і давай!

Ти мрієш не раз
В глибокий, понурий, опівнічний, час:
А що,
Коли б до його прийшла раз я сміло,
Прийшла і сказала:
— З тобою
Я мент упиватись бажаю любов'ю! —
І з шат увільнила б бажаюче тіло,
Чи в його би що затремтіло,
Чи б хтіло?..
Лиш сміло! Лиш сміло! Лиш сміло!
Покинь, не питай.
Люблю ж бо я тіло
І — май!

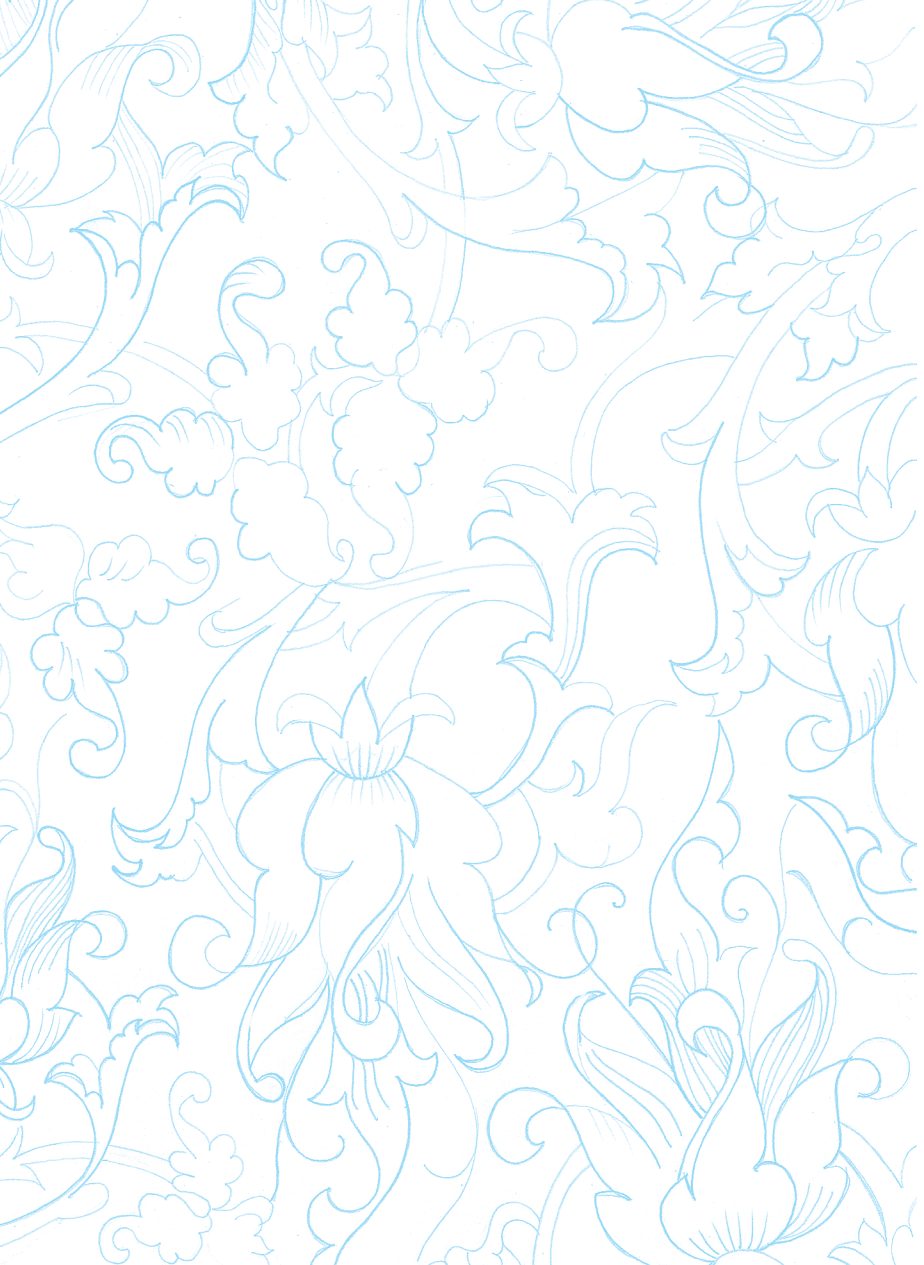
.....
Дівчино, собою ти будь,
Людиною будеш тоді!
З моралів старих, як з іржавих кайдан
Звільни свою грудь
І будь
Вільна і чудова всі дні.

Василь Бобинський

(1898—1938)

Василь Бобинський, як і Василь Атаманюк, — виходець із Західної України. Але їхня схожість на цьому й скінчається, бо Василь Бобинський у порівнянні з Василем Атаманюком, сказати б, урбаністичніший. Він рано звернувся до верлібра, поезії в прозі; свідченням високої версифікаційної майстерності поета є вінок сонетів. Робить схожими цих двох поетів тема кохання, молодеча чуттєвість, схиляння перед жіночою красою.

За вікном сніг

Моя самотність знає, що за вікном сніг.

Знає, знає...

Самотність моєї ночі знає, що сплять
яблуньки

в малому садку, що навколо нього високий мур.

Сплять, повдягані в білі сорочки.

В холодні,

Знає, знає.

Моя самотність... Але цить, кохана! Не кажи нікому
тайн моєї самотності.

Моя самотність — всесильна, добротлива чарівниця.

Моя самотність знає, що за вікном сніг та що сплять
яблуньки в садку, оточенім високим муром.

Зітхання ночі несе мені пахощі,

Зітхання ночі несе мені благовонь твого тіла.

Зітхання ночі колишеться амброю твого солодкого
тіла, любко.

Зітхання весінньої ночі.

Віконницю вікна в мою кімнату хилилає вітер.
Вітер похитує повні кетяги розквітлої яблуньки,
Розквітла яблунька не спить: вона пахне.
Розквітла яблунька чує разом зі мною.
За амброю твого солодкого тіла, кохана, тужить
розквітла яблунька.

Розквітла яблунька.
Мої руки простягаються в порожнє,
Простягаються в темне.

Я закрив очі тонкими повіками: я знаю — тебе
тут немає... Я кріпко їх зажмури́в. Ти далеко.
Далеко.
Шелесту твоєї білої сорочки, що завмирає від дотику
з твоїми тугими голеньми, дошукуються в
шепоті вітру вуха мої.

Весняний вітер співає свою пісню.

Свою пісню...
Я закрив очі тонкими повіками: я знаю — тебе тут
немає... Я кріпко їх зажмури́в. Ти далеко.
Тільки зітхання ночі колишеться амброю твого
солодкого тіла, любко моя.

Моя самотність знає, що за вікном сніг та що сплять
яблуньки в садку, оточені високим муром.

Але цить, кохана! Не кажи нікому тайн моєї
самотності.

Моя самотність — весільна, добротлива чарівниця.
(В старосвітській комоді заховані яблука,
заховані ще з літа).

1922

Русалка

Між розлогини химерні
Язиками подовгастими
Сонна синява спокій розсипала.

На озерні непорочні дзеркала
Виплила,
Бризнула реготом-криком русалка.

До топельника зеленого
Плавнозгбно, зоречасно
Сонним чаром шалу липла,
Маном манила до терему...

Оп'янилась диким криком,
Ссала з лілій сок ненаситно
І в хвильки плюскітно хлипала.

1922

Нова мати

У гушавині, на квітах, на шовкових килимах моху і на листі непорочнім, наче блиск очей весни, простягнулась, спочиває, спить прекрасна чар-дівчина.

Понад нею ніжноусті щось до себе шепчуть квіти, нагинаються додолу, аж доземний б'ють поклін.

А кругом її голівки в'ються, порхають, танцюють два метелики крилаті, два дівочі знадні сні. Праве рам'я підложила під осмалену від сонця, бронзом блискаючу шию, як лебедина, гнучку. Чорні коси розповзлися, мов ліниві гадюки, і сховали під собою половину пишних перс.

Пальці лівої долоні рожевіють, як зірниця, і простягнуті далеко, сперлись на опуклий панцир черепахи, що спить теж.

Сяє на устах дівчини, сяє усмішка розкішна, мерехтить розвійний чар, так неначе перед сном хтось дав випити їй пугар, повний вщерть міцним вином, витисненим з того грона, що, завішене в безмежжі, наливається невпинною силою святих таїн і від віку

променисто світло стеле, розстилає, п'є веселе і співає, мчить назустріч вічних змін.

Над гущавиною виснуть листочками вкриті віти, що собою зупиняють блиску сонця океан, і в гущавину пускають тільки позолоть зелену, як шумих золотої тонко ковани платки.

Спить, розкішно спить дівчина. Перса хвилями зростають, інколи зашевеляться пальці ніг у розкішнім сні.

Спить дівчина, спить, не знає, не відає, не вгадає, що гряде до неї добрий, що гряде до неї гість.

Спить невіста, спить, не знає, не відає, не вгадає...

.....
Десь не стало золотої криці в просвітлястій копулі святині. А вже коні в світлій колісниці, де найвище на блакиті синій.

Сіє лучник з золотого лука, сіє стріли, сіє животворні. Кров, і рани, і сердечна мука. Та зникають, таять хмари чорні.

Десь не стало на одну з розлочин у святині золотої криці. Бренькнув лук на світлій колісниці всіх таїн відвічний первопочин.

.....

У гущавині під листом бренькнула весела стріла і з тугою притулилась до дівочих теплих перс і приссалась гострим вістрям, як ожина, як тернина до рожевих соромливих, гордо склеплених ясел. І поникла від розкоші, потонула у святині того серця, що тремтіло, дожидаючи давно.

Що, чекаючи, дрижало, виглядаючи — вмлівало, чаяло на прихід гостя, лада любого собі.

Він прийшов, трисвітлий ладо, і приніс розкішні дари, раювання, тихий спокій і солодку муку-біль.

Серце билось з розкоші, серце в грудях затихало, серце груди розривало, добувалося на світ.

І заблисла щирим багром крапельинка крові з серця і на яслах самоцвітом як веселка зацвіла.

І скотилася в долоню, що, покинувши минуле, притиснулася до серця, щоб серцю дати стрим.

А великі сині очі, нерозгадані, таємничі, наче видерті безсмертнім клапті блакиті небес, приглядалися цікаво і з тривогою дивною, гейби знали, що в тій каплі тайна схована жива.

.....

Але ти, зрадливий хлопче, що сестрі крадеш в нас ночі, що й безсмертним не минути чару милого того.

Невсипущий у мандрівці, вірний слуго світлокрила,
м'якостопий макосію, тихокрилий владний сні!
Хто тобі сказав прийдешнє? Хто розкрив тяжкі зависи,
що ховають заздро тайну всіх майбутніх перемін?
Хто казав тобі стулити ті великі, сині очі, маком сип-
нути на вії, мрії сіяти на них.

Затулились сині очі! Цить! Сон літає, сон над голо-
вою. Цитьте, квіти, та не шелестіть, не будіте, сну
не проженіть. Сон літає, трусить сон-травою.
Запалився крикотний огонь. Сон літає, маком по-
сипає. Світ приймає дар ніжних долонь. Батьку!
Жаром доню очервонь! Сон літає, тихі крила має.
Кров і промінь (цитьте, квіти, спіть! В'януть, бліднуть
зорі серед ночі...). Породили довгожданну Мить.
Спить матуся, спить матуся, цить! (Соньки-дрімки
на блакитні очі).

Синьооке, русокосе простягнуло вгору руки, непо-
рочним поцілунком шле вселенній свій привіт. Про-
мовляють ті жадучі, ті стрункі, пруживі руки:
— Приголубити, обняти, покохати цілий світ!
І в поклоні щось шепочуть ніжноусті первоцвіти,
нагинаються додолу, аж доземний б'ють поклін.

А кругом її голівки в'юються, порхають, танцюють
два метелики крилаті, два дівочі знадні сни.
Плавним плигом впливає на кольчугу черепаха.
Матері своїй лишає тільки багровий хітон.
Черепаха в світ рушає.
А на ній в незнані шляхи Мить нова в святому танці
йде й несе новий вогонь.

1922

Ніч кохання
(Вінок сонетів)

I

Що я люблю, люблю Тебе безмежно,
Все глядану та вічно недостежну,
Сказав мені той став зеленоводен,
Що в нім мій зір, сочистих барв голоден,

Узрів Тебе розкішно-безодежну,
Простягнуту на зелень прибережну.
Сказав мені той день нових народин,
Що я Тебе забути вже не годен.

Що з вуст Твоїх почую любі речі,
Що скрань мою візьмеш в долоні вірні,
Що в дійсність мрія зміниться невловна, —

Про це якось мені сказали ввечір
Ті в синяві небесній надвечірній
Баранчики, як кучерява вовна.

II

Баранчики, як кучерява вовна,
Пасе чабан з трубою золотою.
На їх левади крилами спокою
Пливе моя молитва тихомовна.

І ось ущерть розсяяна журбою —
До святості — моя душа гріховна.
Моя душа — стидких пороків повна —
Ізнов стає несплямленосвятою.

Зів'ялий день екстазом заанімілим
Крізь сумерки поніс на захід — схід.
Мої думки цілують тихо світ

І відпливають шелестом несмілим...
І ось уже в волосожарний килим
Золоторунно виткали блакит.

III

Золоторунно виткали блакит
І жмурять вії променистоокі,
Добраніч вам, добраніч, самотні
Товаришки моїх хлоп'ячих літ!

Шуршать за мною тихі босі кроки
Ніжок рожевих, як вишневий цвіт.
Ах, цить, не зрадьте нас, золотоокі.
Прижмурте очі, не дивіться, спіть!

В садку щибече соловейко-спатко...
Блудні мавки крадуться через пліт,
Смішки прядуть і заглядають в хатку...

Моя рука голубить м'яко, ніжно
Твоїх грудей голубку білосніжну.
...І з уст Твоїх я п'ю солодкий мід.

IV

Із вуст Твоїх я п'ю солодкий мід,
Із уст Твоїх, що повні та червоні.
Ключ ласк райських в Твоім перловім лоні.
Та Ти: ні... Ні... Повіки плющить стид.

На небі місяць ревнощами зблід
І сріблом сипле на Твої долоні
Із уст Твоїх, що повні та червоні,
Із уст Твоїх я п'ю солодкий мід.

Як шовк, м'які Твої діточі руки
Відторкують мене з німим докором,
Та серце стука, як у лісі жовна.

«Скажи, чого серденько: туки-туки?»
Пашать щічки. Пашить на личку сором.
...І грає кров, як музика любовна.

у

І грає кров, як музика любовна,
Прощальну пісню лебединих стад.
Не повернуть дівочих літ назад.
Не ждати вдруге молодих розмов нам.

Нехай же линуть до спокійних хат
Дрімота й сон — і їх рука покровна
Хай черпає сухі сон-трави з човна
І в вічі сіє запах рут і м'ят.

Вони вже тут... І Ти вже тихо спиш...
І лиш часом здригнешся, затремтиш.
Така близька! Кохана. Рідна. Кровна.

Падуть у хлань жемчужини хвилин...
Тобі ж до уст лле п'янь безтямних вин
Небесна чаша, чарів ночі повна.

VI

Небесна чаша — чарів ночі повна,
Налита вщерть божественним вином.
...Сповита сном, зрадливим райським сном,
Струмує пісня божевільномовна:

«Ти спиш, свята? Ти спиш, невинно-кровна?
Пливе... пливе мінливих струй руслом
За золотим ігорливим веслом
Для нашого безкормильного човна...»

Зітхає ніч. Голубить голі груди.
На крилах вітру пориви весінні
Милуються з розквіттям п'яних віт.

Ще мить — і в снах безкровних жертв не буде,
Лиш крик жаги в кривавому горінні.
І Ти — палка, як ярий огнецвіт.

VII

Гориш — палка, як ярий огнецвіт.
О, будь моя! Я тужу за Тобою!
Спалю багаттям крові храм спокою,
Нехай горить, нехай палає світ!

Я жду, я прагну мільйони літ!
Невтишною, пекучою жагою
Палю сонця в погоні за Тобою,
Витручую планети з їх орбіт!

О, будь моя! Моя близька-далека...
Згори в південній тлі, мій сніг світанний...
Я — південь Твій, життя Твого спека!

...Моя рука, ядерна, мов граніт,
Розв'язує Твій пояс зоретканий —
І Ти приймаєш те, що створить плід.

VIII

Приймаеш те, з чого розквітне плід,
Плід вічної над змінним перемоги.
Ми — два щасливці, два прекрасні боги!
Ми творимо новий могутній міт.

Тремтить рамен м'язистий, дужий спліт.
Як змії, випружені білі ноги.
Дрожать у лонах ритму судороги.
Горить розкішним болем огнецвіт.

У грудях серце стукотить, як молот.
А в лоні, там, глибоко в лоні, — жар!
Уста співають з уст безтямний солод

І просять: «Ще!..» І світ летить до хмар...
...І там, де хмар країна шовкововна,
Німієш, мов задума молитовна.

IX

Німієш, мов задума молитовна
Засіяного зерном чорнозему.
Ми з його вийшли, в нього знов вростемо
Ми — снів життя природі дань жертовна.

Символ, що тлінь оформлює в поему, —
Ця ніжна плямка багрянисто-кровна,
Пекучий біль і розкіш всезмістовна
Нествореного людського едему.

Звершився чин любовного причастя...
Нехай спливе на Тебе благодать
Плодючості і матернього щастя!

Мої думки тривожно та несміло
Довкола Тебе в'ються та пестять
Твоє жіноче таємниче тіло.

α

Твоє жіноче таємниче тіло —
Могутній храм незбагнутих містерій.
Містичний цвіт — райських хоромів двері —
Приймають сім'я, щоб на плід дозріло.

Твоє жіноче таємниче тіло —
Житейських таєм струмись животворний.
На цей чудний свій твір нерукотворний
Сама природа дивиться несміло.

А Ти прийшла в тюрму моїх страждань,
Поклала руки на зболілу скрань.
Устами стерла з віч прокляття втоми.

Прогнала в безвість примарні фантоми,
З очей осліплених викресала громи —
Саму себе мені принесла в дань.

❧

Саму себе мені принесла в дань,
Щоб передати в грядущі покоління —
З екстазного любовного зомління
Запалену життя нового грань.

Щоб круг нових бажань і почувань
Послати в світ поміж живі творіння —
Приймати долю, прядти призначіння:
Майбутніх днів тонку, невловну тканьь.

Це — Ти і Я. Це — Я і Ти. Це Ми.
Сплетем той жмут промінних волокон
З одвічності в майбутність у безмежну.

З одвічного нічого, з царства тьми
Мій перевтілиш молодечий сон
Самовідречено, беззастережно.

XII

Самовідречено, беззастережно
Пливеш тепер на плавнохвилях сну
В країну щастя всміхнено ясну,
У царство мрій, в глибінь потойбережну.

Уста Твої, привабливо-бентежно
Розхилені, здригаються зі сну...
Твою солодку ягідку грудну
Цілую я легенько, обережно.

Ще раз! І ще... І на моє плече
Приссався довгий-довгий поцілунок,
Що очі тьмарить, що, як жар, пече...

І двоє рук і ніг мене обвило...
І щось таке, як божевільний трунок,
В моєму серці струнно затремтіло.

XIII

В мойому серці струнно затремтіло
Одно міцне жадання: бути! Бути!
Врости, вплестись, пірнути, потонути
В Твоє жадливо вип'ялене тіло.

Пести мене. Щоб серце обімліло.
Щоб трепетали м'язів пишні скрути.
Дай пити з уст любовної отрути,
Щоб небо й пекло в жилах шаленіло.

Невісто-любко, пристрасна, невинна.
Як голуб, тиха. Як гадюка, звинна.
В очах — молитва... В надрі лона — грань!

Пести мене так довго, так прекрасно,
Аж зазоріє в небі зорегадно
Проміння вчасних соняшних світань...

Проміння вчасних соняшних світань
 За обрій чорну пітьму ночі гонить.
 В безкраях нив вже жайворонок дзвонить.
 А Ти мені ще не сказала: «Встань».

М'які обійми просять ще: «Остань...»
 Чоло моє рука пестливо клонить
 На білу грудь. На грудь Твою, що ронить
 Шматки палких, уриваних зітхань.

Долонями волосся ніжно гладиш.
 Квітками уст, що повні та червоні,
 Мене до п'яних поцілунків надиш...

Стривай, тривай, хвилино благословна!
 ...Чабан з небес пасе на Твому лоні
 Баранчики, як кучерява вовна...

XXV

Баранчики, як кучерява вовна,
Золоторунно виткали блакит.
Із уст Твоїх я п'ю солодкий мід —
І грає кров, як музика любовна.

Небесна чаша чарів ночі повна.
І Ти — палка, як ярий огнецвіт, —
Приймаєш те, з чого розквітне плід,
Німієш, мов задума молитовна.

Твоє жіноче таємниче тіло
Само себе мені принесло в дань
Самовідречено, беззастережно...

В мойому серці струнно затремтіло
Проміння вчасних соняшних світань,
Що я люблю, люблю Тебе безмежно!

1921-1922

Зелена зелена

Цикл

І сонце приймає, як мужа...

П. Тичина

Заснів

Вам, що в затухлих клітках,
обікрадені з усміху сонця,
кров своїх власних жил
укладаєте в дивні зразки,
що блискочуть сталлю машин
і в тканнях розмаїтих сміються,
полишаючи вам тільки чад,
старість, і неміч, і смерть,
вам, що всю розкіш буття
вириваєте з власних пальців,
дітям у хижі брудні
приносячи сохлий сухар,
вам, що прагнете все
до великого, світлого, дужого,
спихані сильними вниз,

у болото буднів брудних,
вам, що вмієте так
по-дитячому, просто і щиро,
посміхатись до гарних дівчат
і до сивеньких бабусь,
а як виб'є година діл —
суворі йдете перед себе,
вам — моїм сестрам, братам —
цей подих свіжих ланів.

I

А хто ж тебе так рано упоїв,
зелена зелино?
А хто ж тобі сорочку розпанахав
біленьку?

Чи ти ішла тим лісом мовчазним
до діда в гості
і кучеряві веселі опришки
тебе спіймали?

А хто ж тебе так дуже упоїв,
зелена зелино?
А хто ж тобі сорочку розпанахав
мережану?

Чи то ж той циган з дукачем у вусі
так дико грав на скрипці,
що ти, в гарячій тропачку, забувшись,
розхристалась?

А хто ж тебе так міцно упоїв,
зелена зелино?

А хто ж тобі сорочку розпанахав
на пазусі?

Чи то ж ті хлопці, бистрі, як соколи,
так буйно вихором неслися,
що ти й собі за ними захотіла
летіти в безвісті?

А хто ж тебе так п'яно упоїв,
зелена зелино?

А хто ж тобі сорочку розпанахав
догола?

Чи то ж не ватаг той, як сонце, ясний,
молоденький,
навчив тебе з гарячих уст червоних
пити солодке вино?

А хто ж тебе так радісно впоїв,
зелена зелино?

А хто ж на тобі, маминій дитині,
сорочку розпанахав?..

II

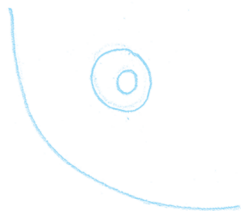
Чого ти тиха, чого ти сонна,
дівчино житня, пшенична?
Мряками дихаеш, зорями дзвониш,
спиш, розкидавшись, спиш.

М'ятами коси пропахли дурманними,
руки — долоньями в захід і схід.
Якими бажаннями, п'яними, безтямними,
наливається твій живіт?

Чи це ти, чи це ти так ячиш, прикликаючи
любка з далеких сторін?
Чи це пташка м'яка, під межею дримаючи,
перепілка, ячить у сні?

Де збирала ти ті меди, ті пахучі,
що бринять у грудях пружних?
І кому шепнеш слово, покірне, жагуче:
«Припади і напийся з них»?

Хто, сподіваний, жданий, хто, жорстокий і ніжний,
потривожить солодко твій сон,
і розгорне тебе, і пригорне, і візьме,
і засіє зерном твоє лоно?
Дівчина житня, пшенична!..

III

Ти не будеш знати, ти не будеш знати,
ти не будеш чути, як він надійшов.
Порваний подолок, порваний, пом'ятый,
на подолку, мамо, на подолку кров.

Навшпиньках, як злодій, навшпиньках приступить —
тільки тихо зойкнеш, а уста — як цвіт.
Ой коханий злодій, золотенький чупер,
М'ятою і медом пахнутиме піт.

Ти не будеш знати, ти не будеш знати,
ти не будеш чути, як він надійшов.
Порваний подолок, порваний, пом'ятый,
на подолку, мамо, на подолку кров.

Полум'ям-промінням щастя тьму розітне,
золотистий чупер спалить небеса.
З-поміж вій велике, зоряне, блакитне —
щастю в вічі щастя, перлами роса.

Володимир Сосюра

(1898—1965)

Читач має змогу насолоджуватися віршами В. Сосюри, які чи зовсім не друкувалися, чи ніколи не передруковувалися. Популярність поета, зовнішність, особливий магнетизм його творів — усе це складові іміджу В. Сосюри. В нього закохувалися, він закохувався, одне захоплення було глибшим, інше — миттєвим, одне минало безслідно, інше надихало й увічнювалося в поезіях.

* * *

Смуглявий і стрункий. А золоте волосся
на вітрі шелестить і плеще за плечем...
То заглядає день міський і стоголосний
у невідому тьму полум'яних очей...

І на тугій руці виблискують браслети,
мов зустрічає він покірну Суламіт.
Ой, чую, чую я: «Кохана, де ти, де ти,
чи упадем іще в траву з тобою ми...

І перса молоді так солодко і туго
притиснеш до грудей обпалених моїх?..»
І тягнуться в пилу бліді й гарячі руки,
шукаючи свою кохану Суламіт...

Фантазіє моя! Між рейками й гудками
навіки проклади карбовані сліди,
минуле обніми й йому об гострий камінь
ти голову розбий, щоб тільки кров і дим

лишились на землі по невблаганній долі,
та зникнуть і вони од вітру, хмар і хвиль...
І не здригне Земля в своїм шаленім колі,
лиш дужче заблищить на квадрильйони миль...

1928

* * *

Магнолії лимонний дух,
солодкі мрії олеандри...
А в небі огненні гранати,
і мислі зоряно цвітуть...

О моря гул! О моря гул...
і шарудіння хвиль на пляжі...
А там панелі ще в снігу
й морозу огневі масажі.

Ми хвилі любим,

хвилі любим.

Самі народжені од хвиль.
О, притули вишневі губи
ти до моєї голови!

Хвилини бій,
хвилини бій...

Я чую, як біжать секунди,
я бачу космоси в траві,
в твоїх очах заграви бунту.

Магнолії лимонний дух,
солодкі мрії олеандри...
А в небі огненні гранати,
і мислі зоряно цвітуть...

1928

Малиновий платок

Я знов один. Покірно одгоріли далі.
Й дарунок твій — малиновий платок
круг шиї ліг. І в золотій печалі
не прилетить в мою кімнату бог —
не прилетить... і крилами кохання
не зашумить привітно над крильцем.
Лиш привид твій розтанув у тумані
і все в сльозах нахилене лице...

Гей, на огні далекого Версалю
тебе вели. Блищала тоскно сталь...
І, може, де в півтемній тихій залі
цілує хтось вишневії вуста...
й сорочку рве... і вже криваві руки
біля твоїх розкиданих колін...
І, весь в крові від огненної муки,
уже лечу далеко од землі...

І вже внизу крізь ґрати зачорніло,
де вартовий карбує мірний крок,
біля вікна знайоме мертве тіло
й дарунок твій — малиновий платок.

* * *

Губи в губи... тепло і вишнево...
Он пройшов задумано Дантон...
А вгорі бджолою Магадеви
монотонно гуде камерон...
 Зорі вранішні, веснянії, о де ви?...
 І в садку знайомеє вбрання...
 Губи в губи... тепло і вишнево...
 В небі крик Червоного коня...
В небі крик. І Гвардія Червона.
Вартовий смуглявий на мосту...
В туманах трава і ешелони,
і терпкий, холодний серця стук...
 За рікою тьма і невідомість... —
 Ой, чого ж розплакались сичі? —
 Наплива й ковта солодка втома,
 і здаються ворогом кущі...
І дивлюсь на воду і тумани,
і лечу на зоряні шурфи,
доки місяць в небі не розтане,
доки зміна... і гудок... і дим.

1923

* * *

Вже в золоті лани, і вітер кличе зорі
до себе в бур'яни пограти в «гуляя».
Вже змолотили хліб, і холодно надворі,
і холодно в саду. Та не самотній я.

Огонь твоїх очей задуманий і синій
невпинно, п'яно п'ю. Й ясніє кожну мить
проміння крізь вікно і тане на коліні
заголенім твоїм... а листя шелестить...

і стукаються в скло розвіяні краплини;
я ж чую, як кричать далекі журавлі
своє «курли, курли» одвічне і незмінне...
а місяць нахилився і спить біля колін.

І ось проснувся він, бліді цілує пальці,
кладає рожеву шаль на стегна золоті —
кохання тихий дар моїй маненькій Гальці,
її цілує знов, цілує і летить

на золоті лани, де вітер кличе зорі
до себе в бур'яни пограти в «гуляя».
Вже змолотили хліб, і холодно надворі,
і холодно в саду... Та не ревную я.

1923

* * *

О кучері ясні і очі Беатріче,
ви знову в тьмі моїй, неясні і смутні.
І знову, як тоді, покірнее обличчя
вишнево зацвіло під поглядом моїм...

Чи снишся ти мені?.. твій дотик ніяковий,
мов електричний ток, у жили й скроні б'є.
І знов печуть слова одчаєм і любов'ю,
і шелестить вбрання знайомеє твоє...

Вернись і гляну знов на кучеряву осінь,
зашелестить мені чи листя, чи «прощай»...
Розтане образ твій, і пропаде на розі
і кроків дальній згук, і тіні од плаща...

Печаль і дзеркала в холодній, темній залі,
і ти біля вікна в'ялиш свою красу... —
то твій дівочий сон в вечірній тане далі,
не допоміг тобі твій добрий пан Єзус.

О кучері ясні і очі Беатріче,
чого ж ви в тьмі моїй неясні і смутні?..
І знову, як тоді, покірнеє обличчя
вишнево зацвіло під поглядом моїм...

1928

* * *

Осінній вітер з Туркестану.
У тебе зірка над чолом
і очі од кохання в'януть...

Я цілував твою шинелю
й обмотки, білі од води...
А вітер п'яний і веселий
шпурляв в лице нам пил і дим...

Осінній вітер з Туркестану.
У тебе зірка над чолом
і очі од кохання в'януть.

1923

Ой, весна!..

Ой, весна!.. Ой, шумлять дерева,
і хитаються віти в нестямі...
Хочу слухать забуті слова,
хочу бачити місячні плями...
Тіні й плями... О сон мій ясний,
як далекий садок повітовий...
Милий образ і мій, і не мій,
весь залитий сльозами любови...

Ну чого я не можу забуть,
ну чого я не можу згадати
твої губи, і плечі, і груди,
весь твій стан молодий і проклятий?..
Під очима і в'яне, й горить.
Я не хочу ні Налі, ні Майї...
Я нікого не можу любити,
бо тебе до нестями кохаю...

Як це вийшло, далека, що я
своє щастя розбив, як дитина?..
Ти казала: «Бери... я твоя...»
Я ж, дурний, тільки гладив коліна...
Тільки гладив коліна, мовчав...
Цілував тільки плечі та брови...
Хоч і добре до неї я знав
все, що треба нам знать для любови...

Я не міг, хоч і кликала кров,
теплі хмари і зір твій чудовий...
Ми казали про вічну любов,
і хотів я такої любови.
Може, й треба, щоб згинула мить,
і тому ти зі мною віками...
Я боявся тебе розлюбити
після того, що буде між нами...

Підіймається хвилями жуть
і оточує траурним гаєм...
Восьмий рік як дурний я ходжу,
восьмий рік по тобі я ридаю...

Я тебе не забуду, а ти
одрубала до себе дорогу...
Бо, коли я пішов на fronti,
ти взяла й полюбила другого...

Заливає прибоюми гнів...
Я живу... а мені все немиле...
Ну чого я тоді не зробив
так, як ти, о далека, хотіла?..

Вже ніщо й не цікавить мене...
Тільки жутко, як ніч наступає...
Бо другий твоє тіло ясне
кожну ніч до знемоги кохає...

Я не можу і спати від ран,
не дає мені жити минуле...
Все частіше дивлюсь на наган,
все страшніше мені його дуло...

Кличеш ти!?. Я ж не можу ніяк...
Хоч і знаю до тебе дорогу...
Повстає уся гордість моя,
вся любов повстає проти цього...

Є таке, що жене мою жуть,
що киди мої муки додолу:
не назад, а вперед я гляджу,
як почую пісні комсомолу...
І стає спокійніша душа,
пліч твоїх пропадають овали...
Ти для нашого руху чужа,
бо нужди ти ніколи не знала.

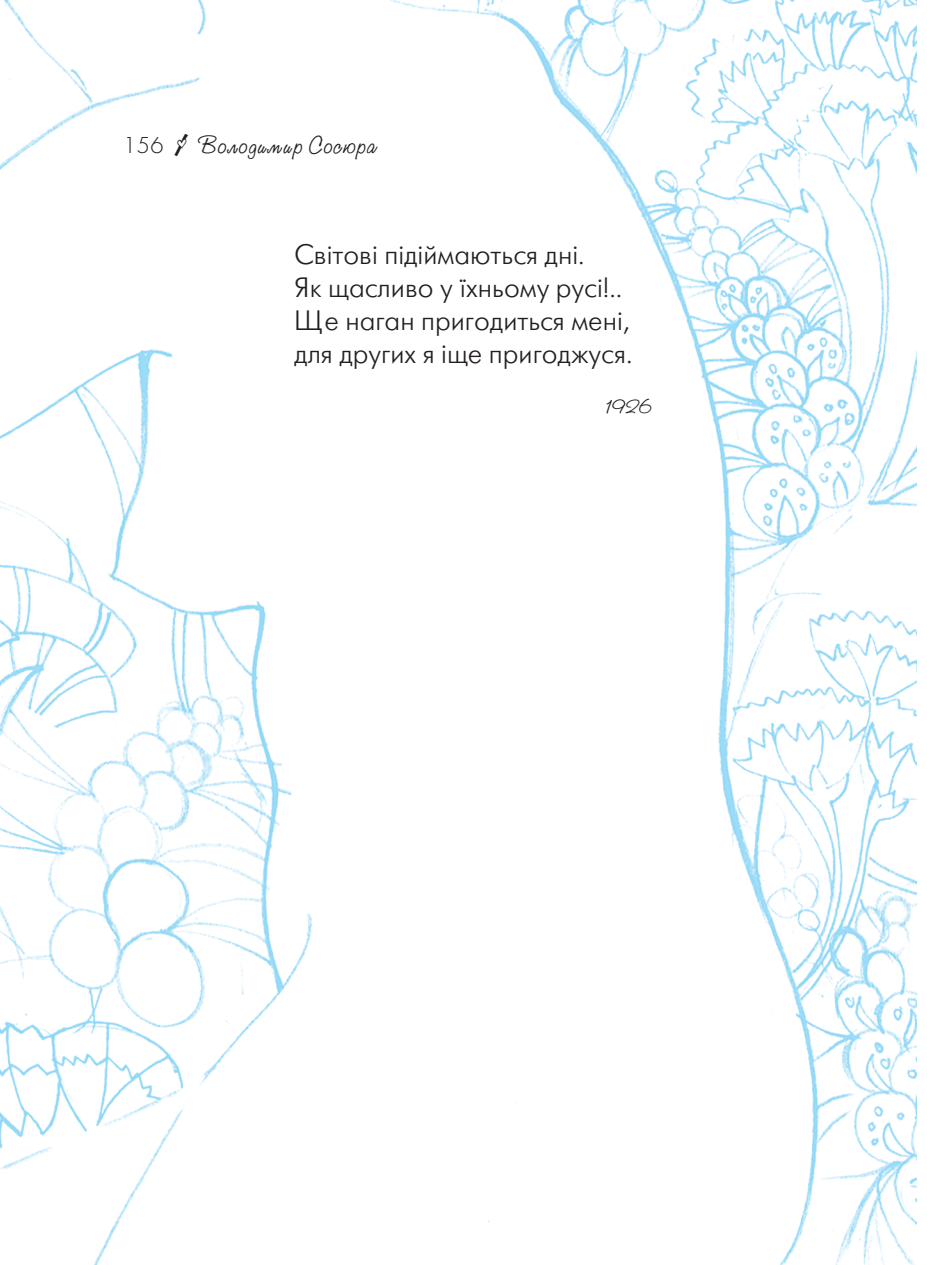
Ми з тобою зійшлись у маю,
ще не знав я, що значить ідея,
ти й тоді Україну мою
не любила, сміялась із неї!

Вже давно одлунали бої,
і нові ми побачили гони...
Ти ще дужче не любиш її,
коли стала Україна червона...

Бачу в тьмі я пожежу руду
і знамена червоні без краю...
До стола я нагана кладу
і два рази ключем замикаю.

Світові підіймаються дні.
Як щасливо у їхньому русі!..
Ще наган пригодиться мені,
для других я іще пригоджуся.

1926

Любов

Я вас люблю. Чому? Не знаю.
Та тільки кров моя пече
і в жилах муку розливаю,
мов сине золото очей...

Я вас люблю, моя оmano!
О шуми вашого манто!
Я вас люблю так ніжно й п'яно,
так, як не любить вас ніхто.

Не знаю й сам, чого я хочу.
Шумлять весною дерева...
Як пригадаю ваші очі,
стає важкою голова.

Померлі квіти по дорозі
хтось розгубив уже давно.
Я зустрічаю вас на розі,
коли ви йдете до кіно.

А з вами він, непман поганий,
у нього зуби золоті.
І віє солодко і п'яно
за вами «Льоріган Коті»...

А небо чорне і порожнє...
Там тільки вітру шум і гнів!..
Невже, невже забуть не можна,
що вийшов я з робітників?

Мені падучою зорею
так жалко жить серед образ!
В кіно трюмо і лотерея
для тих, що йшли на смерть за нас,

а з ними й я... Прощайте, квіти!
Я вже не той, я вам чужий.
Мені лиш плакати і жаліти
та кликати Інн або Марій...

О, почекай, моя омано!
Дай слухати шум твого манта...
Я вас люблю так ніжно й п'яно,
так, як не любить вас ніхто.

Рида рояль і голосами
кричить: — Цілуй її, цілуй!.. —
Беру квиток і йду за вами
у ложі бархатну імлу.

Це тільки сон. Це я в нестямі
і плечі, й губи зором п'ю.
Це ти французькими духами
змутила голову мою!

А на екрані хмари бурить
аероплян і мчить земля...
О, скільки, скільки біля муру
таких, як ти, я розстріляв!

Але чому ж, коли на очі,
на сині очі гляну я,
так божевільно кров клекоче
і серця не спинить ніяк...

Ти прийшла

Ти прийшла — і повіяло маєм,
і кімната моя зацвіла...

Та уже я тебе не спитаю,
де ходила і з ким ти була.
Знов хитнулися стегна прокляті,
як тоді, перший раз, у гаю...

Я не можу тебе цілувати,
бо не вірю в любов я твою.
За вікном умирають сирени...
Стій покійно, дивись і мовчи.

Тільки марно, кохана, до мене
ти приходиш на ліжко вночі.
І зітхання здійма твої груди...

Тишина... чи ридання, чи сміх!?
Ми на вулиці більше не будем
цілуватись з тобою при всіх.

Пролітають віки і години,
скорбний дзвін доліта з далини.
Хай у нас од кохання два сини,
та не зв'яжуть мене і вони.

Я від тебе не хочу нічого,
ти пройдеш і погаснеш, як дим.
Чи згадаєш поета дурного
ти на Півночі дальній з другим?
Я піду до товаришки Жені,
з нею муку розвію мою.
Завтра потяг. Квиток у кишені.
Дай же руку востаннє твою.
Мої думи розгублені, голі,
в болю мареві хвилями — чадь...
Не забудь же Олегові й Колі
ти про їхнього батька згадать.
Там, на Півночі ніжній і синій,
ти на тлі золотому берез
розкажи їм, що є на Україні
їхній батько, багатий, як крез.
Він багатий на біль і сумніви,
на ридання, любов і пісні...
Що була ти зі мною щаслива, —
і у сні позіхнеться мені...

В ресторані

О. Ковіньці

Кожний раз я її в ресторані
зустрічаю на горі, на жах...
В неї очі підведені, п'яні
і кармін на знайомих губах.

Я і знаю її, і не знаю...
Тільки кличе і тягне мене,
де з-під шовку вбрання виглядають
дорогі кружева «комбіне»...

З нею непман нахабний і грубий,
що життя потопив у вині.
А вона крізь покусані губи
щось похабне сказала мені.

Усміхнулась і глянула жутко,
наче я наступив на змію...
Як похожа оця проститутка
на колишню дружину мою!..

Підвелась і хитається... п'яна...
Йде до мене: «Забудь і прости...»
А в лице аромат «Льорігана»
і печальної пудри «Коті»...

Знову маєм і ласкою віе...
Ти для мене і сонце, і спів...
Хочу крикнуть: «Проклята повіє!..» —
а кажу: «Я забув і простив...»

Хочу крикнуть услід їй так дико:
«Я не можу без тебе... вернись!..»
Та слова заглушає музика,
і не буде уже, як колись.

Знаю я, ти давно на уклоні...
Ще тоді, як зі мною була,
ти другим віддавала долоні
і розпусту таємно пила...

Був самотній... За вікнами клени...
До нагана стреміла рука...
Ти приходила пізно до мене,
вся червона, противна, слизька...

Дні пливли, похоронні, як дзвони,
ночі йшли, як ножі, як огні...
Раз знайшов я твої панталони,
передерті, засохлі й брудні...

Грай, музико, ридай, моя рано!..
Грай, музико, ти швидше, молю.
Я забуду зрадливу кохану
і з досади гітару куплю.

Плачте, очі, козацькі ви карі!..
В неї бедра і ноги «на ять».
Хай їй чорт! Краще грать на гітарі
і синочка свого споминать.

Ти жорстока, тупа і нечула,
все в тобі насолода і зло.
Хоч би сина мені повернула,
може б, краще без тебе було.

Де ви, ніжки, смугляві, маленькі,
і до мене восторжений крик!..
Він не зна, що повією ньенька
і що татко його більшовик.

Синку мій, кароокий синочку,
в парку більше не бігати нам.
Над любов'ю поставив я точку,
чи ж поставлю її над життям?!

О почуй мої голос і кроки
і згадай паперову зорю!..
Я горів на фронтах огнеоких,
а тепер на коханні горю.

Хтось сміється в пенсне: «На коханні?!..»
Ах, кохання, така ширина!..
В ньому жінка, і син, і повстання,
і Україна, моя сторона!..

В ньому все!.. Революціє-зоре!..
Я ж людина, не криці шматок.
Маю право на власне я горе
і на слово інтимне «синок»?..

Чи не маю?.. Як ні, то з такими,
як оцей, що сміється в пенсні,
що жиється думками чужими,
не єдина дорога мені!

О печале моя неозора
і електрики зоряне гей,
Революції зрушим ми гори
для кохання, жінок і дітей.

Ти пробач за образу, мій любий!
Знаю я, ти не криці шматок.
Ти ж цілуєш закохані губи
і у тебе є жінка й синок?!

Хай сміються чужі і нечулі,
треба так, наша доля така.
Ми ж зросли в Революції гулі,
в тебе й мене в мозолях рука,

в нас єдині і серце, і кроки
і з колиски дорога одна!
Прийде критик якийсь пенсноокий,
мою душу розкрає до дна...

Він надіне на ніс мікроскопи,
телескопи на серце своє,
та нічого не знайде до гроба...
він же критик!?. мовчать не теє?!

Ну й почне фарисейство розводити
і моралі нудненькі читать...
А навколо сміються заводи
і лунає молитва «на мать».

1927

* * *

Ну чому ті хвилини кохання
я не можу забути ніяк!?
Десь далеко у білім убранні
моя люба, тепер не моя.

Так. Кінець. Вже назад не вертати.
Я у синій кімнаті сиджу.
Мені губи фарбують дівчата,
обертають мене на раджу.

Скоро-скоро піду я за грані
із простреленим мертвим чолом,
а тепер по ночах в ресторані
заливаю я душу вином.

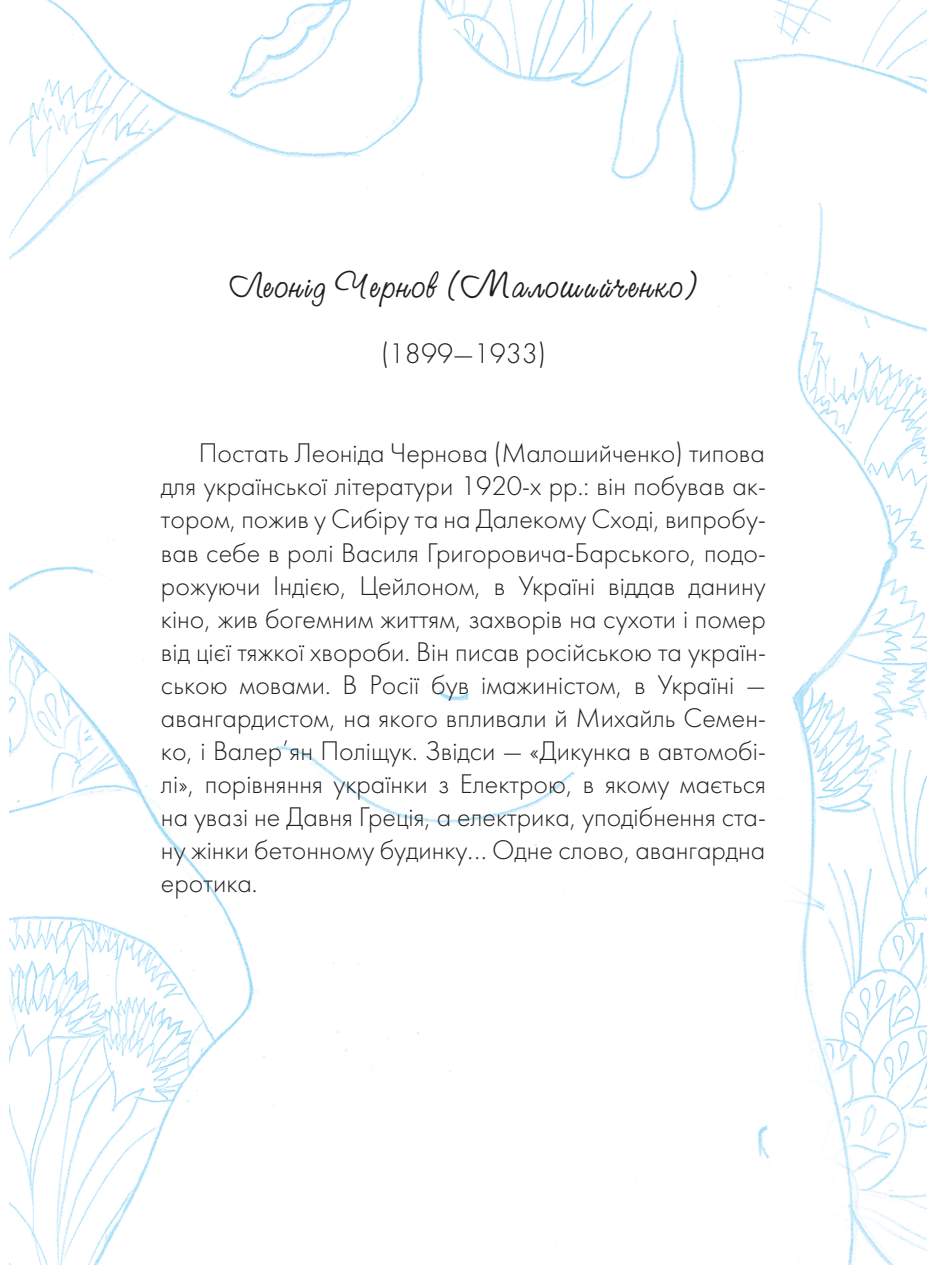
Ліза, Оля, і Вера, і Ніна,
поцілунки і сльози в гаю...
Так заграй же мені, піяніно,
про загублену юність мою!

О згадки! У яснім хороводі
хто в житті вас не любить, кляне!
Я ж забув, як колись на заводі
всі Володькою звали мене.

А тепер я лечу у безодню...
Десь далеко любов і бої...
Не цілуй неживі і холодні
нафарбовані губи мої.

Ліза, Оля, і Вера, і Ніна,
і пісні, і ридання в гаю,
годі, годі, не грай, піяніно,
про загублену юність мою!

1925

Леонід Чернов (Малошійченко)

(1899—1933)

Постать Леоніда Чернова (Малошійченко) типова для української літератури 1920-х рр.: він побував актором, прожив у Сибіру та на Далекому Сході, випробував себе в ролі Василя Григоровича-Барського, подорожуючи Індією, Цейлоном, в Україні віддав данину кіно, жив богомним життям, захворів на сухоти і помер від цієї тяжкої хвороби. Він писав російською та українською мовами. В Росії був імажиністом, в Україні — авангардистом, на якого впливали й Михайль Семенко, і Валер'ян Поліщук. Звідси — «Дикунка в автомобілі», порівняння українки з Електрою, в якому мається на увазі не Давня Греція, а електрика, уподібнення стану жінки бетонному будинку... Одне слово, авангардна еротика.

Дикунка в автомобілі

1

Ти моя дикунко степова,
Половецька полонянка на війні!
То ж тебе

шалений половчанин
здобува,

Умикає
наречену
на коні.

Тупоти,

таємний тупоте,
із-під копит!

Під конем в Дніпрі

розступиться вода!

Навкруги —

не переорані степи,

А в обіймах —

непритомна молода.

Не впаде,
Наречену
Ось, кохана, вже й весільний наш курінь:
Все твоє,
Шлюбне ліжко —
І шалений пал пекучої руки.
Ти під пестощами в мене —
Бо несу
Хай по жилах
Граний мед

не зрадить вірний кінь,
не переймуть вороги!
що бачиш навкруги,
біла тирса,
наче сніг,
як вві сніг,
любов до тебе
крізь віки.
кров дикунська
загуля.
в уста
з високого чола.

Ти прекрасна,
мов запліднена земля,
Бо не зерном,
а дитиною зайшла.

Біла тирса —
шлюбне ліжко —
наче сніг —

І скажений шал кохання навкруги:
Ти народиш сина навесні,
Щоб проніс мене
В безсмертя
Крізь віки.

2

Гей, дикунко
й половчанине рудий!
Що ж донесли ви до нас
через віки? —
Лиш зеленую могилу край води
Та в могилі —
два трухляві кістяки.

Прогули
над вами
вічності вітри.
В прах —
любов
і половецький буйний стан...
Та дивіться:
Ваші діти
злидарі
На степах своїх
Будують Дніпрельстан.

І любов
не зникла у віках:

Як і він,
держу кохану на руці, —
Тільки нас
несе по батьківських степах
Вже не кінь,
а український мотоцикл.

Як і він,
свою любов несучи в тобі,
Як і він,
вгамую кров кохальних ран,
Щоб моїх дітей
над золотом степів
Колисав
міцний
аероплан.

Хто ж для них
ті скарби
здобував

У дніпровій

розкуйовдженій
воді? —

Ми самі,

моя дикунко степова,

Половецька полонянка

у авті.

Дзвонить сонце:

падає шмаття.

Дзвонить сонце:

грають ковалі.

Хай живе

безсмертнеє життя

На скривавленій

угноєній
Землі!

Б'ють пороги.
Орлиним льотом
Струнами бринять сліпучі ноги.
Стоїш —

і думаєш:

— Чи птаха,
Чи людина?

Осяйні груди —

мов квітчані чаші.

В устах куриться кров кохальних ран.

Мої вуста

— прудкий аероплан —

Над золотом твоїх степів —

Спіралі

І

Віражі.

Січень 1929. Харків

Гео (Георгій) Шкурупій

(1903—1937)

Поет, прозаїк, сценарист Гео (Георгій) Шкурупій належав до числа найвірніших послідовників лідера українських футуристів Михайля Семенка.

Як і Михайль Семенко, Гео Шкурупій, звичайно ж, у своїй творчості не обмежувався оспівуванням машин, «шерех шин» яких «шкребе скло» (вірш «Машина»), чи геометрією індустріального пейзажу:

.... на голій площі
виникло місто
поривання кутів до неба
масиви квадратів у землю
треокутник на куб
ромб
башта
конусом вріжеться в око
тумб домб тумб домб.
(«Геометрія»)

У тому, що Гео Шкурупій був справжнім поетом, тонким ліриком, переконують не ці «ілюстрації» до футуристичних маніфестів, а вірші, в яких просвічується не-підробне почуття романтично закоханого футуриста. Відоме ім'я музи Гео Шкурупія. Це — красуня Варвара Базас, яка, на щастя, першою українською жінкою-футуристкою не стала, зате надихнула футуриста на цикл інтимних поезій. Хоча футуристом у них Гео Шкурупій, звичайно ж, бути не перестав — впадає в очі певна епатажність чи надмірна сміливість у змалюванні виявів закоханості як у прозі, так і у віршах. Ось прозовий зразок — епізод з роману «Двері в день» (1928):

«Високі чортополохи оточили Гая й Оксану густою зеленою сіткою, і їхні червоні квіти солодко пахли медом. Оксана і Гай розмовляли про різні життєві події, що їм довелося пережити. Їхня розмова щоразу ставала інтимніша.

Гай, розмовляючи з Оксаною, непомітно для неї і для себе ніжно пестив рукою її коліно, іноді випадково забираючись вище панчохи. Од Оксани пахло якимись солонкуватими

пахощами, що змішувались з солодкістю чортополохів і туманили голову Гаєві.

Оксана зовсім лягла на траву горілиць, і випадковий подув вітру трохи сміливо відкинув її спідницю, відкривши в одному місці невеличкий шматочок тіла, як шукач золота випадково відкриває блискучий самородок. Гай сидів, схилившись над Оксаною, і вони говорили про різні речі, що оточували їх. Така розмова все звужувала стіни чортополохів, залізного насипу, ріки й неба, вона дозволяла іноді необережно притиснутись плечем або грудьми одне до одного.

— Оксано, що це за гудзика я знайшов на вашій сукні?..

— Ах, залиште, Тоде!..

— Ось ще...

— Тоде, я що сказала?

— Яка ви хороша, Оксано, у вас гарні ноги!.. Але ж тут трохи незручно сидіти: я сів на якогось камінчика...

— Пустіть, не пустуйте, Тоде!

— Оксано, ви мені дуже подобаєтесь! Я...

— Ай, що ви робите, Тоде?

— Нічого, нічого... Оксано! Ти така прекрасна, Оксано!

— Ну навіщо це? Навіщо? Ай, Тоде, який ви... Тоде!..

— Ну!..

— Ти божевільний...

— Я тебе кохаю...

— О, кохаю...

— кохаю...

— охаю...

— хаю...

— аю...

— ю...

Тру-ра-ра-ту-та-та...

Бум...

Бум-бум... Грох... ах... ах...

грр...

Гу-у-у...

Цумба-жох... цумба-жох...»

Про творчу атмосферу тих років свідчить хоча б відгук молодих критиків Гр. Костюка і Л. Підгайного на

доробок Гео Шкурупія, в якому з «молодняківським» запалом ганьбилися такі поезії, як «Вогкість вуст», «Ждань» та «Мантри». Поет звинувачувався в «люмпен-інтелігентській богемності», «еротичності», «індивідуалістичності» та інших гріхах (див. «Молодняк», 1929, № 9, с. 79–80). Однак треба віддати належне Гео Шкурупієві, який наважився на щирий опис радості побачення з коханою жінкою, на оспівування її красивого молодого тіла.

Средноцзяра

Моя голова, як великий дзвін,
дзвоніць од чайно в прісмерк,
а серце потрапіло в каламутний плін,
де нема ні сігналів, ні іскор.

Я не могу, не могу зразуміці,
чому плаче мій товариш у сукні,
неначе хтось зрзава розу літню
і лішылісь тількі мук пні.

Я ж тысячу азів опавідава таві пацілункамі
і пра ца, і пра те, за што, і як...
Каці вуства таві чарванымі брунькамі
таж квітнуці на маіх жоках.

Міста пацягом гуркаціць на захід,
касіць серпам неба сінь маладіка,
а мене турбуе таві адчацінны захава,
салона роса тавіх павік.

Вони

Підсліпуватим ліхтарем
під
вчилась танцювати вальса,
вустами вогкими бушмена
ніч
цілувала знесилені пальці.

Брудний вечір приймав молитви
зі стомлених вуст
про недосяжні країни в повітрі
і про капелюха замість хустки.

Драні черевики
маленької дівчинки
пестили тротуарів цегли,
як блискучий шляхетний паркет.
Мріялась чудесна Вики-Вики,
країна тротуарних поетів.

І було так весело
після денної праці
розглядати вулиць мексикау...
Бажалось огнями
спіпити федерації
вуличних фресок.

Нахабно вабили ресторани
і лякала вулична пустка...
Бажанням серце ранила
святим єзуїтом розпушта.

І перша звада
вся була в преріях сліз,
і навіть здавався маленьким водоспадом
світовий катаклізм.

І, як привид
минулої невинности,
з'являється щовечора панна в чорному

під сліпим ліхтарем...
Зламано невинности шкиви,
вогнем не спалахує горн.

190 *Тво (Творчість) Шклярів*

Тихше, тихше, місто!
Зупинись, анархії хода!
Довіку здивована свистом
на розі стоїть свята...

Ждань

Уже скоро пiв на дев'яту.
О, як пiзно приходиш ти!..
Камiнним шепотом iм'я твое
повторює кожний рiг...

Ми першi з тобою оспiвали
рубiн зорi на виконкомi,
коли вечiр пахощами роз i алое
на вулицю гнав з вiкон гоми.

Вогно

пристрасні поцілунки гарячих вуст
роздушилась велика червона вишня
стримані подихи
тепла вода запашних долонь
ох ми я
м'якість гарячих дотиків
твердість хвильолоня
ах
роздушилась велика червона вишня
по всьому тілі теплий сік

Мантри

Нескінченні тротуари,
нескінченні тротуари
блискучих свічад,
я чекаю примари,
я чекаю примари
мого закохання.

А поки що квітнуть троянди
роз'ятрених ран.
Радісних зір плеяди
затмив нічний туман.

І вийшов я на дорогу,
де послався срібний караван...
Молодик із-за хмари вистромив роги,
і я вигукнув перший мантр.

Югою знялося закляття,
наче забився метелик в пітьмі,
наче хтось задрав весільне плаття
наляканої землі.

О, пречиста, свята Варваро,
поглянь на мене небом твоїх очей,
я тобі місяць скину на тротуари,
а серце вже вирвав з грудей...

Білими пелюстками розсипалось серце,
завихрила ними юга,
і почав викликати мене на герць
насмішкуватий, старий Сатана.

І вийшов я на дорогу,
де килим білих троянд...
Молодик із-за хмари вистромив роги,
і я вигукнув другий мантр.

Риску вузьку закохання
я накреслив навколо себе...
— Гей, виходь, Сатано!
Ми тепер вдвох під небом.

О, пречиста, свята Варваро!
геть струмись шалених оргій,
в темних, закоханих коритарях
тебе чекає святий Георгій...

І вийшов я на дорогу,
де розсипав хтось діаманти...
Молодик посадив зорю на роги,
і я вигукнув третій мантр.

Не з'явилась свята Варвара,
налякалась минулих оргій,
коло свічад, мов примара,
стояв у задумі святий Георгій.

1921

Барабан печалі

Очі твої підо мною,
перса
і тіло твоє...
Руки в траві розкинуті,
вогкі долоні
в долонях моїх.

Очі твої свічада,
і я величезний,
безумний
ніжно вдивляюся в них.

Тіні пахучого вечора,
вогні недалекого міста,
чорний, тихий кажан,
що поринає в присмерк...

Тиша.
Задумливість.
Пахне земля,
пахнемо ми...

Близько, близько обличчя.
Ти бачиш, як падають зорі,
неба сліпучі дарунки.
Я ніжно торкаюся рани
запашних і вабливих вуст.
Поцілунок.

Чуеш?
Б'є барабан.
Навіть тепер,
як близько...

Коли очі твої підо мною,
перса
і тіло твоє...
Б'є барабан печалі,
серце моє світове...

Навіть тепер,
так близько,
ти не можеш збагнуть барабанщика,
коли зорі накреслюють ризку,
знаходять в етері смерть.

Він барабанить про світову печаль,
за ясність твоїх очей...
Ти не можеш збагнуть барабанщика,
ти здивуєшся,
коли він не візьме тебе.

Бий,
бий,
одбивай похоронні такти,
барабане печалі!
Стукай, серце,
про скорий кінець!
Оплесків не буде
засміяному барабанщику,
велетенському барабанові
всіх сердець.

1999

Вогкість вуст

Бетонного міста тіні,
камінь, залізо, брук...
Заплутався в золотому павутинні
місяця блискучий жук.

Такий гарний, такий хороший вечір,
що навіть маревом здається все!
Моїх мрій табун суперечок
в стійлах натхненних очей.

І наші постаті білі
стискаються в м'яких торканнях,
буфи епонжу в обіймах,
в ситцевім морі тану...

Гучний вібруючий дзвін
наші тіла нагадують,
дзвін, що лунає в країну
ласк мінливих райдуг.

Хіба рукою обіймеш тебе,
хіба почуття висловиш!
Серце в литаври б'є
і подихом наче тишу ловиш.

І коли чорна тінь зненацька
у світле озеро площі вирине,
засоромлено відхитнешся, як біла акація
під поцілунком п'яного вітру.

І потім знову ввітрешся воском
у паркет грудей моїх...
Твою запашну й теплу постать
я боюсь у захопленні задушить.

Ах, яка ніжна, ніжна,
подихом не сказати...
Твоїх рухів гарячу ніжність
тільки вечору такому цілувати.

Вже зовсім мало таких разів,
бо час летить скаженим льотом,
я спіймаю метелика вуст твоїх
своїм шукаючим ротом.

Напівзаплющені очі,
коли вогкість вуст п'ю...
Волосся розкуйовджене клоччя
пахне буйною пустою.

Тільки ноги й тіло,
наче хтось вином налляв...
Над нами стоїть будинок химерним Вієм
і тумби вихиляються гномами.

І зашморг теплих рук
такої маленької дівчинки,
і тіла тягар несучи,
занесу з собою у вічність.

А все золотим потопом лякає,
місто наче тоне в зеленій рясці,
і я сам собі нагадую втопленика,
що захлинається хвилею ласк...

Радісно

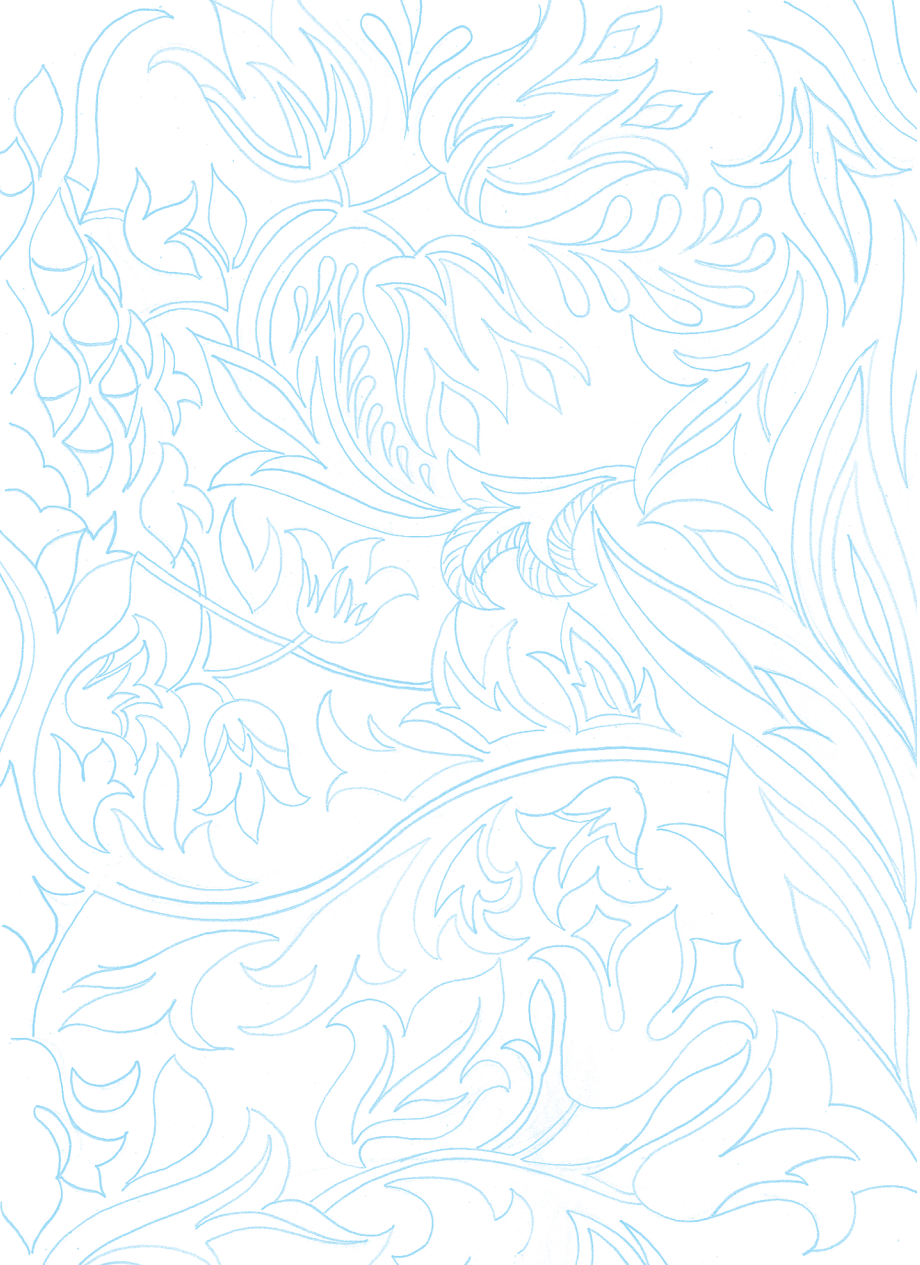
їй торкатись до нього
електричний ток
страшно
обсерваторять очі
вразіння облич
руки
маневруюча армія
шпигун
і коли помітять
що кущі оточили
навколо густо
завмираючи доторкнутись
куточками вуст
і радіо радіосміх
коли завібрують поцілунки

Наталя Забіла

(1903–1985)

Наталю Забілу здебільшого знають як поетесу, що писала для дітей. Проте в її творчому доробку є й вірші для дорослих — вони включені до збірок «Далекий край» (1927), «Сонячні релі» (1928), «Будівниче» (1930) та ін. Наталя Забіла була дітям свого часу, отож, як і всі письменники з її покоління віддала данину оспівуванню праці на благо вітчизни, соціалістичного ентузіазму тощо. Подаємо тут вірш «Чорним оком дивиться пантера...», включений до збірки «Далекий край», вірш, позначений особливою непідробністю, відвертістю й сміливістю в описі найпотаємніших думок і почуттів.

* * *

Чорним оком дивиться печера
В лісову ліянову межу.
Я — струнка, вигиниста пантера
Свій барліг невспинно стережу.

Виходжу зарошаним камінням,
Жовтозоро ріжу синю ніч,
І леліє місячне проміння
Оксамитним блиском на мені.

Вигинаю чорнії рамена —
Під ногами шурхом камінці...
А весною билися за мене
Молоді розпалені самці.

Диких джунглів пахощі отруйні,
Чорні спини, пазурі і кров...
Розшайнулось пристрасно і буйно
Весняне змагання за любов.

Є закон — єдиний, невідхильний,
А життя — безжалісно ясне:
Має право жити тільки сильний, —
Тільки сильний може взять мене.

Жовтий зір мій синій присмерк ріже...
Кожний добре знає власний шлях:
Боротьба за волю і за їжу,
Боротьба самиці за малят...

Не вступити ворогу в печеру,
Не пройти заказану межу, —
Я — струнка, вигиниста пантера
Свій барліг невсипно стережу.

Микола Бажан

(1904–1983)

Літературознавці нарекли Миколу Бажана майстром карбованого слова. У своїх віршах і поемах він оспівував архітектурні стилі, революційні катаклізми, сягав глибин математичних законів, розгадував «глибини звіриних афазій». Здавалося, що йому, зануреному в ці суспільні й філософські проблеми, немає діла до інтимних почуттів, що його поетика просто не пристосована до їх прославляння. І все ж у доробку Миколи Бажана, на щастя, можна виділити кілька творів, у яких оспівано й любовний шал, і гіркоту розлуки. Одним із перших у цьому ряді стоїть вірш «Мене зелених ніг...» (1924). Тут еротика майже губиться у вихорі футуристичного звукопису (М. Бажан починав як футурист). І все ж посеред цього буяння алітерацій і асонансів вирізняються два рядки:

О коло, локон лих
у голих ніг і мхів твоїх, —
вони позначені неприхованою чуттєвістю.

У вірші «Імобе з Галаму» (з «Негрського циклу», 1924) поет змальовує бамбулу (весняний негрський танок) і вражаючий «грудей жіночих чорний чад».

Згодом вірш М. Бажана одягнеться в строгі шати сонета («Я не фанатик сонета. Просто я люблю добрий вірш», — ніби виправдовуючись перед побратимами-футуристами, зізнається в 1927 році поет): його улюблені слова-раритети гармонійно поєднуються зі старовинною віршовою формою. Це й будуть такі шедеври, як «Люби-сток» та «Розмай-зілля», де на тлі вишуканої барвистої словесної плахти вирізнятимуться своєю достовірністю й точністю і «рожевий слід... на грудях», і роздерті «при-крас плетіння». Не менш вражаючим є й Бажанів вірш «Ніч полонянок».

І все ж інтимна лірика не стане домінуючою в творчості М. Бажана. Більше того, у «Брамі» (1928) архітектурний стиль бароко буде уподібнено до «шпетних ігрищ» та оргій бундючних і хтивих гетьманят, а в «Фокстроті» (1928) джазову композицію описано як стенограму «коректної хіті».

Після смерті поета в його архіві було виявлено ряд творів, які прикрасили б будь-яку збірку інтимної лірики. М. Бажан писав вірші про кохання, однак не публікував їх, не бажаючи, очевидно, оприлюднювати рядки про

любов, про долоні, які пахнуть парфумами коханої, злити нею на руки чоловіка.

Звичайно, поет мав на це повне право. Наш же обов'язок — нагадати читачам про ті рядки в його творчості, які не перестають вражати глибиною почуття та високою майстерністю його відтворення.

* * *

Мене зелених ніг,
тіл тюль люля хміль.
О, хто зазирає ввечері на зорі
в хвиль сльотну толь?

Маг гамм втом —
гілля хили чоло.
Лягай, гаї лагун
на килим, легінь лон.

О коло, локон лих
у голих ніг і мхів твоїх.
Не келих хилить літо то —
а плахту,
не конопель стон —
жах тут —
тінь тут.
Коло плеса оплетене тло
навкруг,
Плахта там.

1923

Любисток

З-під вій — блакитна тінь, ознака нестеменна,
Й рожевий слід лишивсь на грудях де-не-де,
А він уже ступив ногою у стремена,
І кінь його баский вже гривою пряде,

Лишилася сама, коханка безіменна,
І дивиться на путь, де курява паде.
Одного вечора, як праця цілоденна
Кінчиться геть, вона дитину приведе.

Та в хаті прокричить недовго немовля,
І лиш в глухім садку, де скопана земля,
Розквітне рути цвіт і проросте любисток.

Вона ж так само вдень сапатиме поля,
Вночі — ридатиме, не знавши, відкіля,
Від кого день і ніч чекає тайних звісток.

1926

Розмай-зілля

I

Тривожна ніч весни, туману й трясовиці,
Мов моторошний цвіт відьомський, розцвіта.
І струшена з небес на дно студне криниці
Тріпочеться зоря, як риба золота.

Долину сповнює дух м'яти і суниці,
І по рясній траві прослалась пишнота
Співучих закликів веснянки-гаївниці,
Її тужливих скарг на визрілі літа.

Де розцвітає в млі туманних улоговин,
Вогких пахнот, солодких соків повен,
Той перелесний цвіт, таємний цвіт тирлич, —

Хитнувши оситняг, причалив тихо човен.
Дівочий спів стає блажен і снажнокровен
В передчутті нічних, очікуваних стріч.

II

Опівночі земля застугоніла
І силует їздця відбився у ріці.
Спинився нагло кінь. Повисла піна біла
На садженім сріблом, коштовнім ремінці.

Кінь замордований, та постать міцнотіла
Упертіш хилиться на шитім сідельці.
Козак затискує гаптовані удила
В своїй порепаній, натрудженій руці.

Немов кривий танець нічних хмільних потвор
Заплівсь у витворний, вигадливий узор, —
Над лісом підвелись дівочі співи кличні.

Зійшов з коня козак і заблудивсь у млі,
Де в дивній тишині проходять по землі
Мовчазні тіні, мляві і величні.

III

Кінчається ночей вільготних половіння,
І круглих зір достиг багатий урожай.
В чарованих гаях ти, дівчино, чекай
Собі ядерного і чистого насіння.

Мов келих пінявий, проллялось через край
Ярких, жадливих снів солодке шумовиння.
Роздерла на собі своїх прикрас плетіння
І гостю зайшлому докинула розмай.

Віддала всю любов забрати в ярий свид,
Упавши на моріг, розкривши плідні чресла,
На запашній землі п'ючи росу і піт.

А потім підвелась, пішла, і їй услід
Покірлива луна, мов марний дар, понесла
Прощальний тихий клич і дальній стук копит.

1926

Кров полознянок

Б'є космогрудий кінь копитом на припоні.
Кипить на дні подовбаних барил
Солодке молоко розпалених кобил.
Пахілля пахнуть, дикі та солоні.
Войовники так сплять, що смерті не почули б,
І нерухомо на землі лежить
Узор карбований могутніх верховів,
Мов левня мускулястий тулуб.

Додолу хияляться рясні кущі багаття,
І дим струною в небозвід зіперсь.
Рвучи нитки ялозеного шмаття,
Немов квічена брость, повисла повна персь.
У добру вільгить, в плідний піт
Зарошено тіла українських ясних бранок,
І рот розтерзано, і проросте на ранок
В дівочих черевах їдкий монгольський плід.

Ростуть роки, одвічний цвіт отав,
І в сайдаках сердець зотліли стріли згадок,
Та кров стару століттями нащадок
У гудзуватих жилах схороняв.
І любимо слова важкі, мов чорний дим
Зловіщих ватр, що сяяли татарину,
Викохуємо кров тугу і міцно зварену
І просторінь — безмежну царину —
Вітаєм серцем круглим і простим.

1927

На Карпатах

Я не можу не думати про тебе,
Між старих кам'яниць бредучи
І вглядаючись в прозелень неба
Ще веснянішого уночі.
Почуваю, як пахнуть Карпати
Де набрякли вже корені трав,
Де духмяною гіркістю м'яти
Гірний вітер долини налляв.
Почуваю, як пахне кохання
В таємничій своїй простоті.
Ця весна, може, в мене остання,
Як остання в моїм ти житті.
І тому ти мені найдорожча,
Як недужого серця тепло.
Йшло життя у блуканнях і прощах,
Лиш кохання іще не пройшло.
Я живу, я веснію любов'ю,
Тепло й радісно марю вночі.
Чуєш клич? На весінні гніздов'я
Журавлів повертають ключі.

1940

* * *

Ні, вірю я, що знову піднесу
До уст пугар пречистих цих напоїв.
Я знав, я знаю й знатиму красу,
Якою душу напував і гоїв.
О музико безповоротних літ,
Надій і марень тіньові алеї,
І снів, і днів бренькливий переліт,
І світ любові першої моєї, —
Ти, мов гірчаві пахощі суніць,
Цих лісових, достиглих лалів, —
Перед тобою я схиляюсь ниць,
Ні, не з жалю, не з марної печалі,
А з радості, що й досі до дрібниць
На все життя, а може, навіть далі
Я пам'ятаю, сутний світе мій,
Твоє тепло, і пахощі, і тайни.
Світися, світе, не вгасай, теплій
І в час прощання, темний і відчайний.

1944

* * *

Я тягнусь до тебе в ночі й дні останні,
Шепочу до тебе в синю дальню даль.
Це журба в коханні, це нудьга в розстанні,
Це солодка туга, мовчазна печаль.
В'ються коло мене смутку ніжні тіні,
Як димок блакитний, сизий туманок.
Так снується й мерхне в неяснім сплетінні
Вірша недзвінкого виплилий рядок.
Тихо дише спогад — він таємно дише
Тим тонким, нечутним і живим теплом,
Що від нього ніжність розцвіта ніжніше
І душа, як птиця, хилиться крилом.
Я тягнусь до тебе. Я пізнав однині
Дивний дар любові — тайний чар жалю.
Заплітайте серце, смутку світлі тіні!
Я тягнусь до тебе. Я тебе люблю.

15.VII. Чітв у Чернівцях. 1957

* * *

В хмаринці пахощів, раптово пролетілій,
В м'якому шелесті розкиданих тканин,
В куточку кожному, в дрібниці кожній милій,
В хисткому маренні моїх нічних годин
Воно овіює, і дихає, й шепоче, —
Зітхне, відійде й знов прилине звіддалі
Тепло твого єства, твоє тепло жіноче.
Могутнє і просте, як теплота землі.
Його безмежних хвиль припливи і одпливи,
Невпинну змінність їх, їх розмаїту гру
Я до кінця вловлю, відчую і вберу
У кожен подих свій, жадібний і квапливий,
І всім єством своїм, усім тремтінням тіла
Повторюю його пульсацію живу,
Як всеосяжний ритм, як тайну вікову
Яка мене й тебе навіки сполучила.

Прощання

Твоя рука привітно і тривожно
Метнулася з вагонного вікна.
Не можна крикнути і почути не можна
Що на прощання змовила вона.
Кохана, знаю! На перонах станції
Багато слів за димом понеслось,
Багато слів, не сказаних коханці,
Яких сказати і — чуть не довелось.
Я знаю це, бо в кожному розстанні
Є неповторний, неугамовний біль,
Немов слова її були останні,
Немов вона не вернеться звідтіль.
Даєш, як птаві, вилетіти згадці.
І мучишся, що їй не допомогти
Ні в клопотах на дальній пересадці,
Ні в роздумах, яких не знаєш ти.
Кохана, слухай! Чуйно, по-жіночі
Ти вмєєш слухати далечинь і ніч, —
І ти почувєш серцем серед ночі
Мій стриманий, невикрикнутий клич

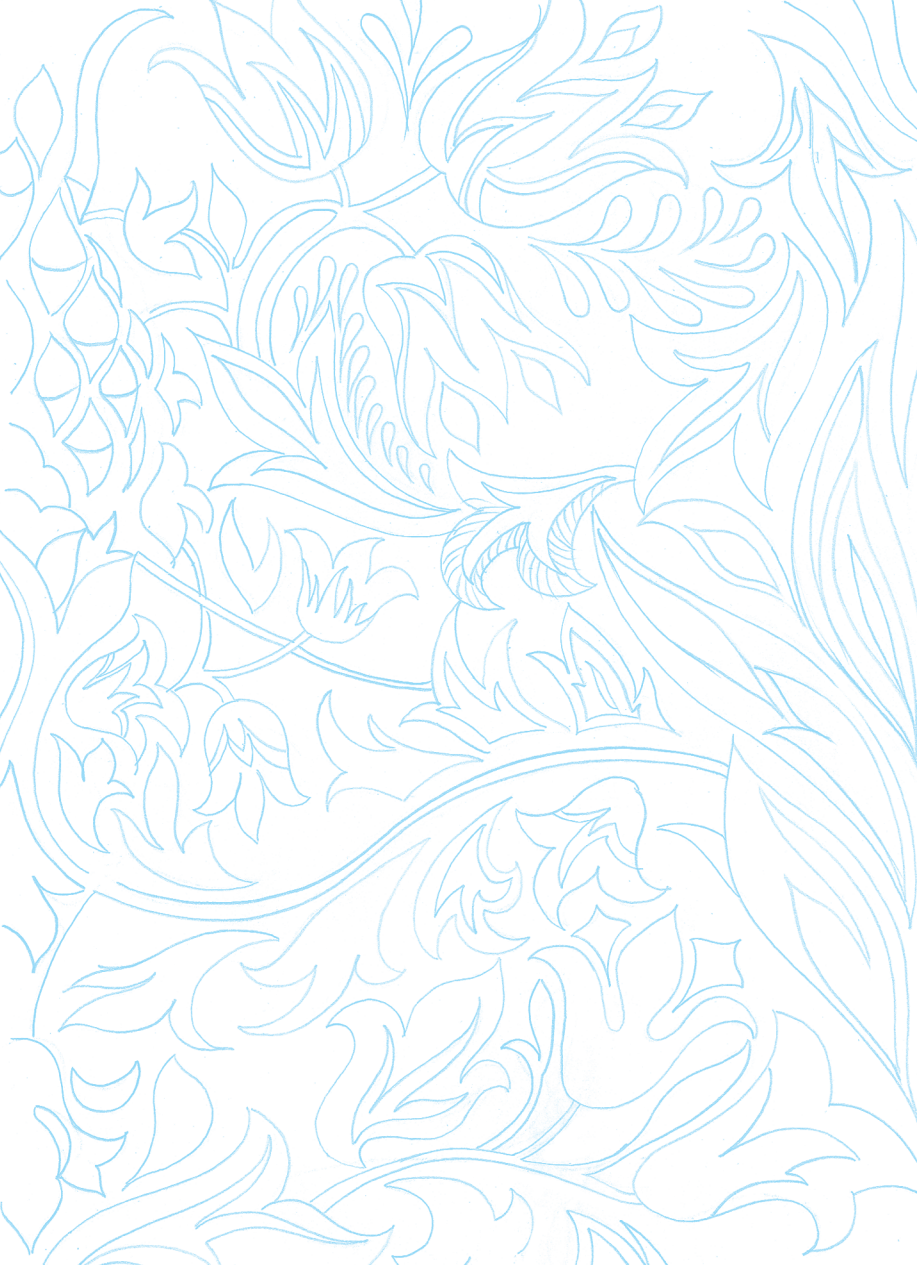
Я не зійду з двоїстих ліній колій,
Де вже згасає мево голубе,
І в самоті, такій одверто голій,
Безмовно й тужно я зову тебе.
Мої долоні пахнуть ще духами,
Які мені на руки ти злила.
І під казенними чужими подушками
Іще знайду я тінь твого тепла,
І житиму у згадкою і тінню,
І житиму чеканням, доки знов
В ніч вересня, в холодну ніч осінню
З вагонних вікон твій почую зов.
І знов побачу рук коханих помах,
Твоєї шляпки строгої ріжок,
І тувельок, старих моїх знайомих,
Прискорений і звеселілий крок.
Вертайся, люба! Тувельки знайомі
В кімнатах наших знов застукотять,
І от тоді в маленькім нашім домі
Я те скажу, чого не встиг сказати,
Що полетіло за клубками диму,
Що зникло тінню у розливах тьми, —
І почування міру незміриму
Відчуємо і зміряємо ми.

Раїса Троянker

(1908—1945)

Два вірші Раїси Троянker, включені до цієї книжки, взято зі збірки «Повінь» (1928). Вийшла вона у видавництві «Плужанин», що свідчить про приналежність поетеси до організації селянських письменників «Плуг». Проте в легендарні 1920-ті рр. поети особливо не переймалися членством у тій чи іншій організації. Раїса Троянker гучніше заявила про себе як член угруповання Валер'яна Поліщука «Авангард» — воно давало більші творчі свободи і це, очевидно, привабило молододівчину з Умані. Виявом цієї свободи й стали два вірші — «Трава прив'ялена...» і «Що співаєш...», які є чи не найекзотичнішими зразками еротичної поезії в українській поезії, бо написані вони жінкою.

* * *

Трава прив'ялена і занімала осінь...
Сьогодні сталось. Що це? Я жива?..
В траві заплутались, розвіялися коси,
в гарячці тіло й голова.

Зім'ята сукня. На обличчі — мука.
Червоні плями в лентях комбіне...
І пада вечір у безодню круком,
і кличе вечір впасти і мене.

На серці якось важко і тривожно.
І ти, ніяковий, не можеш приласкати...
І те, що сталось, повернуть не можна.
І серце холодом стиска...

Ти так молив — сьогодні стань моєю...
І сталось. О закон буття!
Ми у траві забули томик Гейне, —
його листки од вітру шелестять.

І якось чудно. Хоч усю вже бачив —
соромлюсь при тобі панчошу підв'язать.
І так іду. І ми чужі неначе,
і в мене мимохіть жемчужиться сльоза.

О, не вернуть! Не стать такою, як учора,
нічим не змить із уст палючих плям!
А день такий звичайний і бадьорий,
така спокійна стомлена земля...

* * *

Що співаєш, жовта мандоліно,
І хвилюєш споминами кров?
Я тепер вже другого дружина,
Ти своє кохання поборов.

Осінь, осінь в жовтому убранні
І гарячі губи, як в огні.
— Ця любов для мене не остання,—
Ще акорд фіналу не бринів.

Що ж ридаш, жовта мандоліно?..
(Ой, на північ, в сірий Ленінград!)
Одридай же, споминів хвилино.
Замовчи, ридати не пора!

Я тепер вже другого дружина,
І у мене скоро буде син...
Та чого ж я все думками лину
У минулі, у далекі сни?

Десь маленька в затишку кімната,
На столі Бухарін спочива...
Хочу спомин знищить, розірвати,
Та безсило в'яне голова...

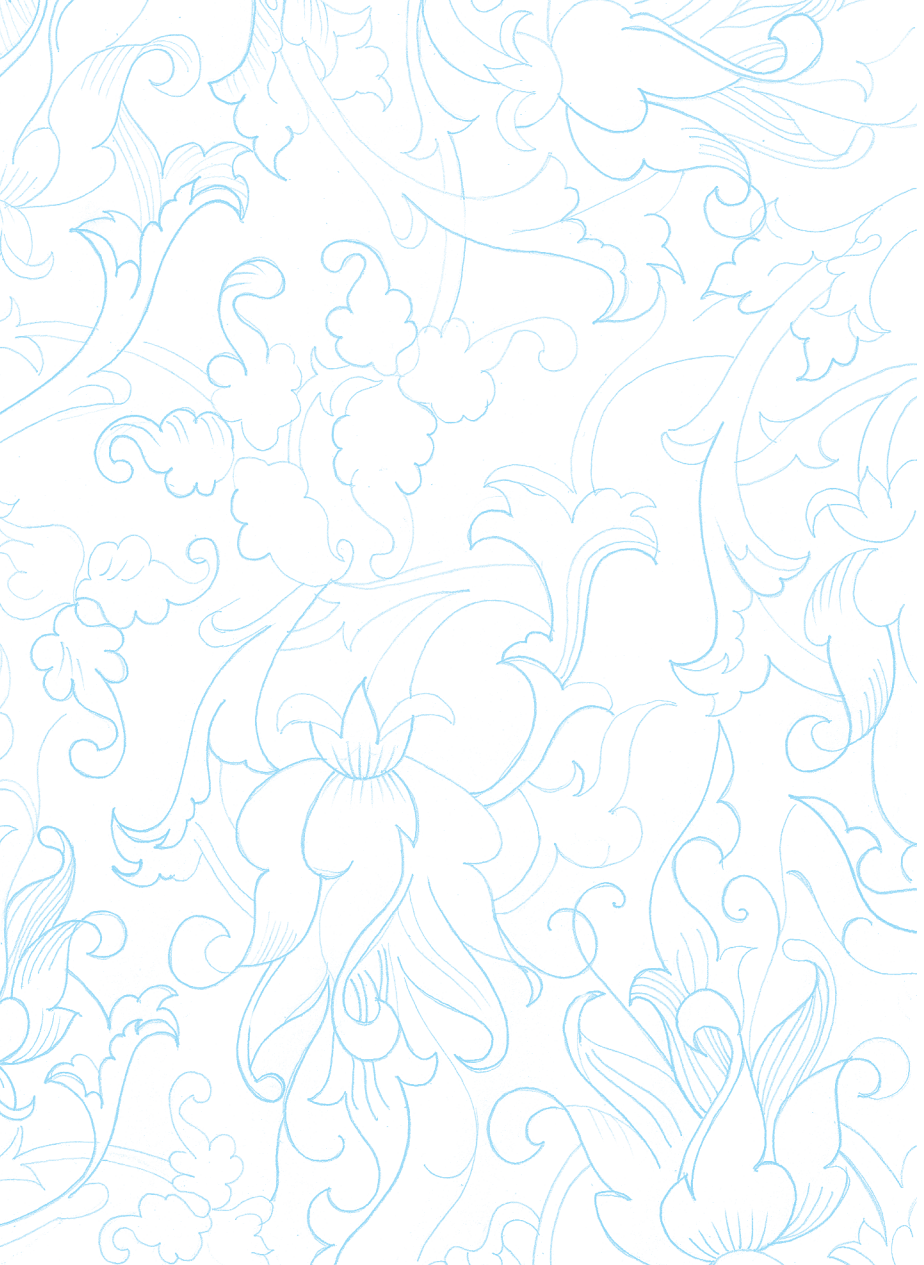
Я не буду більше цілувати
Твоє сміле, радісне чоло.
Я дружина. Скоро буду мати, —
І старе снігами замело.

Дмитро Павличко

(1929 р. н.)

Пропоновану добірку еротичних віршів Д. Павличка написаних у 1990-х, я дозволю собі порівняти зі збіркою оповідань Івана Буніна «Темні алеї»: роки не можуть вигасити любовного вогню в серці людини, спогади переплітаються з сьогоднішнім сприйняттям жіночої краси, жіночого тіла.

Лук

Вона лежала навznak у траві,
Розкинувши долоні для обіймів.
А лінія грудей і рук її
Творила образ лука в ту хвилину.

Я на зап'ястя тятиву напнув,
Здавивши пружну непокору лука.
Живої зброї вигини тугі
Я гладив, наче перед поєдинком.

Замало стріл в моїм сагайдаку, —
А ворог наступає і сміється,
Та я повинен виграти двобій.

Тому свій лук на вірність закликав я,
Чимраз коротшу міряв тятиву,
Аж доки він не закричав із болю.

1967

* * *

Моя гріховнице пречиста,
Моя лілеє на багні,
Чужі обійми, як намиста,
Ти познімала при мені.

І знов, як у дитини, очі,
Нічим не відвернути їх.
І на твоєму непороччі
Лечу я в безконечний гріх.

Невже ти хочеш одпокути
На душу стомлену свою?
Невже ти хочеш одягнути
Моєї вірності шлею?

Скрипучі хомути і ярма
За ласку ночі й сором дня?
Чом яблука не рвем задарма
Із дерева життя й знання?

Чи ти готова до вигнання
На нашу землю кам'яну,
Де праця старша від кохання,
А хліб — від нитки бурштину?

Підеш? Візьми свої агати.
Такою будеш, як була.
В тісну уздечку запрягати
Мене ти будеш, як осла.

Ти будеш їхати світами,
Усівшись на моїм хребті,
І кидати за джиґунами
Свої очища золоті.

А я тебе кохати буду
За те, що не упала ти
Ні у потворну безвість бруду,
Ні у нудоту чистоти.

За те, що ти взяла у зм'я
І принесла мені той плід,
В котрім була нужда, і мрія,
І молодість на сотні літ.

1967

* * *

Червоні яблука в кімнатах
Насипані, що ніде стать.
Це нашого кохання надих
Зійшов на яблуневу стать.

Це ми передали деревам
Жагу і пристрасть молоду.
Як, палені вогнем травневим,
Любилися в твоїм саду.

Знов зірка кличе, мов суниця,
Ходімо на озимину, —
Хай морем золотим пшениця
Затопить землю кам'яну.

* * *

Я пригадав собі один стіжок у горах.
З молодика сідав на нього срібний порох,
А я лежав на нім тихенько, наче звір,
І поглядом ловив сліди падаючих зір.
Я ждав, коли прийде косуля їсти сіно,
Вона приходила щоночі неодмінно,
Тремтяча, як зоря, що впала в темнику!
Я ж оглядав її, рожеву й боязку...
Хотів би я побути ще раз на тому стозі,
Діждатися й тебе в закоханій тривозі,
Почути, як прийдеш, як скинеш киптаря,
Як затремтиш, немов та сарна чи зоря...

* * *

Мріє, наче сніг здалека,
Ночі літньої блакить.
З ватри голуба смерека
Виростає і шумить.

На пахучім сріблі сіна
Чарка любощів терпка.
Дико блиснули коліна,
Як зіниці хижака.

Покотилася крисаня,
Як зоря з небесних бань,
Сивіє сльоза кохання,
Ніби попеліє грань.

Об'їдають коні чалі
Місяць, наче сніп вівса.
В давній золотій печалі
Лебедіють небеса.

* * *

Вночі ти входила в море —
Під місяця оком вовчим,
І море ставало деревом,
А ти — забороненим овочем.

Я хвилю твою колихливу
До себе горнув, як галузь.
І бризками золотими,
Як листям, ти затулялась.

Та море, як мудра яблуня,
Само, нахилившись долі,
Поклало тебе коло мене
На кам'янім суходолі.

Довго над нами шуміла
Його потемніла крона.
Вкривала наш поцілунок
Пелюстка прозора й солоня.

* * *

Скинъ одежу свою,
Увійди
В річку рук моїх —
Уже літо,
Від джерела аж до моря
Замліває ріка, а над нею
Заметіль сонця шумить.

* * *

Хочу тебе цілувати. Рятунок
Є в поцілунках від смерті. Бери
Келех негайно, бо звітріє трунок —
Більше на нього не буде пори.

Це невагомість. Легкі і прозорі
Стали печалі й турботи. Земля
Нас відпустила. Ми вийшли між зорі,
Мов космонавти із корабля.

Не відпускай мене. Зоряна пуща
Може поглинути. Дай же уста!
Ти в поцілунках така невсипуща,
Як у роботі бджола золота.

* * *

Дівочих непорочних ліній
Довершеність — літак і лук.
Вона прийшла у день осінній,
Вся повна чародійних мук.

На грудях, на стрункому лоні
Одежу тихо розпина.
Неначе куля на долоні,
Лежить прекрасна і страшна.

* * *

Море з моря ткалось гладко,
Шовком слалося до стіп.
А по ньому йшло дівчатко,
Голе й чисте, наче хліб.

Море крила піднімало,
Відлітало в ніч, як птах.
Я відчув журби немало
На зцілованих устах.

Море падало на скелі
І кричало, мов Ікар.
Як дві зірки невеселі,
Ми тулились поміж хмар.

Море вранці шелестіло,
Тліло, як осінній ліс.
Наче хліб, дівоче тіло
Мало присмак сонця й сліз.

* * *

Напав я на тебе раптом
На стежці посеред степу,
Нахлинув, як дощ краплистий,
Як виливень буревійний,
Липневий джигун-музика,
Просяяний блискавками,
Співаючий дощ любові.
Ти кинулася тікати,
А я танцював навколо,
Шаліючи від натхнення,
Від певності, що нікуди
Сховатися ти не годна;
На ста сопілках одразу
Я грав, щоб тебе зманити,
Принадити звуком бурі;
А потім я взяв цимбали,
Поклав їх сторчма на землю,
До неба ходив по струнах —
Тебе чарував я звільна
Своїм сатанинським танцем.

Ти бігла і розглядалась
Налякано в тому полі,
Де схову нема від грому,
Від зливи і від кохання.
Ти краплі, немов долоні
Мої безсоромні й спраглі,
Долоньями відбивала,
Та в мене було без ліку
Тих рук, що тебе ловили,
В обіймах стискали ніжно,
Наповнювали поволі
Твоє невтоленне тіло,
Неначе водою землю,
Піснями з безодні світу.

Як змокла ти вся до нитки,
Повільніше стала бігти,
Спинилася й засміялась,
До неба вознесла руки, —
Так, ніби просила більше
Потоків рвучкого світла
І музики з-під блакиті.

Ми різко зійшлися в танці —
Аж гудзики відірвались
Од плаття твого тонкого,
Відскочили й засвітили
Над полем, немов ракети,
Які провіщають наступ.
Ти скинула одержину,
Важку від води і грому
І, зрештою, непотрібну
В танку із дощем липневим.

Я ж був тобі за одержу
Єдвабну і за намиста,
Я краплями діамантів
Освітлював темні звиви
І персні твого волосся,
Спливав між грудьми твоїми
Струмком, як ланцюг зі срібла.

Втім — райдуга стала в полі,
І ти увійшла під синє
Склепіння небес, як сонце,

Засліплена власним сяйвом;
А я, оп'янілий, в далеч,
Затемнену хмаровинням,
Відходив — не дощ, а хлопець,
І запах твоєї плоті
Я ніс, наче воду, в жмені.

* * *

Акаціі. Бджоліні дзвоні.
Пшениці кохлівий лан.
І маків полотно чэрвоне,
Рвучке і ніжне, мов талан.

Гніздо в колоссі, мов коліска,
Очей твоіх знадлівий ляк;
Як шпіль блідога обеліска,
В блакіль застромлений літак.

Цілуны стішэні й несіті,
Половы сонячна луска;
Як пальмы слід на антраціті,
На спіні слід від колоска.

* * *

Повітря нічне до рання
З неба текло й ряхтіло.
Радощами кохання
Світилося твоє тіло.

Місяць, як повноголосся
Твоєї душі золотої,
Сявав, а чорне волосся
Цвіло ароматами хвої.

Не розуміючи знаків
Зір на небеснім узвишші,
Я ревно від щастя плакав
У кіс твоїх темній тиші.

* * *

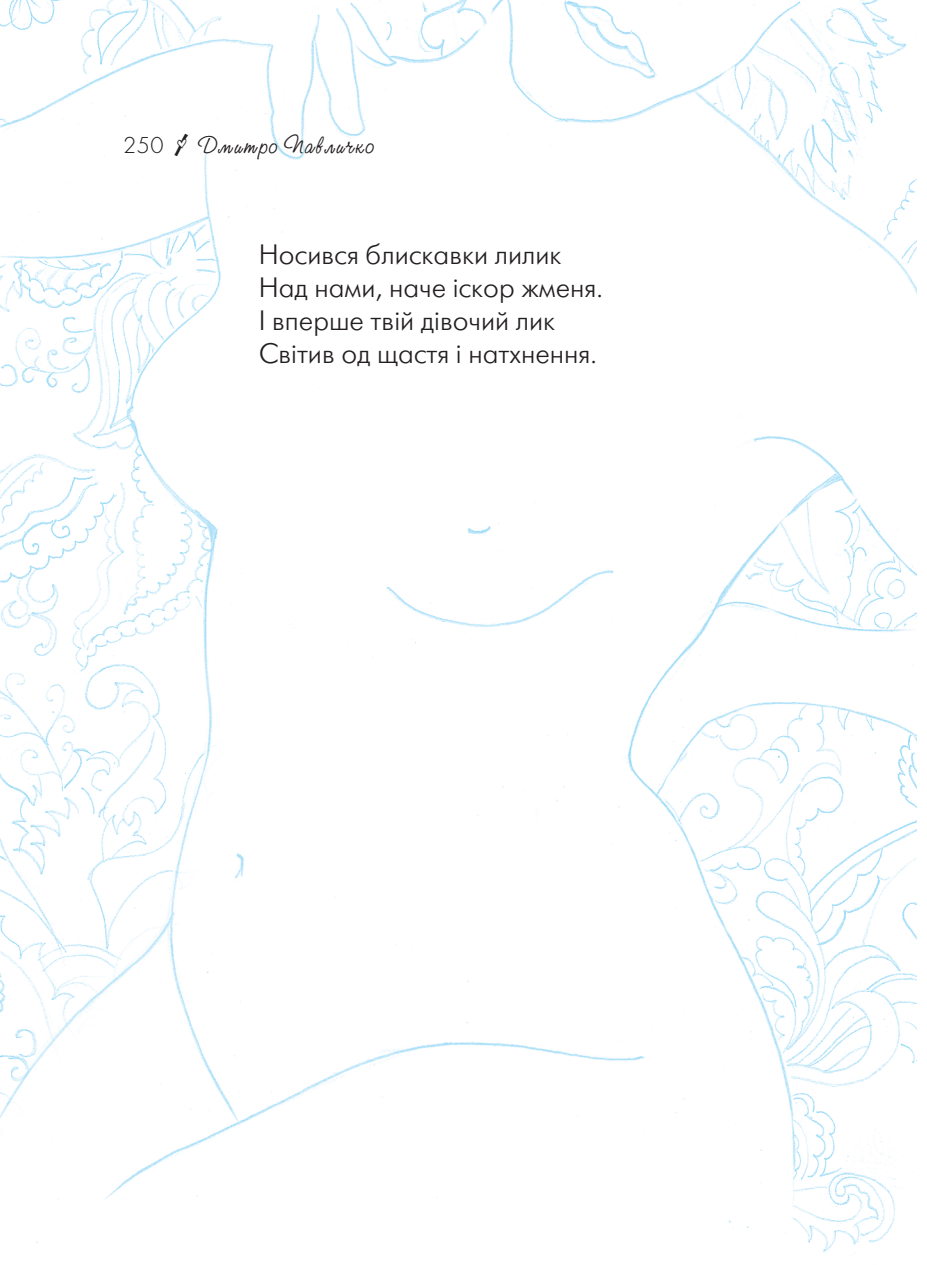
Посеред ночі дощ пішов,
Зашелестів, як збіжжя, в полі.
Ми вийшли під його покров
З-під явора чи з-під тополі.

Він увільнив нас від одеж —
Зняв, як різьбяр, із плоти глину.
Те, що при сонці не знайдеш,
Знайшов наосліп за хвилину.

Він лоскотав, мов колоски,
Стелився, оббивав рамена.
Вмивала душ сяйні листки
Його теплінь благословенна.

Тулились груди до груді,
Вода збиралася між ними.
Шугали риби в тій воді
Із плавниками вогняними.

Носився блискавки лилик
Над нами, наче іскор жменя.
І вперше твій дівочий лик
Світив од щастя і натхнення.

* * *

Ти, мов яблуко з галузки,
Впала в трави молоді.
Я звільнив тебе від блузки,
Клавши руку на груді.

Я звільнив тебе від льолі
І від інших одєжин,
Розглядаючи поволі
Кучерявий, гострий клин.

Я на нього настромився,
Я відчув небесний біль,
Я злетів, я народився,
Наче з кокона мотиль.

Я крильми моливсь преклонно,
Богу дякував за те,
Що світило твоє лоно,
Наче ябко золоте.

* * *

Візьми мене, як арфу, поміж ноги,
І грай, і грай, та струни не порви,
Бо я прийшов з далекої дороги,
Подібний до згорілої трави.

Моя кохана, завтра я воскресну,
Ти ж нині невоскреслого кохай.
Я не поїду більше ні за Десну,
Я не подамся більше за Дунай.

А як подамся, то не жди на мене,
Забудь мене, але не прокляни,
Щоб міг я серце втішити тужденне,
Приходячи в твої далекі сни.

Ти знаєш, я не схож на херувима,
І не тримав я в храмі хоругву,
Та доки бачиш ти мене очима
Заплющеними — я живу, живу...

* * *

Між персами твоїми — жолобок,
Задolina життя і пропадання,
Туди, немов нитки в один клубок,
Збігаються мої думки й жадання.

Там погляд мій свої стежки снує,
Вникаючи крізь блузу і сорочку,
Зникає дивно там єство моє,
Мов крапля на вишневому листочку.

Та ні, я виникаю із води,
Мов рятувальна виспа в океані.
І починаються мої важкі труди
Між горами на тій святій поляні.

На мене сходить воля звідтіля,
Де є одна гора, а поруч — друга.
І твої груди тверднуть, як земля,
Яка, немов рятунку, прагне плуга.

* * *

Якби я знав, де ти живеш,
Дивився б крізь вікно знадвору,
Як ти виходиш із одеж
І входиш в мрію снів прозору.

Я там стояв би цілу ніч,
Щоб знову бачити, як вранці
Злітає сон із твоїх віч,
І ти встаєш в прозорій тканці.

Та я не знаю... Не дано,
Бо ми з тобою не знайомі,
Та чом же те твоє вікно
Горить в космічному огромі?

Коли дивлюсь на небеса,
Я те вікно щоночі бачу,
І сходить золота краса
В мою фантазію чортячу.

* * *

Ти дуже гарна, але я з тобою
В ліс не піду, де пахне тіль хмільна,
Де чорт під папороттю голубою
На нас чекає з чаркою вина.

Питво і перевтілення химерне
Чекає там звабливе і страшне:
Боюсь, що біс мене в коня оберне,
Дух амазонки в тебе зажене.

Боюсь, що я іржатииму від щастя,
Як по мені ковзне жіноча плоть,
Боюсь, що скинути сідла не вдасться,
Не вдасться зсунути з очей оброть.

Та в цього світу дивній круговерті
Моя істота вже конем була...
Тож клич мене на мох! Неначе смерті,
Боюсь і прагну я твого сідла.

* * *

Я буду витратити
Здоров'я і талант,
Я буду все втрачати
За твій маленький ґрант —
За скинуту запаску,
Що я за нею чах,
За ледь примітну ласку
В твоїх сумних очах,
За лона орхідею,
За ноги, що стають
За спиною моєю
Крильми — і в світ несуть.

* * *

Спадала вниз оголена вода
Просяяна, весела, молода,
Як дівчина, що вибігла з ріки:
Ряхтіли в сонці стегна і литки,
Сміялась плоть прозора і нага,
Біліла на губах її жага,
Горіли клином кучері між ніг,
Я, роздягаючись, до неї біг,
Вона приймала радісно мене,
Як дух, я входив в тіло водяне.
Вона сміялась від моїх торкань,
Просила: «Що ти робиш? Перестань!»
І тілом, що лилось, як сонця плин,
Мені вмивала душу до глибин.
Натішившись, я падав на траву,
І слухав її мову дзвонкову,
І чув, як сміх її під серце б'є,
Як випаровує життя моє!

* * *

Спідниця, втята на півслові,
Неначе тятива туга,
І ліфчика дзвінки шовкові,
Де схована грудей жага,
І погляд, що шукає цілі,
Брат ятагана й батога,
І зуби, як сніжинки, білі,
І млосна на устах юга...

І я хмелію. Та не дуже,
Кажу собі — це не вона!
Це так із мене жарту струже —
І вже не вперше — сатана!
Борюсь! А після перемоги,
Як лежимо вже ледь живі,
Намацую маленькі роги
Під косами на голові.

* * *

Твої груди, наче свічі,
Палахтять.
Дві долоні чоловічі
Вже горять.
То горять мої долоні,
І на грудях, і на лоні —
Пальців сто — не п'ять!

Може, я золою стану
І впаду.
Саме біля твого стану
В грань руду.
Ти — моє святе кострище,
То ж бери мене ще ближче
В племінь молоду.

Закричи з жалю до мене
Люто й зло,
Щоб моє життя натхненне

Ще жило,
Щоб виймав я — ти ж горіла! —
Біль солодкий з твого тіла,
Як бджоли жало.

* * *

Мені твоїх поцілунків
Вовік не буде доста,
Тож підпливай до мене,
Сирено злотохвоста.
Я маю трохи дивні,
Та все ж чудові клешні,
Вони тебе зігріють,
Як почуття справдешні.
Я — напіврак — це гірко! —
А ти — напіврибина.
Ти плаваєш, як сонце
Чи як зоря глибинна.
Ах, твої пишні перса,
Соски, неначе вишні,
І плавники, мов крила,
І порухи розкішні.
Я тут, на дні, я близько,
Прибитий глибиною,
Змахни хвостом, дай руку,
Побудь хоч мить зі мною!

* * *

Ти виходила з моря гола,
Нікого ж не було надовкола,
Тільки явір стояв на скелі,
І дивився, немов Ботічеллі,
На лона твого диво,
Що його ти сором'язливо
Закривала рукою... Явір
Записав це в своїй уяві.
Ти пішла собі, але віти
Яворові взялись горіти!
Посипалась листва прозолотна
На небесні високі полотна,
І з'явився твій образ, богине,
В тому злоті, що з вітром лине.

* * *

У дверях на летовищі стояла,
Перевіряла авіаквитки,
Аеродинамічні ноги мала,
Литки в польоті, наче літаки.
Вони летіли під спідничку — вгору,
Поблискуючи золотом панчіх,
Вогнем торкались до мого зору,
І непощадно кликали на гріх.
Здалось, що там палає поміж ними
(Де людський зір боїться підійти)
Рудий вогонь із крилами рудими,
Мов янгол у глибинах темноти.
Там кучеряві іскри б'ють з волосся
Якогось дивовижного ества,
І ноги ті ідуть навперекосся,
Де янгола вогненна голова
Так дивно поміж ними помістилась...

Я полетів, а в літаку мені
Та дівчина, неначе в сні, з'явилась
У круглому небесному вікні.

* * *

На Лесбосі ніколи не була ти,
Де ж ти взялась, до чорта, отака,
Із ніжними колінами теляти,
Яке навів злякалося бика?!

Повір мені, бик має гарну вдачу,
Ще жодного телятка він не вбив;
Сам Зевс колись подобу взяв бичачу,
Коли твою бабусю він любив.

Ах, то була Європа златотіла,
Жіночністю просяяне єство.
Вона лиш в образі бика хотіла
Спізнати закохання божество.

Прекрасна ти! Я за тобою гину,
Та не терплю твоїх лякливих втеч.
Ти — мов рапіра, вбита в мою спину,
Мов загнаний мені між роги меч.

* * *

Ти пахнеш, наче конюшина біла,
Я ж підійшов до тебе, ніби кінь,
Губами доторкнувся твого тіла,
Де повно ніжних, тайних тремкотінь.

Тебе не бачив я, а тільки запах
Вдихнув з твого гарячого плеча,
І в пахощів твоїх ласкавих залпах
Спізнав — ти жінка вже, а не дівча.

І я злякався — муж, а не хлопчина,
Дивився в тебе, не піднявши вії,
Спізнаючи — ти біла конюшина,
А я лошак, тепер навіки твій.

* * *

Я в пазуху зайду тайком,
Неначе злодій до комори.
Там пахнуть груди молоком,
Мов травами гуцульські гори.

Нічого більше там нема,
Лиш хрестик золотий — між ними,
І запах, що мене з ума
Збиває тайнами хмільними.

Я не вкраду того хреста,
Бо золота мені не треба.
Я тільки притулю уста
До тих висот, немов до неба.

* * *

Злітає сукня і сорочка,
Злітає ліфчик, як мотиль...
І сиплеться із колосочка
Зерно божественних зусиль.

Зерно таємного творіння,
Що з Божої руки зросло,
Що в ньому сховане коріння
Й нового колоска стебло.

Візьми собі, моя богине,
І передай за даль століть
Душі моєї всі клітини,
А плоті — лиш єдину кліть.

* * *

Я роздягнув тебе в уяві
І вивів голу на поля...
Як діти, колоски тужаві
До тебе бігли віддаля.

Твоє чоло було безхмарне,
Як свічки лик при поклятьбі,
І вибігали з гаю сарни,
Аби вклонитися тобі.

Горнулися до тебе зела,
Дерева, квіти і хліба,
Ласкава ти була й весела,
Як в сонці річка голуба.

До тебе линули зозулі
І зграї сивих солов'їх,
Так ніби десь в літа минулі
Ти понароджувала їх.

І вся природа стоголоса
В тобі впізнала божество,
А ти ішла наготна й боса,
Як зірка в небі на Різдво.

І лацились, немов холопи,
До тебе лиси і вовки...
І залишали твої стопи
В слідах криваві колючки.

* * *

Найліпше любитись в надрання,
Як никне нічна каламуть,
Як сон переходить в кохання,
І крила на плечах ростуть.

Як я до грудей твоїх злину,
Торкнувшись крилом до стопи,
Збудися — та наполовину,
А наполовину ще спи!

А вже, коли сонце погляне
На нас крізь розквітле вікно,
Сховай мене в лоно кохане,
Небесна моя глибино!

* * *

Ти зіграла двісті ролей,
Різних безліч героїнь,
Та найкраща ти без гриму,
Божественна — без одінь.

Тільки будучи нагою
Граєш ти себе сама.
Присягаю, що артистки
В світі кращої нема.

І мене ти на актора
Обертаєш, та повір —
Текст для мене не напише
Ні Софокл, ані Шекспір.

Я мовчу. Я роздягаюсь.
Я долаю струс і стрес,
Я з тобою граю й граюсь
За сценарієм небес.

* * *

Я вчився сорок літ, та не навчився досі
Губити подих свій в жіночому волоссі,
І гудзики дрібні розстібувать на спині
Я вчився сорок літ, та не навчивсь донині.

А вітер-молодик без всякої науки
Під блузочку твою всуває голі руки,
Розчісує тебе і кучерями грає,
І в приступі жаги спідницю задирає.

Кажу я: «Не дурій, нікчемний грубіяне!»
А ти всміхаєшся, як сонце осіянне,
Так, ніби щастя в тім, щоб посеред дороги
Являти світові струнки та голі ноги.

* * *

Я за тобою навздогінці
Усе своє життя біжу;
Я впізнаю у кожній жінці
Тебе — і рідну, і чужу.

Я за тобою навдогони
Лечу, як п'яний соловій;
Я впізнаю в очах ікони
І в оці відьми поклик твій.

Не зупиняйся. Будь, як мрія,
Як видиво в миттєвім сні.
Чи ти — свята, чи ти — повія,
Не дай дізнатися мені.

В землі, мов клубень бараболі,
Росте моя снага крута,
А ти летиш в прозорій льолі,
Неначе птиця золота.

І стать моя стримить, мов колос,
Мов кукурудзяний шулюк,
Бо прагну я дістатись в космос,
У просторінь небесних мук.

Для тебе я готую зерна,
Моя пташино із небес,
В мені сидить вогонь інферна,
Та ніжний він, немов овес.

Зійди до мене! Я дозволю
Скловати все зерно моє,
Та тільки скинь прозору льолю,
Бо колос мій її проб'є.

* * *

Ми такі холодні,
Ми такі палючі,
Може, ми в безодні,
Може, ми на кручі.

Ми такі подібні,
Ми такі не схожі.
Ми бездарні й здібні
На любовнім ложі.

Ми такі ще юні,
Ми такі вже сиві,
Добре нам ще в клуні,
Зле — на голій ниві.

Згадувать не файно,
Згадане — пропаще,
Та було, згадай-но,
На снігу найкраще.

* * *

Мов блискучі рукояті
Напрацьованих чепіг,
Твої ноги в руки взяті,
Звуть мене в безтямний гріх,
Та який це гріх, кохана,
Коли щастя він дає?
Будем звечора до рана
Вести грішне житіє.
Я берусь за роги плуга
(Чи невірного бичка),
Твої ноги — то напруга,
Сила творча й беручка.
Я служу в тяжкій оранці
За коня й за лемеша.
Твої ноги сяють вранці,
Ніби янгола душа.

1998

* * *

Як ти лежала горілиць
На полонинській крутогорі,
Внизу ліси стояли ниць,
Вгорі ницьма стояли зорі.
На білу грудь дививсь Господь
І думав, як це пощастило
Зліпити з глини людську плоть,
З ребра — божественне світило!
Та я в тобі любив земне,
І тїнь твоя в мені тремтіла,
Бо знав я, що ти ждеш мене
Всіма бруньками свого тіла.
Я поруч був. Я відгортав
Краї сорочки і спідниці.
Я серед запахущих трав
На грудях бачив дві суніці,
Дві ягоди із молоком,
Снагою внутрішньою ситі,
Пристигли в тїні під листком,
Росою на світанку вмиті,

Такі розкішні, як мені,
Малому ще молокоосу,
Щовечора в липневі дні
Приносив тато мій з покосу.

1998

* * *

Хочеш бути, як монашка,
Та чинити все опроть:
Цілувать голівку цвяшка,
Що заходить ніжно в плоть.

Хочеш бути, як владчина,
Та під іронічний сміх
Обертати на трачиння
Вірних підданців своїх.

Хочеш гратися зі мною,
Наче киця з мишачком.
Хочеш спати з сатаною
І молитися тайком.

Хочеш... Я так само хочу
Мати лиш тебе одну —
Як чортицю, поторочу,
Монахиню і княжну.

1998

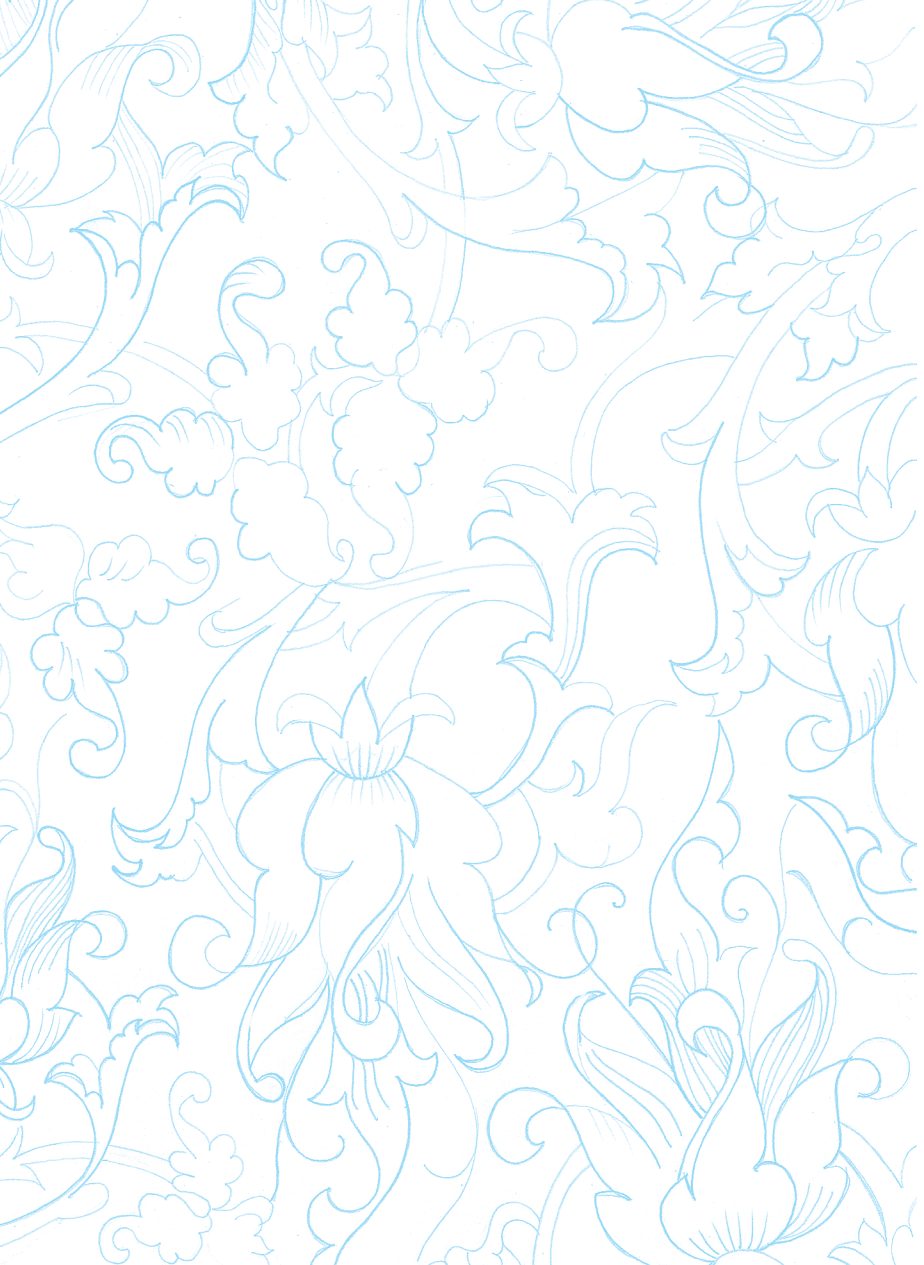
* * *

Я діяв напролом,
Як на фортецю перся.
Я розхилив чолом
Твої розкішні перся.
Моливсь, як на війні,
Під кулями в поклоні,
В солодкому вогні,
На золотому лоні.
Я скронями й плічми
Розводив грішні ноги,
Летів я в прірву тьми
З напруги і знемоги.
Я вигравав бої
Не раз, не два, не тричі,
В душі хвалив свої
Таланти войовничі...

А все було не так,
Хвалюся, як хлопчисько.
З моїх смішних атак
Не вийшло б нічогосько;

Програв би я той бій,
Хоч був я стрільчик бравий,
Якби не опір твій,
Благальний і ласкавий.

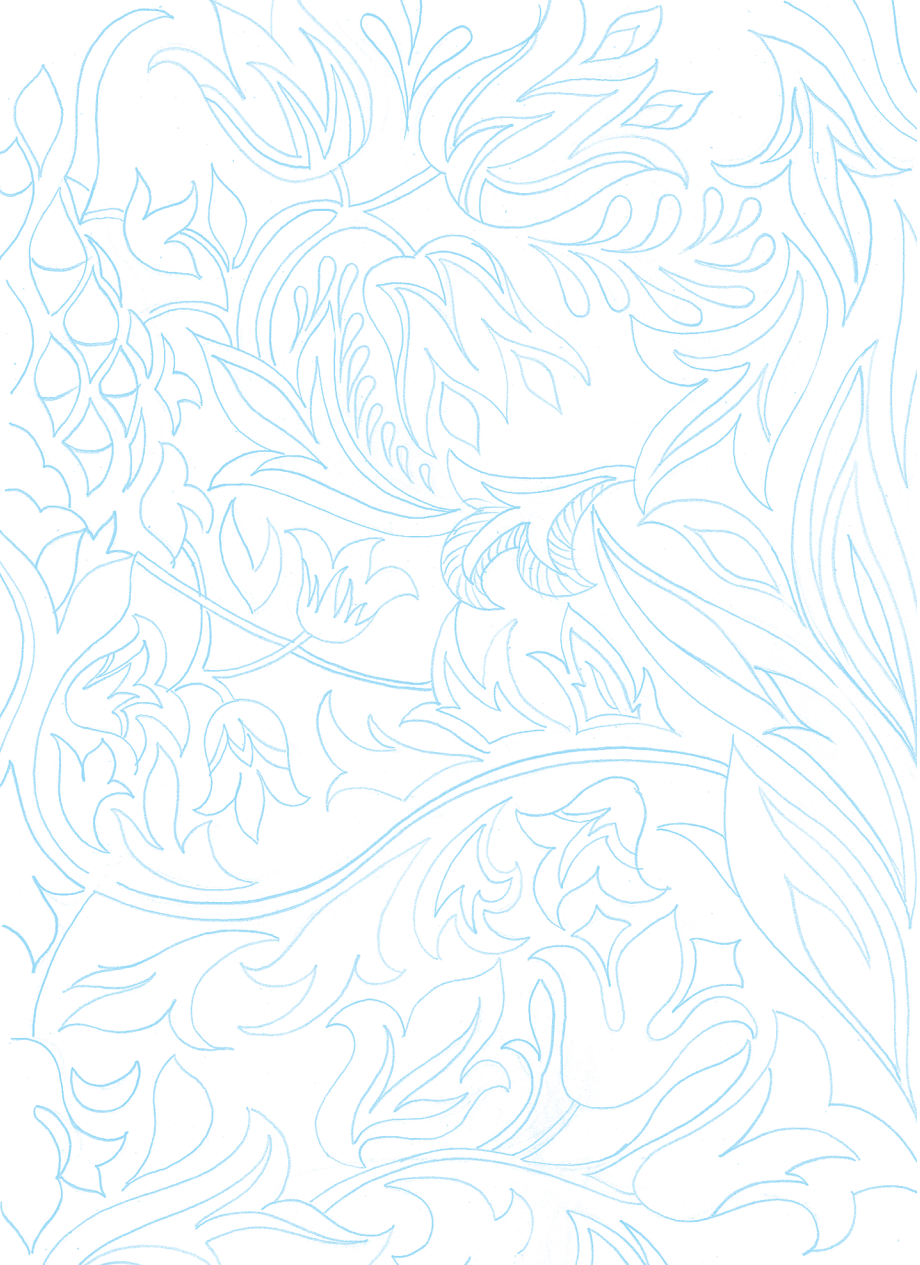
1998

Ліна Костенко

Подані тут вірші Ліни Костенко — це пісні, проспівані перехопленим горлом: вони відзначаються граничною стриманістю в описі почуттів, економністю вислову, в них мало слів, але багато енергії.

* * *

Такий чужий
і раптом — неминучий.
Химери хмар задушать горизонт.
Земля вдихне глибинно і жагучо
на вишняках настояний озон.
Мені нестерпно, душно, передгрозно.
Ліловим чадом туманіє без.
Гудуть ліси, риплять дубові кросна,
парчеву зливу виткавши з небес.
Лягла грози пульсуюча десниця
на золоте шаленство голови.
Мені, мабуть, ніколи не досниться
сліпучий спалах чистої жаги.
Гроза мені погрожує громами,
закутий біль спинає на дйби.
Нехай смакують почуття гурмани,
а ти стихія — любиш, так люби!
Чи ще тебе недоля не намучила?
Чи не спіпить грозою ткани ніч?

Люблю.

Чужого.

Раптом — неминучого.

Тужу тонкою млістю передпліч.

* * *

У світі злomu і холодному,
де щастя зіткане з прощань,
чи ми пробачим одне одному
цю несподівану печаль?

Чи будем вік себе картати?
Але за віщо, Боже мій!
За те, що серце калатати
посміло в ніжності німій?!

За ті передані привіти?
За тихий погляд, що п'янить?
Нехай це сонечко посвітить.
Нехай ця туга продзвенить.

* * *

І як тепер тебе забути?
Душа до краю добрела.
Такої дивної отрути
я ще ніколи не пила.
Такої чистої печалі,
такої спраглої жаги,
такого зойку у мовчанні,
такого сяйва навкруги.
Такої зоряної тиші,
такого безміру в добі!..
Це, може, навіть і не вірші,
а квіти, кинуті тобі.

* * *

Ти — Шіва. Ти — індуське божество
Твої реальні обриси двояться.
Боюсь на Тебе подивитись, бо
таких очей не можна не боятися.
Душа шукає слів, як молитов.
До синіх вікон туляться дерева.
О, ця побожність, схожа на любов,
очей повільних ласка мигдалева!
А очі ближніх — зведені курки,
і душі в нас беззахисні, як тири.
Ти думаєш, у Тебе дві руки,
а в Тебе дві, і ще, крім них, чотири.
У Хмарах Кабінетної Нудьги
вони з надпліччя виростають хижо
і відливають бронзою жаги
і сріблом заворожених наблизень.
Повзе гадюка в чорний телефон.
Мигтять людей столики дублікати.
А я стою. І це мій марафон —
самій від себе безвісти тікати.
Ми розмовляєм сухо недарма,

Такі чужі. А ти при всіх натомість
незримо обнімаєш чотирма
мою незриму світлу непритомність.
І дві мене, прозорі від безсонь,
на перехресті вічності й вівторка,
стоять під тінню бронзових долонь,
одна — Твоя, а друга — недоторка.

* * *

Недумано, негадано
забігла в глухомань,
де сосни пахнуть ладаном
в кадильницях світань.

Де вечір пахне м'ятою,
аж холодно джмелю.

А я тебе,

а я тебе,

а я тебе

люблю!

Ловлю твоє проміння
крізь музику беріз.
Люблю до оніміння,
до стогону, до сліз.
Без коньяку й шампана,
і вже без вороття, —
я п'яна, п'яна, п'яна
на все своє життя!

* * *

Які щасливі очі у казок!
Я прокидаюсь, серце калатає.
Зима стоїть персидська, як бузок,
і жоден птах її не хилитає.

Мої палаци, вежі крижані,
я в першу мить не знаю навіть, де я, —
чи там, в дитинстві, чи іще у сні,
чи в Ірпені, чи в царстві Берендея.

Я в першу мить не знаю, що це — я.
Сосновий світ здивовано вивчаю.
Я прокидаюсь. І твоє ім'я
наповнить душу сонцем і печаллю.

* * *

спини мене отямся і отям
така любов буває раз в ніколи
вона ж промчить над зламаним життям
за нею ж будуть бігти видноколи
вона ж порве нам спокій до струни
вона ж слова поспалює вустами
спини мене спини і схамени
ще поки можу думати востанне
ще поки можу але вже не можу
настала черга й на мою зорю
чи біля тебе душу відморожу
чи біля тебе полум'ям згорю

* * *

І день, і ніч, і мить, і вічність,
і тиша, і дев'ятий вал —
твоїх очей магічна ніжність
і губ розплавлений метал.

В ніч високосного притулку —
коли йде обертом земля —
ти до плеча мене притулиш
безсмертним рухом скрипаля.

Екзотика

Якби це було просто щастя,
то це було б просто щастя.
А все, що зверх того, це вже — поезія.
Слухай, милий, ти захищайся!
Я стала дика, я — Полінезія.
Колись Гоген тікав на Таїті,
лишались тут і модерн, і готика.
У цьому черствому скрипучому світі
тільки любити — тепер екзотика.
Я порушила всі табу.
Нарвані квіти мої у Нірвані.
Пасеться обов'язків цілий табун,
а я цілю тебе у вігвамі.
Що з того, що туплі у мене на шпильках?
Я в джунглях була і насилу вибрела.
Душі предків приходять навшпинець,
щоб подивитись, кого я вибрала.
Очі у них великі і круглі.
Скелі голі, як Голіафи.

Птиця тюльпан п'є воду із кухля,
птиця бузок п'є воду з карафи.
Оце таке у мене Таїті —
руки твої, золоті ліани.
Аж дивно мені, що ходять на світі
якісь пошляки, немов павіани.
Дві зірки у хату мені влетіло.
Сади стоять буддійськими храмами.
Люблю твоє тіло, смагляве тіло,
тіло твоє, татуйоване шрамами.

* * *

Я ніколи не звикну. Я не вмію до тебе звикати.
Це за примхи мої ти так гарно мене покарав.
І приходять світанки, щоденних турбот адвокати,
і несуть під пахвою тисячі різних справ.

Я кажу їм: світанки! Все на світі таке муруге.
Урожай суєти — залишається тільки стерня.
Скільки ми милувались!

І жодного разу — вдруге.

Скільки років кохаю,
а закохуюсь в тебе щодня.

Епілог

Я, підданка своїх обов'язків,
я, васал своєму королю,
я люблю тебе тихо, боязко,
я прощально тебе люблю.
Не жалкуй за мною. Я мічена.
Мене кожне лихо згребе.
На прощання, тобою засвічена,
подарую тобі себе.
Це б лишитись. Але не можу я.
Нареченою нарече й
заколисусь, заворожусь
чорнобрив'я таких ночей.
А в моєму краю ойчистому
б'ють гармати, свистить картеч.
Я не жінка. Найкращі лицарі
наді мною зломили меч.
Мені легко, що вже аж трудно.
Мені страшно: забуду пароль.
Мене кличе суворо і трубно
мій обов'язок, мій король.

Не кажи, що не маю раціі,
і докорами не карай.
Я в любові — як в еміграціі.
Відпусти мене в рідний край.

* * *

Місто, премісто, прамісто моє!
Стійбище людське з асфальту й бетону.
Як там не буде, а все-таки є
той силует у вікні золотому!

Ось я проходжу, і ось я пройду.
Може, й навік, але справа не в тому —
тільки б не танув, як тінь на льоду,
той силует у вікні золотому!

Скільки душа прориває тенет!
З моря і суші — додому, додому!
Там, де у мене є той силует,
той силует у вікні золотому!

* * *

Це не чудо, це чад, мені страшно такого кохання.
Чорна магія ночі, скажи мені голосом рік —
ця тривога, ця ніжність,
незатмарений рай без вигнання,
заворожене щастя, — чи буває таке навік?

Що з осяянь своїх ми щодня непомітно втрачаєм?
Як сахається розум! Втомилась душа від шулік.
Заклинаю тебе, будь навіки мені незвичайним!
Чорна магія ночі, скажи мені голосом рік.

Микола Вінграновський

(1936 – 2004)

Весною, відлигою, молодістю і свободою просякнуті вірші М. Вінграновського, вибрані нами для цієї книжки. Суспільні зрушення, які сталися після розвінчання культу особи Сталіна, миттєво позначилися на тональності поезії. Виразниками цих зрушень випало бути поетам-шістдесятникам, яскравим представником яких є М. Вінграновський. Еротизм у його поезіях здебільшого завуальований притаманною йому асоціативністю, і це робить їх ще привабливішими й чарівнішими.

* * *

Ви, як стежка, кохана.

Лине сон мій по вашій стежині.

З неба падають зорі в дзьоби журавлів.

На крило небокраю сіла хмара

в червоній хустині

І задумалась, тиха, над краєм землі.

Засинайте, спочиньте...

вашій мрії я серцем заграю

В бузинуву сопілку дитинства свого,

Бо у ваших долонях голос мій

достига урожаєм,

Тихоплинні слова колисають його.

Засинайте, спочиньте...

Спить у казці лиха бабаюка,

На газеті заснула біля мене хороша розлука,

Чебрецями і вишнями пахне вона...

Із крила небокраю впала хмари

червона хустина,

І виглядує вірш мій,

наче хлопчик рудий, із-за тину...

Бузинова сопілка у золоті сну...

1955

* * *

Сміялись вам, мовчати вами,
Вашим ім'ям сповнять гортань
І тихотихими губами
Проміння пальчиків гортать...

На лист, на сніг, на квіт, на тіні,
У шелест і нешелестінь,
Стелить в душевному тремтінні
Солодку, юну вашу тінь,

І в світанковім сумовинні
Прощально пестить шию, ніс
І сонні соняшники сині
В солонім сонці сонних кіс,

І знать одне: любити доти,
Доки не згасне долі рань,
Не згаснуть серця перші кроки
І перші болі перших ран.

Любити вас — любити знадність,
Любити вас — любить для вас,
Любити вас — любити радість
В червнево-вересневий час.

1968

* * *

Цю жінку я люблю. Така моя печаль.
Така моя тривога і турбота.
У страсі скінчив ніч і в страсі день почав.
Від страху і до страху ця любовота.

Аби ще в жнива — то було б іще...
Але ж ні жнив, до жнив, до них далеко...
Цю жінку я люблю, і цю любов-лелеку
Не радістю вкриваю, а плачем.

Воно мені, мабуть, так мало бути.
Мабуть, воно так сказано мені.
Бо так вже склалось — не забудь, не збути,
Не призабути навіть уві сні.

Як чорний чай, як чорний чай Цейлону,
Мені це літо впало у лиман...
Цвів молочай. Посічкану солому
Везли з гарману — даленів гарман...

1964

* * *

Коли моя рука, то тиха, то лукава,
В промінні сну торкнеться губ твоїх
І попливе по шиї і небавом
З плеча на груди, із грудей до ніг...

Коли твоя рука солодка, ніби слава,
Червоноокиим пальчиком майне
В лимонній тиші і коли мене
У темну глибину повергне темна слада —

У білій лодії тоді ми пливемо
По водах любощів між берегами ночі:
І голоси у гніздах ластівочі
Стихають тихо... Золоте кермо

Заснулої хмарини понад полем,
І спить рука в руці, і на щоці
Краплина щастя, виказана болем,
До ранку світиться...

1965

* * *

Кохана
ти не знаєш
що коли я приходжу від тебе
я засинаю
людиною
а просинаюся деревом
і вранці
шумлю у нашому подвір'ї
і сусіди дивуються
звідки
за ніч
виросло таке
дерево
Кохана
ти не знаєш
що коли я приходжу від тебе
я засинаю людиною
а просинаюся
хмарою
яка зачепилась

за середвіття двадцятого віку
і яка не знає
куди їй пливти
і все небо
дивується
що це в мене за хмара
яка не знає
куди їй пливти
адже вона знає ця моя хмара
що єдина вітчизна у неї
це я
небо
Кохана
ти не знаєш
що коли я приходжу від тебе
я засинаю Миколою
а просинаюся
поїздом
який везе під ракетними небесами
мільйони дівчат
таких
як ти
кохана.

1965

* * *

Я дві пори в тобі люблю.
Одну, коли сама не знаєш,
Чого ти ждеш, чого бажаєш —
Уваги, ревнощів, жалю?

В гірчичнім світлі днів осінніх,
На літо старша, ти ідеш,
Й тече твій погляд темно-синій,
Як вітер в затінку небес.

І час твій берег ще не миє,
І твої губи ще уста...
Дорога давня молодіє,
Де б твій веселий крок не став.

Ти вся — із щастя! І з тобою
Ще не вітається печаль,
Та біль з розлукою німою,
І нелюбові чорна даль.

Я дві пори в тобі люблю...
Люблю ту пору благовісну,
Коли до неї, як до пісні,
Свою я голову хилю.

Ця вже пора повільноплинна,
Як біля вогнища в пітьмі,
Де слово пахне, як дитина,
Де вже не скажеш «так» та «ні».

Де почалося все тобою
І не поверне навпаки,
Де вже вітаються з любов'ю
Печалі, болі і роки.

Хоч все те саме: світ осінній,
Прозорість вод схололих плес
Й той самий погляд темно-синій,
Як вітер в затінку небес...

Василь Стус

(1938–1985)

Чотири вірші Василя Стуса — «А скажи — Модільяні був ідіот?...», «Яка любов! Минула ціла вічність...», «Я марно вчив граматику кохання...» (його, до речі, можна сприймати як варіацію «Поцілунку» М. Рильського) та «Гарноброва, пожежностанна...» входять до збірки «Зимові дерева», вірші «Не любити тебе — не можна...», «Багаття згасло...», «Ти гостро крикнула», «Поверни мені, горличко...», «Символ віри не датовані, — очевидно, написані у 1958–1971 рр. (поет не включив їх до складу відомих збірок), поезії «Горить сосна...», «Ти снишся мені...», «Вбери-но білу сукню...», «Ти відійшла — допоки я збагнув...», «Той спогад: вечір, вітер і печаль...» створені в роки ув'язнення. У перших чотирьох віршах панує юначий шал, закоханість, щастя, часом тривога чи іронія. Іншу тональність мають поезії, що входять до збірок «Час творчості» та «Палімпсести». Це — послання Орфея з пекла. Не випадково

лейтмотивами багатьох творів, включених до цих збірок, є лейтмотиви озирання й вини перед коханою:

Жінку лишив — на наругу,
маму лишив — на біду...

(«Церква святої Ірини...»);

«...а ти збавляй віка в чеканні...» («Мій ангеле...»);
у вірші «А ти все мовчиш...» поет пише про «втікання без оглядки», словами «Прощай. Не озирайся. Озирнись!!!» закінчується вірш «Ти тут. Вся біла, як свіча...»;
у вірші «Мов лебедина...» привертають увагу рядки:

В останньому зусиллі зміг
збагнути: все, тебе я втрачу...;

у вірші «Отак і жив...» поет згадує:

Отак і жив: любив — як пив
од джерела, купався в щасті,
та грім громохкий прогрімів —
і навалилися напасті...

У віршах, включених до збірок «Час творчості» та «Палімпсести» домінують спогади — про кохану дружину, про її красу і ніжність. Поет ніби знову й знову прокручує в пам'яті кінокадри, на яких зафіксовано те, що відбувалося в минулому, він ще і ще раз повертається до віршів «Я марно вчив...» (що, як уже мовилося, входив до збірки «Зимові дерева»), «Вбери-но білу сукню...», «Ти відійшла...» та «Той спогад...» — і наполегливо шукає слова, які б найточніше відтворили хвилини щастя й любові, хвилини, які тепер можна лишень згадувати.

* * *

А скажи — Модільяні був ідіот? —
допитувалась вона,
коли я вправними, як у піаніста, пальцями
вигравав на засмаглих персах.

— Такий же ідіот, як і всі в цьому світі, —
повчав я, обіймаючи
успокоєні вибухи її сідниць.

— Розумієш, старий, я часто думаю
про незвичайність мистецтва.
Це зайва розкіш.

— Так, мистецтво — то завше надмір, —
відповідав, виціловуючи коліна.

— Але надмір лише й рятує нас від убогості.
Смертним полишається єдине:
бодай маленький надмір —
У вірі,
у звичках,

у смаках,
просто — в примхах.

— Так, моя маленька. Саме так.
Ти як завжди говориш діло,—
повторював,
клацаючи зубами од пристрасті.

— А коли в нас народиться доня,
ми кластимем їй в узголів'я тільки троянди, —
охриплим голосом проказувала вона.

— Так. В узголів'я і неодмінно —
троянди, — не своїм голосом
я погоджувався покірно.

— Яка докучлива муха —
дзижчить і дзижчить.
Убий її, любчику.

19. 1968

* * *

Яка любов! Минула ціла вічність,
як я любив. І марив день за днем,
що все спливе і пам'ять промине
розлуку, геть до титли й коми вивчену.
А знову йду в ту келію, між віт
журливої берези. Ждати буду
якісь незвідані чуття прибудні,
де цнота обертається на встид.
А там розлуки буде на обох,
а буде там і радості німої —
всіма грудьми відчути довгий борг
перед минулим з білим узголов'ям,
де ще струмує двійко чорних кіс
і двійко довгих рук, п'тьмою п'яних,
і двійко уст, од пристрасті захланних,
спроваджують зненацька під укіс
старої цноти. Під печаль і під
крило якоїсь грішниці святої,
що дарувала нам такі покої,
де спать не сором і любить — не встид,
де можна все забрати і віддати,

і серед ночі стратити межу
собі самому.

... В друга, в жінку, в матір
веде тебе за руку щедра й журна
твоя кохана.

СІІ. 1965

* * *

Я марно вчив граматику кохання,
граматику гріховних губ твоїх,—
ти утікала і ховала сміх
межи зубів затиснений захланних.
Білили стегна в хижих шелюгах.
Нескорена вовчиця зголодніла
по диких лозах шматувала тіло,
аж червонів багульник у ногах.
О покотьюло губ, і рук, і ніг,
о вовча хіть і острахи ягнятка!
Аж ось вона, аж ось вона — розплата,
аж ось він, шал, і ярий грім, і гріх!
І довгі гони видовжених тіл,
і витлілі на дим верхівки сосон,
і цей кошлатий, цей простоволосий,
глухий, гарячий, тьмянний суходіл!
Вовтузилася петрівчана ніч
відвільглий ранок припахав навозом.
Сузір'я бігли за Чумацьким возом,
а ми пливли в чумацькому човні.

VI. 1963

* * *

Гарноброва, пожежностанна,
снами вимріяна і трачена,
зголоднілим поглядом спалена,
непокірна, нічна і лячна.
Як твоє розпросторилось тіло!
Як прозріло мені в імлі!
Десь на всій на великій землі —
тільки й того: довічне диво
твого голосу, губ, очей,
губ твоїх голубливе гудиння.
В небі місяць стоїть, як шельвах,
стереже нам святешні будні.
Криво усмішка гасне десь,
сновигаючи, як сновида.
Вже заходить на ранок в день,
в заціловане підборіддя,
в хаос ліній твоїх німих,
ув осліплений сполох пальців.
Хлюпостаємося у щасті,
загубивши годинам лік.

П'єм як з корця. Ненатла ніч
проминає зачадним щемом,
лиш не щезни — благаю. Ще нам
сон-трава зацвіте в вікні.

VII. 1964

* * *

Не любити тебе — не можна.
Володіти тобою — жаль.
І хвилинка діяння кожна
Випромінює нам печаль.
Бути разом... в однім цілунку.
Злинь уста і серця свої.
Тільки в хвилі нема порятунку...
Плачуть вночі лишень солов'ї...
Ти в хвилину чуттєвої бурі
Не віддайся мені, дивись,
Бачиш вечора крила похмурі?
То над нами вони зійшлись.
Хай нам кажуть: любити можна
Тільки раз. Того разу й жаль,
І щаслива хвилинка кожна
Випромінює нам печаль.
Не ховайся в зволоженім зорі,
Бо розгойдані береги
Поглинаючих фантазмагорій
Будуть завжди нам дорогі.
Ні! Знайди і в чуттєвих бурях

Не перейдену нами грань,
Щоб не відати днів похмурих,
Щоб не знати про гнів прощань.
Не любити тебе — не можна,
та й любитись з тобою — жаль,
бо хвилинка кохання кожна
випромінює нам печаль.

* * *

Багаття згасло. В тебе сон пройшов.

Тікає ніч. Самими нас лишає.

— Я так бажаю...

— Завше ти бажаєш, — відповіла, —

І все не знати що.

7.12.62 р.

* * *

Ти гостро крикнула. І все. І стихло.
І лиш червоний вечір за плечима
У чорно-димних кісниках нічних
Напіврозпущених —
скуйовджених і зім'ятих.
А гострий зойк підшвами розтоптано.
Так, ніби квітку, що зійшла весною
І згасла під важкими чобітьми.
Палахкотіє тіло. Очі кличуть.
Вони зовуть. Обурюються. Мовкнуть.
Вони горять з вогню. Горять вогнем.
Виболюються болем. І не можуть
Ніяк в сльозі згорьованій розтати.
Покинена! Облишена! Прощай.
Минула ніч у синьому розкриллі!
Зійди, спливи ярами і розрай
Мені — в рятунок, між отерплі хвилі.
Це був останній крик. Загасне гомін,
Загусне крик і згаснуть ліхтарі.
Ти ошукав мене! Ти одурич!
І дикий місяць набряка, розповнений

Розпукою. Вже стукає у шиби
Бузок розквітлий. Сутінки.
Виходь.
Вже час. Іди на вулицю. Не гайся.

* * *

Поверни мені, горличко,
Заціловану солов'ями,
Щоб мовчали дуби,
Щоб зорі мовчали,
І мовчали жаріючі перса твої.
Поверни мені ніч,
Хай і крадену — нашу,
Поверни мені губ
Полинову п'янку гіркоту,
Заверни у сувій
Час, що сплив проміж нас,
Як не щільно
Ми з тобою ховались од нього,
Як не добре
Не пускали до себе той час.
Бачиш — сутінь пливе,
Як туманна хистка лебедиця,
В шиби стукає дзьобом
Сухуватий і гамірний дощ.

Поверни мені, горlichко,
Свій голос печальний,
Як легке ластів'їне крило
І свої тугогруді обійми.

Символ віри

Те, що було в дитинстві щемним коханням,
стало нині Олександрою, Валею, Людою,
і за торсами знаних і незнаних коханок
я втратив почуття, що таке любов?
Це спокій Людмили? Це самозречення Валі?
Це нестерпна жага подошві'я?
Це втрата? Це неперейдена грань
між «до» і «після»? Це тьмяно
і незбагнено подосі.

Те, що було в дитинстві вірою в добро,
стало нині солоним бодем: немає
добра. Немає на всьому світі. Добро —
це сон, це смерть, це втрата свідомості.

* * *

Вбери-но білу сукню
на тіло на прогінне,
на вигронені перса
і лебідь живота.
Вбери-но гарну сукню
і усміхнись лукаво
і загучи хапливо,
як скрипка, з-за плеча.
Вбери ту славну сукню
і дай мені забути
ці чорні перегони
пролопотілих літ.
Вбери пречисту сукню,
розпукни в сто пелюсток,
щоб я не загубився
між сміхом і плачем.
Осліплий і оглухлий,
знімілий і отерплий,
лечу на твій сліпучий
всеочисний вогонь.

* * *

Ти відійшла — допоки я збагнув
і спалахом розлуки всю об'яснив.
О руки-злюки, о які прекрасні
були осмути, у які вгорнув
тебе — із ніг до голови — як в льолю,
дочко моя, маленьке немовля!
Як попливла тоді мені земля!
А струмись запізнав — як віщу долю.

* * *

Той спогад: вечір, вітер і печаль
пронизливого тіла молодого,
що в двері уступилося, халат
пожбурило на спинку крісла — й тонко
пішло, пішло, пішло по смертній лінії,
аж понад стелю жальний зойк завис.
Вікно — велике й синє. Жовті штори
приспущено недбало. Чорний стіл
іскулився. Тремтить на ньому шклянка
тонкого скла — дзень-дзень, дзень-дзень. Пора —
наблизитись — в тугий вогонь пірнути,
так зграбно скутий білим свічником.
Чаруй мене, чаруй мене, чарунко
далеких берегів, куди я плавом
пливу, пливу, пливу — й не допливаю,
бо зносить часу хвиля навісна.
Лиш вечір той, і вітер, і печаль,
і ти — як грудка крику молодого,
світаєте під сонцем опівнічним
і виспокоїтись не даєте.

* * *

Горить сосна — од низу до гори.
Горить сосна — червоно-чорна грива
над лісом висить. Ой, і нещаслива
ти, чорнобрива Галя, чорнобри...
Пустіть мене, о любчики, пустіть!
Голосить Галя, криком промовляє
і полум'я з розпуки розпукає,
а Пан-Господь — і дивиться, й мовчить.
Прив'язана за коси до сосни,
біліє, наче біль, за біль біліша,
гуляють козаки, а в небі тиша,
а од землі — червоні басани.
Ой любі мої легіні, пустіть,
ой додомоньку, до рідної мами.
Зайшлася бідолашна од нестями
і тільки сосна тоскно так тріщить.
Горить сосна — од низу до гори
сосна палає — од гори до низу.
Йде Пан-Господь. Цілуй Господню ризу,
ой чорнобрива Галя, чорнобри...

Прости мені, що ти, така свята,
на тім огні, як свічечка, згоріла.
О як та біла білота болила
о як болила біла білота!

* * *

Ти снишся мені — і сміється дорога,
і сон, ніби сонях, пішов у танок.
Та як тебе стримати, серця облого,
як м'ятою пахне мені моріжок
тих пам'ятей давніх, що тужать сосново
і в липовім цвіті, мов бджоли, гудуть?
Святошинський присмерк тріпоче святково
і костуром спогад напростує путь.
Ти шара, світанна моя лебедине,
крилом запалила свічадо ставка
і зграбно, грайливо і радісно рине
у безчас, у безвість долоня тонка.
Рожеві пучки твої чую спросоння,
вони сновигають на лицах моїх.
Нічного проміння високе осоння
лоскоче мене, мов муаровий сміх.
Ти снишся мені — і збігаються кола
і віддаль, неначе в термометрі ртуть,
ховається в шпару — і ось воно, поле,
і ось вони — зустрічі — з мертвих встають.

І вже ні знаку не пізнати на щасті,
і рутою-м'ятою стелиться шлях.
Дай Боже — прокинутись більше не вдасться
заради розкошей по чорних ночах.

Василь Голобородько

(1945 р. н.)

Вірші «Еротика I» та «Еротика II» входять до циклу В. Голобородька «Центони». Як відомо, центон — це твір, складений із рядків інших віршів. В. Голобородько розширює рамки цього пізньоантичного винаходу: він творить поезії з вимовлених кимось фраз, описів якихось рухів, жестів, дій. Залишені без коментарів, без ремарок, вони, ці описи та фрази, ніби опиняються поза часом і простором. І, як подумати, таки й справді — все минає, лишень еротика продовжує панувати над світом.

Еротика I

під винахідливою рукою
схилив свою голову
солодкі мурахи повзли по спині
він зблиснув у нього в руці, хлопцям аж слина
покотилась
всі б у класі слину ковтали
тримав у руках прозору з молочно-рожевими
хвилястими розводами
ще й досі відчував холодне гладеньке тіло трубочки
своїми долонями й пучками
вибухають вони, вдарившись головкою
головкою
в першу чергу головку
устроювати б головкою в щось намертво
а в шо ти її встромиш?
по нозі себе не рубони
прибрав його до рук
дрібні зуби
хотілося пити
лежав, загубивши лік часові

голос її то слабнув, то дужчав зовсім близько
і йому хотілося усього цього, і хотілося пити, пити
стало жалко цього дива, що так миналось швидко
давай уже руки
ледве встигав ногами впиратись у стінки
лежав на полу вмитий
зникла її широка спина
і крутилося на краєчку язика

Травень 1994

Еротика II

і так пішло — вулканиться червоно — там народжується і глибшим стає випліскуючи — заслухана німої музики його округлих співучих ліній — для неї зачасної в бажанні розгадати давні якісь загадки — шепоче жагою переповнений гріхами — і сльозами і екстазом — вся глибінь враз оживши починає дихати пульсувати — послухає оту не кожному доступну музику сфер — тільки став — уже занепокоїлась заворушилась — поглядає на улюблену свою — поблискує при місяці — окутали густим медвянистим духом — в цей опівнічний час — над її тихими вуличками панує тільки червона та спокійна ясність — вночі ще величавіший ніж удень — і ніколи не набридає на нього дивитись — один із тих велетів тисячолітніх — стоять з щілинами — то десь черкаються — то в розлогих опуклостях відтворюють образи — вкарбувавши в собі пристрасті — виринувши з глибин наблизяться — їх здивує — тайни пропорцій — ідеального суголосся — ніким не розгаданої формули вічної краси — так буде — медом

пахне сьогодні — вуличка шпоришем затяглась — посередині пухкий килим — по ньому легко — тут епіцентр життя — тут чутніше ніж будь-де промовляє до тебе навколишній світ — мудрою нічною тишею — химерною рослинною в'яззю — вночі вражає тебе оце буйне барокко — все змінилося розрослося переплелось — в цьому — в єдності всього гармонія — самий сенс буття — чи не в тому він щоб пити красу цих ночей — жити у мудрій злагоді з природою — знати насолоду і поезію людських взаємин — спочиває натрудившись — міцно спить під наркозом — звисає своїми рясними сріблястими суцвіттями — все повите нічними фантазіями — тиша сон цвіт — щось є чаклунське в таємничості нічного цвітіння — в місячній мареві — тиші цих світлих ночей — все в спочинку — дихають повно легені — щось незрозуміле — знак їдилічної згоди — лавиця чепурненька — зручна — можна увечері посидіти при тихих зорях в парі — цілий вечір товчуться у самих трусах — відпочити не дають — від найменшого доторку уже як порох — зараз вільна — нікому вискакувати — сама запрошує — відпочинь після трудів праведних — можна навіть прилягти горлиць — відчувши себе — в блаженстві

супокою — з'явилася заспана кругловида повно-
плеча — білою пазухою до місяця світить — ди-
вацтва добре знайомі — має звичку о такій порі
розлягтися — видавати зіркам свою самодіяль-
ність — тихо сміється — білі яблука поблискують —
плечі біліють купаються в молоці — пахне від неї
молочно — розкохалась — не перший рік —
мов королева торкає пальчиками гриву — він по-
кірний найменшому її порухові пересувається
куди треба — таке там її життя — тут пливе біленька
у пахощах — тче і тче свою нічну поему — що тобі
отой говорить — а ти вслухайся не так вухами як ду-
шею — моїй душі є до кого дослухатися — знову вві-
сні бачила — дно розлився — горить горить — він
стоїть від цього — прокинулась спрага — чеканням
весь світ повитий — витворила собі культ — в них
злагода та кохання — все викрасовується як дівчи-
на — щороку біжить у парк — з ревнощів бігає на-
зирці — вона себе ревнивою не вважає — душевну
має насолоду дивитись — серце золоте любляче —
за те й покохала — не може приховати — такий
майстер — віртуоз своєї справи — дикий скаже-
ний — звідси і вміння талант — тільки до неї підхо-
джу — вже грудьми чую — він перший чародійник —

носиш ся ти з своїм як з писаною торбою — так
трудно вибрати — щоб розсмішити — пропонує
пошепки — дівочок треба — можу влаштувати —
навіщо руки бруднити — давай до дівчат — одна
за одне вухо — друга за друге — воно дибки стає —
вухо так скрутила аж розпухло — чи не єдиний
з культур — чогось вартий в наш час сумнівів і неви-
значеності — культ здорового античного тіла —
на цій грішній землі людині ще залишається крім ус-
мішки та ласки — оце дає смак життю — притягує
найшляхетніших — останнє пристанище свобо-
ди — глянь яка ніч — дівчата божеволіють у такі
ночі — ми познайомились — наче найшло на нас —
все життя засвітилося — стали гарніші — захмеле-
на — всміхається і — прощально всміхається —
своїм гріхам — своїм любошам — з'явилася нова
таємнича особа — красуня — нікому ще не вдало-
ся познайомитися з нею — струменем межі очі
тобі — бачать її спиною — постать струнку — ноги
до мідного загорілі зарошені — порушниця спокою
підводиться — робить для розминки кілька вільних
рухів — класичне чекання — жінки перевершують
чоловіків відвагою почуття — його красою —
коли я бачу жінку в любові мені хочеться

вклонитися їй — вчора вихлюпнулось безоглядно —
тісно лежати — бажання подивитись — дивовиж-
ні — його не бачить — чує — сміється — не видно —
невидимий — сміється — що воно таке — крізь вічко
побачив той вируючий вогонь — раз побачиш і ні-
коли ніде того не забудеш — коли вийдеш — перше
постає перед тобою — чорний титан — глянеш
і щоразу тенькне тобі щось у душі — нагнувшись
натискуєш — починають хихикати — зуби пока-
жеш — хіба шкода — і ти досяг мети — стоїш перед
нічним незникаючим видом — ти з'явивсь — ін-
стинкт є визначальним у житті людини — перед не-
відомістю — перед тайною — як досконалитись —
як маєш повестись — відчути себе перед лицем все-
світу справді вінцем природи — перед тобою ше-
девр — є ритми свої — є вільний політ натхнення —
любов висока — дівчата божеволіють в такі ночі
від кохання — кохання виникло на пізній стадії роз-
витку людства — торгом потім стало — далі — роз-
виватиметься по лінії прекрасного — чисте — святе
це почуття завжди зостанеться найвищою піснею
життя і мистецтва — де ж вона — мовчить — щоразу
перед ним почуває якийсь дивний смуток — щось
навіть тривожне — має в собі щось від стихії —

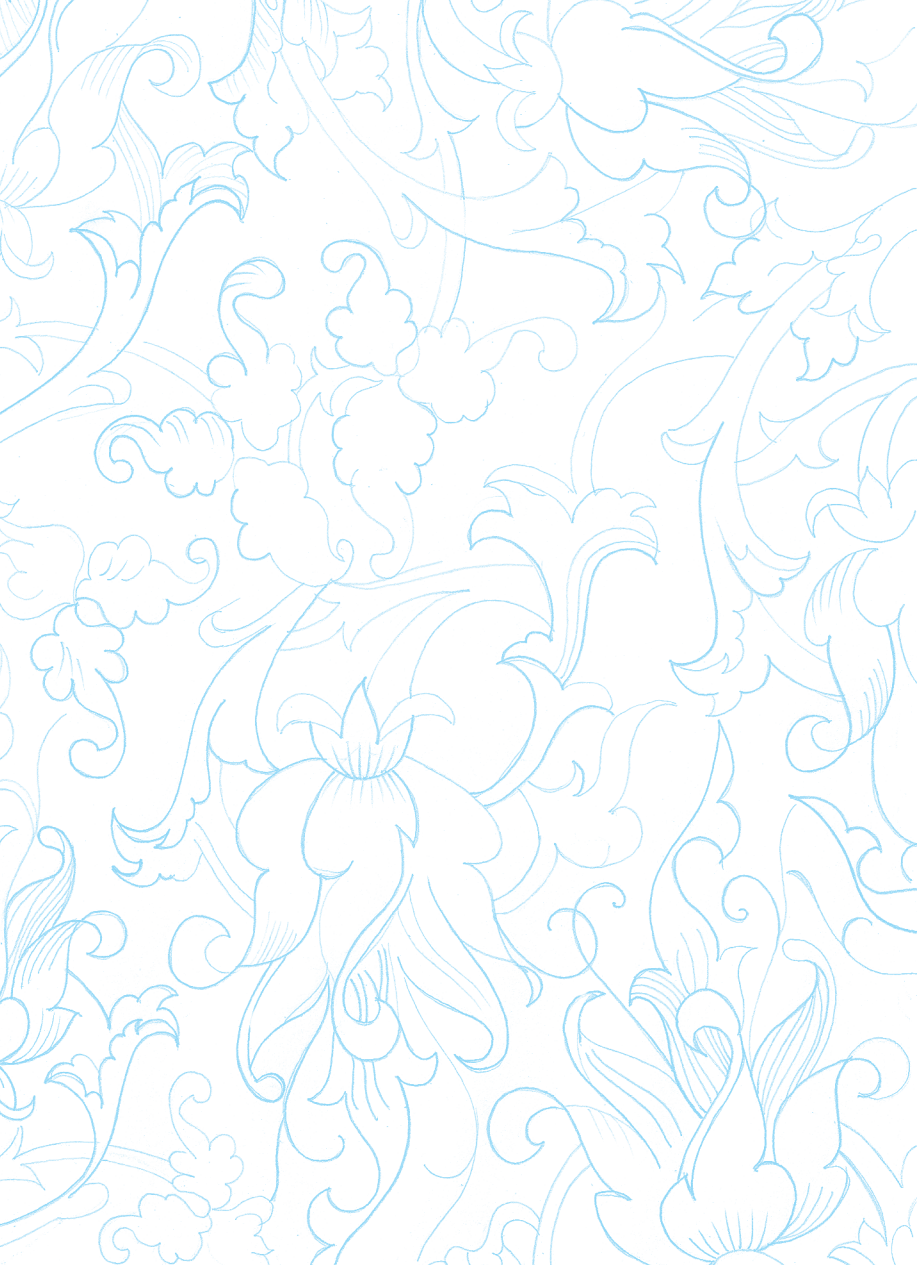
щось таке ж велике — німа музика — музика отих
гармонійно піднятих — вона ж реально існує — ти
здатен її чути — хоча інші до неї глухі — співала
райськими голосами — виспівуючи небесне бла-
женство — відійшло — розтануло — дух трепетав —

Травень 1994

Світлана Йовенко

Коли б героїня «Поцілунку» М. Рильського уміла писати вірші, вона б написала «Пам'ять любові» та «губи твої від шовку ніжніш...» За неї це зробила Світлана Йовенко.

Пам'ять любові

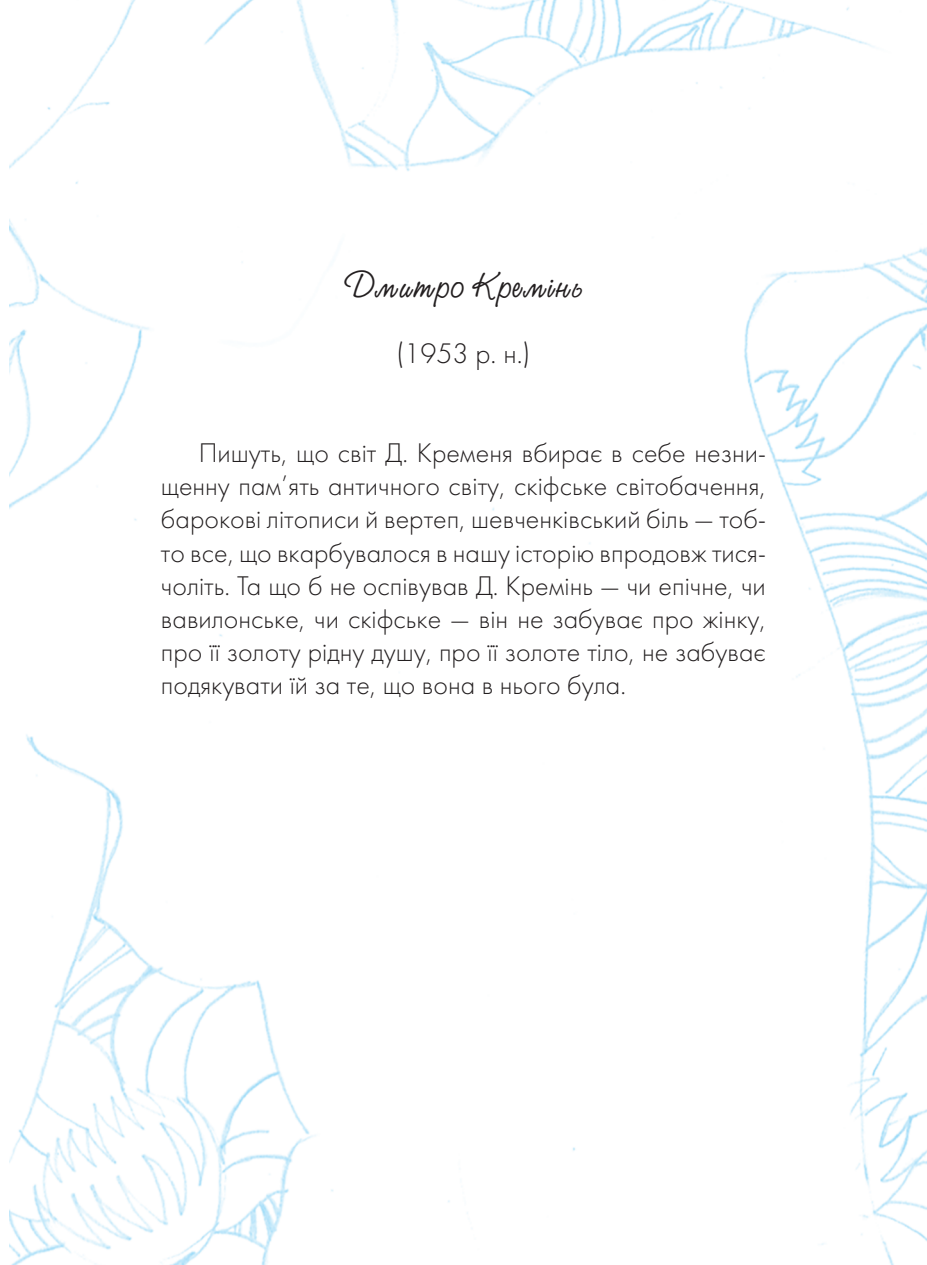
Билась рибою срібною
в дужих гарячих руках,
вслизала й в'юнилася,
як вода крізь пісок утікала,
та затихла знеможено,
щойно ворожа й вертка,
і в мовчання причаєне,
вже безрадна,
чужого впускала.

Цілувати себе дозволяла
(цілувала й сама?)...
Попеліли зірки
у чужому південному небі.
У долоні м'які
брала їхні обличчя пільма,
і повітря тремтіло,
й спалахував іскрами
шепіт.

* * *

губи твої від шовку ніжніш
тануть мені на губах
руки твої від вогню гарячіш
владні вже як судьба

чом же я чую і щем і ляк
важча крило легке
серце твоє сухе як мак
стомлене і гірке

Дмитро Кремень

(1953 р. н.)

Пишуть, що світ Д. Кременя вбирає в себе незнищенну пам'ять античного світу, скіфське світобачення, барокові літописи й вертеп, шевченківський біль — тобто все, що вкарбувалося в нашу історію впродовж тисячоліть. Та що б не оспівував Д. Кремень — чи епічне, чи вавилонське, чи скіфське — він не забуває про жінку, про її золоту рідну душу, про її золоте тіло, не забуває подякувати їй за те, що вона в нього була.

Готель

У білому готелі опівнічнім,
За вікнами заштореними, за
Твоім ім'ям і тілом твоім ніжним,
Немов ясна зоря — твоя сльоза.
Готель... Сюди прибув ти, звідси — вибув.
Ні епохальних мук, ані епох.
А я таки боюся: буде вибух
Між нас обох, і спопелить обох.
Та що там дні і душі спопелілі,
Та що там суєслівна суєта,
Коли любов живе в твоєму тілі,
Транзитна і минуца, та свята.
Реальність мрій?
Приїзди і від'їзди.
І провінційних півнів голоси.
І ця дилема —
бажане і дійсне.
І незбагненна надранкова синь.
А я до мрії, не до тебе горнусь,
Бо вже ти в мене увійшла, як міф,

Напівзабутим воркуванням горлиць
І вигаслим болінням уст німих.
Але якби — опісля злої зваби —
Т ебе я повернув із зим і літ,
О, я й сліди твої зацілував би:
В твоїх слідах — моєї долі слід.
Та ці дива спливуть, і їх не спиниш.
Життєве коло не спинити нам...
Готель зоріє. І горить опівніч
Твоїм сузір'ям і твоїм ім'ям.

1978

Із симфонії «Сад»

ALLEGRO GIOCOLO

Сад усевітнього нічника

І всесвітнє вікно, що прочинене в сад.
І солодке цвітіння, й гіркий його плід...
Золота моя юносте, я тобі рад.
І — осанна вікну, що прочинене в сад.
Ах, як жінка кричала!
І чулося:
— Ні!
Не давалася жінка — я брав силоміць.
І вона — заспівала! Собі і мені.
І відкрила вікно для страшних таємниць.
І приликала звіра, що в кожному з нас
Причаївся і жде, що прийде його час.
І той звір причаївся у кожному вікні.
І ніколи, ніколи цього не забудь.
Шепчуть губи гріховні розпачливе:

— Ні!

Але перса, і лоно, і очі:

— Здобудь!

І гнучка, мов ліана, й гінка, мов змія,

Каже «ні» її мука...

А пристрасть:

— Твоя!..

Ти очам, ти вустам, а не слову повір.

Кожна жінка чекає — прийде її звір.

І настигне її, і здобуде її,

Заведе ув екстазу шалений танок...

Навіть звіру співають тоді солов'ї,

Коли нам одкриваються лона жінок.

Там і сяйво зорі, і відлуння води.

Ніч любовного шалу, молитви, гріха...

Там за ніч розцвітають і в'януть сади.

Там зелена оаза й пустеля суха.

Але якось до тебе прийде чоловік...

Чорний бог самоти!

Усесвітній нічник!

І тоді вже не кайся, не плач і не клич:

Бог розплати приходить у зоряну ніч.

І налякані тіні великих дерев.

І страхітливий плач пересохлих дверей.

За гріховну цю плоть, за гріховну цю хіть, —
Чорний,
Чорний нічник на порозі стоїть.
Усесвітній нічник — це покара і мста
За гріховну любов, за гріховні літа.
За пропашу любов і гріховну любов
Чорний, чорний нічник і до мене прийшов!
Ти до слави й жінок, і до радости звик?
А тебе вже чекає страшний чоловік.
...Стало жахно мені, як опівдні сові.
Він промовив:
— Ти генія вбив у собі.
У гріховній любові, у грішнім вині.
І належав ти Богу, а будеш — мені.
Я сказав:
— Я до тону такого не звик.
Що він хоче від мене, страшний чоловік?
Він сказав:
— Недаремно знайшов тебе я,
Це тебе загубила гординя твоя.
Я не раз, і не два подавав тобі знак,
Бо ж, убивши себе, ти стількох повторив...
Пам'ятаєш, і плакав ти, наче дітвак,
Як уперше до тебе я заговорив?

— Усесвітній нічнику, — я мовив йому, —
Йшли в донощики друзі, я йшов у корчму.
Натомивсь од утрат, натомився від зрад.
Але я посадив — і не дерево, сад.
Є країна у мене, і сад мій, і син...

І схопив свою голову в руки.
Один!
Я зажився на світі? Прости мені, вік.
Був я Богом, а ти мені крила попик.
Прощавай, моя Ольвіє!
Бачиш в очу,
Як смиренно я крила свої волочу.
Але те, що люблю тебе дуже давно,
Винуватий не я, а ольвійське вино.
Я зажився на світі?
Та в час-часолет
Сходить профіль твій гордий із древніх монет.
Мов зебрак, що продав і пропив таїну,
За старою копійкою крила тягну.
Але те, що люблю тебе дуже давно,
Винуватий не я, а ольвійське вино.
Вороги на кургані?
Нога в стремено!

Та мене повалило на землю вино.
Це воно чарувало лиманські вали.
Це воно продавало чумацькі воли.
Це воно марнувало високе чоло,
Аж не стало України, немов не було,
Як не стало вже й Ольвії в цьому краю,
Де на власних кістках півзотлілий стою...
Та мене вже не купить, бо я не дівчак,
Ні стамбульський гарем, ні московський кабак.
І ніяка метіль уже нас не змете.
Байда я усесвітній, але без гріха...

Пригортаю волосся її золоте,
Бо ж я Байда, я сад, а не пуста суха.
І не плачу, хоч рани не раз заболять:
Досі вражі гаки із-під ребер стримлять.
Не за гріх, не за гріш, не за підлу хвалу
Я страждаю, та я добуваю стрілу:
а як стрілю — царя вцілю,
а царицю — в потилицю,
їхню доньку — в головоньку...
Та й подамся додомоньку.
І за Байдину покару
Привезу домів товару.

І повернуся назад, —
У всевітнє вікно, що прочинене в сад.
І цвіте мені сад мій упродовж століть.
І всевітній нічник на порозі стоїть.

1999

Візія на Кінбурні

Козацькі голови... і макові.
І стільки болю та жалю.

На тиху вуличку в Очакові
Цієї осені ступлю.
У корчмі цій, «Дельфін», накурено,
Та нам звучить сумний ноктюрн...
Нас за століття бриг «Меркуріо»
Промчить і вимчить на Кінбурн.
Нема гріха в бутті цім грішному, —
Ми діти болю і гріха.
Але не крепом — цвітом вишень нам
Пустеля стелиться суха.
І як у юності, під соснами
Упадемо на цей пісок...
Устами, в стумі пересохлими,
Я розв'яжу твій поясок.
Не стане болю, ані жалості,
Любовний усміх із-під вій...
Немарно море увижалося

Мені у юності моїй.
До крику, шепоту, до лепету, —
Не говори, не говори...
Печаль на Бейкуші далекому,
І з Чорноморки дмуть вітри.
Я запалю козацьку люлечку,
Вдихну гіркий гріховний дим.
Я полюблю кінбурнську тюлечку
З вином ольвійським золотим.
І буде риба вчитись плавати,
А гуси плакати з імлі...

А в перший раз моєю стала ти,
В Покровці вишні зацвіли.
Немає вишень. Тільки сосни ці.
Коса Кінбурнська золота.
І все до осені, до осені,
І все до осені — літа...

Секс-шоп на славній Україні...

Минувся час космічних гороскопів,
І чарів Ігнатенка й Чумака.
Все ті зірки, і небо, і ріка,
Та над привиддям корабельних доків
Мене своїм плюмажем дотика
Продажна діва курінних секс-шопів...

Звідкіль, яскине, ти взялась така?
Ти божий дар з ячнею й вином,
Піпетка, попка, пипка, Гапка з пивом,
Де всі заснули летаргійним сном,
Де всі в екстазі з літургійним співом.
В кубло зміїне, в тлум продажних фей,
І я сюди спускаюсь, мов Орфей.
І ти, жаги і пристрасті поетка,
В секс-шопівським вишневому краю.
І стежить кокаїнова піпетка,
Як я страждаю, як я гірко п'ю.
Зім хіть, зіжмакана серветка...

Ну, от ми й залишилися одні,
Ти нас настигла, пристрасте шалена.
А жінка жде, далека і вогненна,
Богиня, королева, наречена, —
На рубенсівським древнім полотні.
Любов шаліє. Плаче, стогне, кличе...
І віддає нам пам'ят і п'ятьма
Те раювання дивно-таємниче,
Продажна хіть над нами обома:
Здобудь мене! Забудь мене! І швидше!
Пропашої любові іменини.
Пропаших слів розгорнутий сувій.
Твої квітки спрагли пелюстини
Цілує невтолений пагін мій.
І в стумі жінка — наче квітка Бога,
В жазі і тузі золотих годин.
І ллється ніагарами волога
В таємні нетрі нуртів і глибин.
Олімп і трон мій, і моя дорога.

Найвищі ставки ставлю я давно
В проклятім малоруським казино.
Не увялю, — це млосний зір кокетки?
Найголовніше — це зробити крок,

Туди, у далеч, ближче до зірок.
Закони офіцерської рулетки —
Пан чи пропав, а тисни на курок!
Та спогадаймо: й не таке було...
Та спогадаймо: не таке бувало.
І бачу я крізь сльози, мов крізь скло,
Прекрасне, юне, молоде чоло,
Й дівча, яке уперше цілувало...

Усе минуло. Згинуло. Пройшло.
Але — було...
Прекрасні очі карі,
І світ, який тепер не віднайти.
Чи так давно, — на Флотському бульварі
В одіннях білосніжних — я і ти?
Ми з юною коханою в театрі.
На вулиці. Внизу гучить ріка.
Ми вдвох на зачарованім фіакрі,
І ми в полоні часу-візника.
А се? Хто се у горах сіно косить?
Я бачу відображення своє,
У сиві нетрі час мене відносить,
У сивих снах видіння розтає.
Секс-шопе, храме скурвленої ери,

Ми тільки тінь забутої ріки,
Де франтуваті флотські офіцери
Припалюють об зорі цигарки.
Доживемо до другого потопу?
Хто нас врятує — Дант, Орфей, Адам?
Мадонно з українського секс-шопу,
Кому тебе, не зрадивши, віддам?

Але було, — вітри, і дощ, і грози,
І ми ішли, мов діти, по росі...
А ці твої, такі солодкі сльози,
Невже ти їх не виплакала всі?

1999 р.

Соло

Лягла горілиць у траві:
— Займи мене, любий, займи.
Лягла у високій траві,
Сказала:
— Тобі я належу...
Як солодко пахне полин!
Як солодко пахнемо ми!
Як зорі полинули
На зеленого полум'я вежу.
Там спогади наші горять,
Неначе осіння трава.
В твої солов'їні слова
Впиваються пазури орлі.
Ти — музика. Ти — горілиць.
І лебедем чорним — брова.
І музика злих солов'їв —
На цім лебединому горлі...

1999

Купальська ніч

Пропаша ця земля!
Але в купальську ніч
Любитиму тебе, моя прощальна Ладо.
І спалахне в очу мільйон воскових свіч.
І місяць в небесі е як золоте свічадо.
Пропаша ця любов!
Кривава каламуть
Впливає у ріку із голубих туманів.
Куди, куди тепер віночки попливуть,
І дівич-сни прийдуть з невольничих майданів?
Пропаша ця пора!
Та й інших не було
Від гридниць княжих е до
Гаремів і сералів...
Гірка твоя любов!
Круїзне ремесло
Марій і Маріанн із мильних серіалів.
Я розгорну тебе, мов спалений сувій,
І в серце ти проб' попелом Клааса...
Міняй же український прапор свій

На безпрапор папуаса.
Ти в цю купальську ніч згориш, як махаон,
Чорнобильськими вкриєшся дощами,
Де соловейки п'ють вишневий самогон
Й закусяють травневими хрущами.
Пропаша ця любов е такою не була.
Пропаша ця любов на Йвана на Купала,
Коли ми знову йдем під чорну тіль орла,
Де Січ уже горить, де грамота пропала...

1999

Чоктюрн

За мотивом картини
Ендрю Вайеса «Чекання»

Довгонога,
Тонконога
Герла,
Скрипка Бога,
В стумі неумерла.
Білопінні
Створи пеньюара.
Білокінні —
Вершник, небо, хмара.
Герло
Під зорею золотою,
Вмерло
Під святою наготою
Все, що пахло
Медом і нектаром...
Перса —
Мов сніги Кіліманджаро.

Золоте,
І чорне,
І гаряче...
Довго-довго.
Кінь ковбоя

Скаче...

1999

Ромашка тисячоліття

І ромашками пахне волосся твоє.
І очима землі прозирають волошки...

Ще попереду — вічність. І час у нас — є.
Зачекай, не жени, пожалій мене трошки,
Сотниківно, Ядвіго з очима Явдошки...
Але відьма — жене! Пташка-тріпка — кує!
Накувала...

Хрещатих моїх іменин
Вже не спинить це коло крейдяне зі звичок.
І попереду тільки курай і полин,
І життя — на зозулин один черевичок.
Як я легко купився
на привид коня,
На Савур на могилу з конем коло хати...
Тут русальських язичій любовне дання,
Ти в вінку із ромашок, і хочеш кохати!

А мені, ув евксинській моїй чужині,
Кожна ласка — немов материнська, отецька...

Не овечка, не пастир, а бачу в ці дні:
Ще мене виглядає й стоїть при коні
Осіянна печаллю княжна половецька.
Я ж лічив свої дні — як шпаргалки спудей.
Еллін, обр і касог, ант, русич, іудей —
Мов ромашковий цвіт, цвіт небесного знаку.

Я веслюю, аж очі вилазять з орбіт.
Задля тебе живу вже дві тисячі літ,
Та з полону сирени прийду на Ітаку.

Степова Каліпсо, я дві тисячі літ
Обриваю літа, як ромашковий цвіт.
Я ж возносив тебе
до найвищих небес,
Я стелив тобі сніг для палкого злягання...
Впав на очі туман половецьких очес,
І була мені мить, кожна мить — як остання.
Я люблю це життя, це гріховне вино.
Я тобою вчарований, о чужино!
Знаю здавна-прадавна, що й ми не з Мальорки.
Архімедів важіль, і жіноче єство,
Твого тіла вогонь, ядра персь, їх литво,
І міжніжжя, міжгір'я кроте торжество...

Діонісова крале, богине з гальорки!
Як ти плутала нас тут, у грішні ці дні,

Ти себе ані нас не жаліла нітрошки.
Ти мадонна геєнни, сама без рідні...

Ну чого ж у сльозах твої чисті волошки?
Син при нас, ми з тобою, і я на коні...

Де Харонові сурми, й куди він гребе?
І кого він гукає — мене чи тебе?
Меморійна зоря, чи зоря-зоряниця?
Десь іржуть і глузують дурні лошаки,
А богиня — одна. І княжна, й кобилиця.
Стали прахом і каменем древні віки.
Проминули століття, як римські полки,
І на прах обернулася древня столиця...
А вона — як богиня під небом ріки,
У вінку із ромашок, — стоока й столиця!
Як ти знов владарюєш, коханко, жоно!
Наше плем'я — це обри. Пропало й воно:
Скам'яніли і м'язи, й слова чоловічі...
Я люблю тебе, грішну. І сам я не згірш.
І прощальний твій плач. І прощальний мій вірш.

Половецькі волошки заглянули в вічі.
Це хрещате злягання, жадання розп'ять...
Очеса в очеса половецькі стоять.
Так оддайсь наостанку бодай печенігу!
...Але інше століття зозуля кує.
І ромашками пахне волосся твоє,
І восходить зоря віфлеємського снігу...

2001

Ню

Лошичка струнка на балконі
Алінка, Оленка, Єлен?

Я бачив, як любляться коні.
Невже без імен?
У лузі, де сіється мжичка,
Де сумно і весело так,
Злягаються: юна лошичка
І юний лошак.
І радості мить неозора
Спалахує в ночі німій.

І зір мій, як слід метеора,
До тебе летить по прямій!

2001

Спослання до загубленої адресатки

Верлен і Меріме. Рембо й Гюго.
Перегортаю поживтілу книгу...

Не тіла хочу — голосу твого:
О, розтопи тисячолітню кригу!
І тіла хочу, мов біблійний хліб,
І голосу, спасенного романсу...

Не бачилися ми сто тисяч діб,
А знову ми — в епосі декадансу.
Я зву тебе

романсами

без слів...

Ми будемо чекати переімени,
Бо в нас вертепу, бо у нас — ослів,
Мов справді ми з біблійної країни.
Цей декаданс...
Дуель Верлен-Рембо...
О, де тебе знайду, мою вкраїнку?
Чи кулю в серце віднайду, або

Отам десь, на Слобідці, гостру фінку?
Усе життя, любове, на кону,
Свої пани своїх програли в карти.
А я ж любив лише тебе одну,
І загубив. І це уже не жарти.
Із хати вийдеш. Виб'єш килими
Із ликом богоматері сумної...
Останньої біблійної зими —
Останній сніг на білому сувої.

2001

Дош, на морі

Я в літній дош на дошових твоіх,
На грудях табунамі пальців пасса...
Твога волосся дошовага пасма
Той літній дош на морі утаїв.

То все в той дош і в літо це было.
Спініліся дощі перед дверіма,
Немов священнодійство сотворілі,
І ти уже не тіло — тількі тло.
І розкололось небо на слова...

Та я тебе зятямлю в літі тому,
Коли мене вела з дошу і грому
І дівчінка, і віра дошова.

2007

* * *

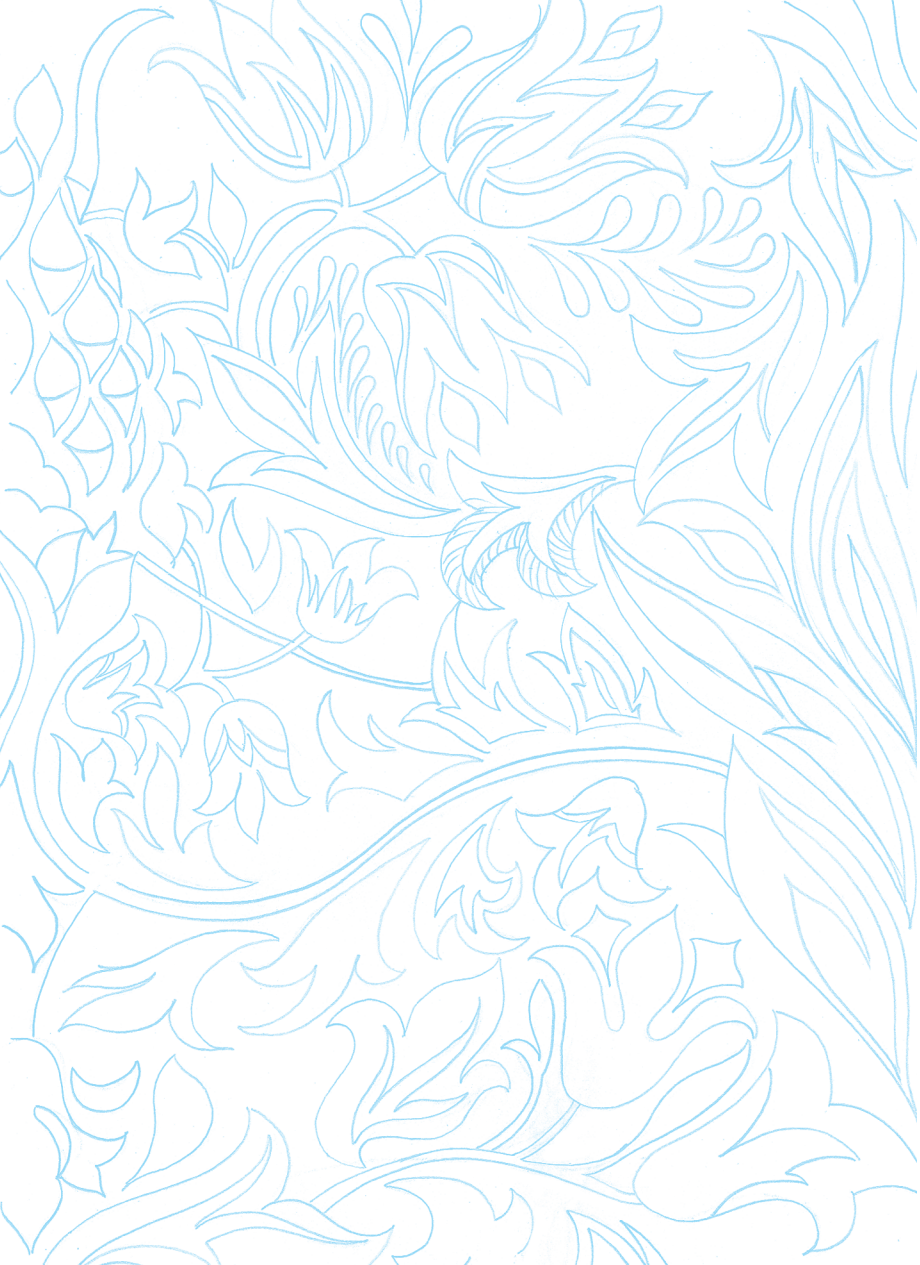
Полога смужка берега. Від холоду
Води шукай тепла собі в піску.
І я тебе востаннє, як ізмолоду,
Люблю — далеку і близьку таку.
А ми з тобою тільки горя навчені...
А ти спогадуй, що ми берегли?
Твій оберіг — зелені очі мавчині
Й палаючі вечірні береги.
Ще мій огонь твого вогню шукатиме
І тіло це палаюче твоє...
Люби мене, люби!
А літо бабине
Над нами павутиння наснує.

2007

Тарас Федюк

(1954 р. н.)

Еротичні вірші Тараса Федюка — особливі. Стриманістю і скупістю вони нагадують мені знаменитий вірш Б. Пастернака «Зимова ніч», де на еротику натякає свічка, що горить на столі, натякає переплетіння рук, ніг і доль, стукіт черевичків, що впали на підлогу, віск із нічника, що капає на сукню... Не виключено, що Тарас Федюк брав уроки написання еротичних поезій саме в російського поета (див. хоча б вірш Т. Федюка «... твій вигин плеча брови бедра...», близький до «Зимової ночі» і ритмічним малюнком, і копанням білого сургуча). Кожне романтичне побачення, описане Т. Федюком, сприймається як доленосне, попри те, що героїні поетові запам'ятовуються то своїм «молдавським шепотом», то схожістю на черницю, то срібною ладанкою на светрі, то чорними потертими джинсами, то ім'ям Олена, то зайчиком від стегна, запам'ятовуються тому, що кожна зустріч із тими «загадковими оленами» — «це останнє на землі». А про це й пишуть лишень так, як це робить Тарас Федюк — скупо і стримано.

* * *

...твій вигин плеча брови бедра
волосся трепет
забутий светрик et cetera
молдавський шепіт

як ти виливала на килим коньяк!
і як перстені
за коньяком вислизали і як
очі — зелені

в дверях розхитаних — теплий ключ
чужинство хати
і капав білий як смерть сургуч
хотів літати

і хто б сказав що візьму й віддам
в якомусь літі...
...зелена вулиця стіни там
якісь графіті...

* * *

Недивлячись на те, що я сказав колись,
на світі ще не все зі мною відбулося.
О, видубицький отче, за мене помолись,
коли вночі з її
плечей згорну волосся.

І коли довгий мед її осінніх ніг
обпалить мій язик
вогнем своїм медовим,
о, видубицький отче, з твоїх чернечих книг
хай вбереже мене, якщо не Бог — то слово

від того, що іде —
коли вже все пройшло,
коли я все сказав і всіх послав на букви
своїх смішних книжок...

І раптом це тепло
вмикає вікна, як
вмикають ноутбуки,
і каже: треба ще.
Нічого не було

іще... І ще до віч вливає з жмені блиску...
О, видубицький отче,
ти знаєш ремесло
молитви.

Помолись
через Дніпро. Тут близько.

За стогін і за крик,
за наш безсмертний гріх,
якщо ти справді той,
хто має право – всує...

Під ліхтарем кружляє монастирський сніг.
І ти, кохана, спиш. І я тебе цілую.

* * *

ніби два крила на щоки
ворон кинув молодий
очі темні: за два кроки
не побачиш сам себе
запитаєш скільки років —
тільки губи і морока
стіл кав'ярня стиль бароко
я мов дурень підкидний

що хотів і сам не знаю
і чому вона прийшла
трохи пекла трохи раю
решта — скрипка і єврей
жовтий фреш у склянці скраю
скрипка грає серце крає
і скрипаль що зветься хаїм
і some vine у жмені скла

знаю звуть її олена
знаю з наших темних лав

запальничка запалéна —
хай між нами буде щось
дим гіркий як гілка клена
світ малий неначе сцена
де стоїть скрипаль скажений —
хаїм. Я уже казав.
чи додому запросити
чи умерти перед тим
жовтень мряка через сито
а через асфальт — нацбанк
світ немов старе корито
або тазик чим накрито
візьмеш дівку сплатиш мито
або просто сплатиш ним
за таксі за порожнечу
за неділю взагалі
а ті важливі речі
що колись такі були
за долоні що на плечі
може ляжуть десь під вечір
може навіть не на плечі
а поки що — на столі

* * *

а з тебе вийшла би непогана черниця
віри немає але є обличчя біле
але є ім'я легке і коротке як чорна птиця
і є ще те що ми вдвох залишитись не зуміли

краще Богові аніж наприклад шулявському лоху
твої губи і складені разом долоні
в тебе вийде — я вірю — молитись за цю епоху
і ще трохи за мене коли мої руки тобі схолонуть

і у келії тихій серед української тихої ночі
одну книгу де хрест замість назви

у тебе вийде читати...

...а повітря як одяг знятий довгий і чорний тріпоче
коли ти на кухню вночі по цигарки

виходиш з кімнати...

* * *

востаннє твій хворий на голову голос почути
камінь з душі впаде — нема на чому триматись
жаль що в твоїй камасутрі відсутня поза спокути
тож — як писав чичибабін — їжте без мене томати

мені хай лишається воля її золоті абсолюти
її криваві тачанки копита і чортополохи
її важкі алкоголі її депресії люті
її жінки випадкові над урвищем в житі трохи

я знаю які одежі вдягають у ці дороги
які записки мотають які на світі міста є
востаннє твій хворий голос,
як хвіст ластів'їний — ноги
у чорних потертих джинсах
які уже не пам'ятають

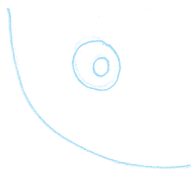
* * *

...звільна плавно від волосся
починається плече
потім крісло потім босі
ноги в кріслі потім ще...
потім я — живий і досі
з окулярами на носі...

...але все що буде далі
поруйнує все що є
нахиляються печалі
і шепочуть про своє...
про мої слова чимдалі
у панельному астралі...

...одиннадцять років тому
сербіанка знала це
цю тисячолітню втому
це твоє терпке лице...
і мою відсутність дому
й неминучість цьому всьому...

...теплий подих мій рукою
сукню зніме як змахне
щоб уже навік з такою
щоб уже наві мене...
і співає вітер в хащі
наче в церкві дяк пропаший...

* * *

Завтра випаде дорога.
Ковдру з кемела старого
ти відкинеш. Наші ноги
розплетуться, як коса.
Ми не знаєм, що втрачаєм.
Губи чорні, наче чаєм
або черню, або зграї
птиць в осінніх небесах

почорнили.

Наше літо
поблукало білим світом,
моя дівчинко, лоліто, —
ніч не наша, день не наш.
Викличем таксі на згадку.
Хай святиться наша хатка.
Іграшкове левенятко —
твій практично весь багаж.

Може, ще — коротке свято
слів і цигаркових яток,

пальців пальцями зім'ятих,
переливи двох імен.
Ти — летиш. Тобі — летіти.
І тебе вже не спинити
ні борисполям, ні квітам,
ні дощам у штаті Мен,
ні надії, що — ніколи
ні за які там оболи,
ні за негри, як соколи,
не забудеш ти мене...
Одинадцять тисяч метрів.
Срібна ладанка на светрі.
І любов, яка до смерті —
ти казала —
не мине.

* * *

ми візьмемо трохи вина
за вікнами буде весна
і ти будеш трохи дурна
і я буду дурнем набитим
і зайчик від твого стегна
будинку сусідньому на
і морда сусідська з вікна
і нам все одно що робити

фіранки старої коттон
і губи що з нею не в тон
і книжки старої картон
написаної за кордоном
розмова: суцільний бонтон
закуска: салат і батон
консерва сумна «акватон»
й тютюн який пахне коттоном

люби мене мила так як
бо старість судьба переляк
мов пташка між голих гілляк

гойдається тихо від горя
люби але не говори й
не думай що я не старий
а просто фіранку закрій
і хай там — за нею — говорять

Зміст

Павло Тичина	3
«— Зоставайся, ніч настала...»	5
З Кримського циклу	6
На світанню	6
«Я ж не винен, що Анжела...»	8
Михайль Семенко	11
Хатка із граната	15
Порнографіза	16
Пристрась	17
Протуберанс	18
Живіт мов оксамит	19
Ну	20

Ти	21
Екссеси	22
Синя сукня	23
Баран	24
Ажурна сукня.	25
Ванда.	26
Заплети косу міцніш	27
Острах	28
Беатриса	29
Із циклу «Гімни св. Терезі»	30
VI	30
XIV	31
Із циклу «Біла студія»	32
VII	32
XII	33
XVIII	34
Тепла Жінка	35
Бліда панна.	36

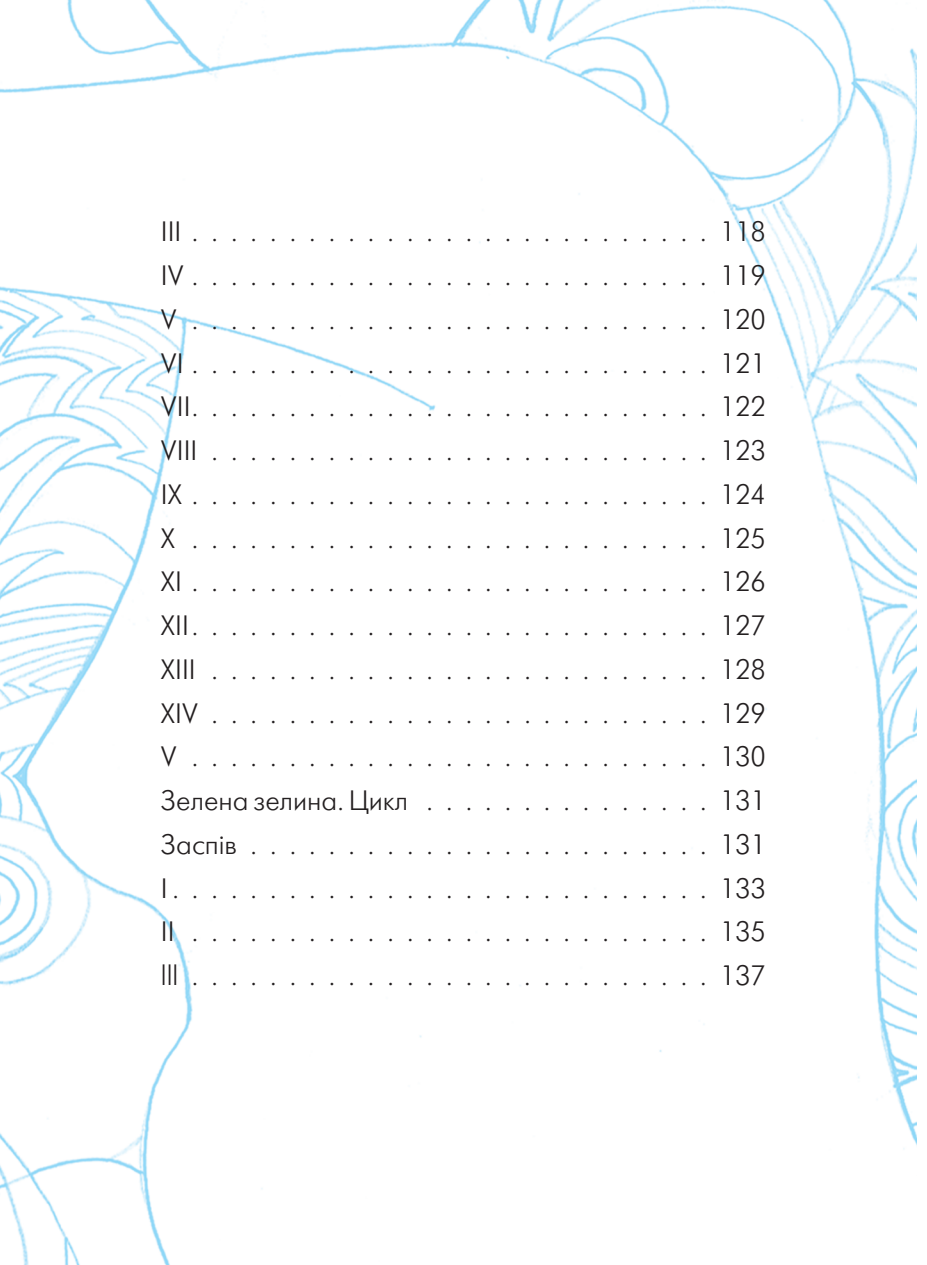

Оksamитовий дзвін	37
Прерія зорь.	38
XIII	38
Женщини	41
Норвежці	43
Із циклу «Зок».	44
III	44
IV	45
IX	46
XIX	47
XX.	48
1N	49
Максим Рильський	51
Поцілунок.	53
Валер'ян Поліщук	55
Вона.	57

Градація	59
Погрози	60
Газела	61
«Подивись на мене, Йольцю...»	62
Стихійна радість	63
Любов	66
Останній лист	68
Верховини	70
Мила	72
Жінка	73
Еротичний сполох	75
Василь Атаманюк	77
Ти круг шиї ручку в'єш	79
Не зови, не мани	80
Кашельнула ти	81
Ні, такої лихоманки	82
Ти моя!	84

Ще твої я поцілунки	86
Finale	88
В чаду любови	89
Ах, у тебе постіль біла!	90
Геть ненависну сорочку	91
Вона моя! В моїх обіймах!	92
Хай це буде місяць, тиждень	94
Насолода кохання	95
Принада	96
Жінці.	98

Василь Бобинський	105
За вікном сніг	107
Русалка	110
Нова мить	111
Ніч кохання (вінок сонетів)	116
I	116
II	117

III	118
IV	119
V	120
VI	121
VII	122
VIII	123
IX	124
X	125
XI	126
XII	127
XIII	128
XIV	129
V	130
Зелена зелина. Цикл	131
Заспів	131
I	133
II	135
III	137

Володимир Сосюра	139
«Смуглявий і стрункий. А золоте волосся...» . .	141
«Магнолії лимонний дух...»	143
Малиновий платок.	145
«Губи в губи...».	146
«Вже в золоті лани, і вітер кличе зорі...». . . .	147
«О кучері ясні і очі Беатріче...»	149
«Осінній вітер з Туркестану...».	151
Ой, весна!	152
Любов	157
Ти прийшла	160
В ресторані	162
«Ну чому ті хвилини кохання...».	169
Леонід Чернов (Малошийченко)	171
Дикунка в автомобілі	173
1	174
2	176

Рубенс: Портрет артистки N. N. 179

Гео (Георгій) Шкурупій. 181

Предсонцоря 187

Вони 188

Ждань 191

Вогко. 192

Мантри 193

Барабан печалі 196

Вогкість вуст. 199

Радісно 202

Наталя Забіла 203

«Чорним оком дивиться печера...». 205

Микола Бажан 207

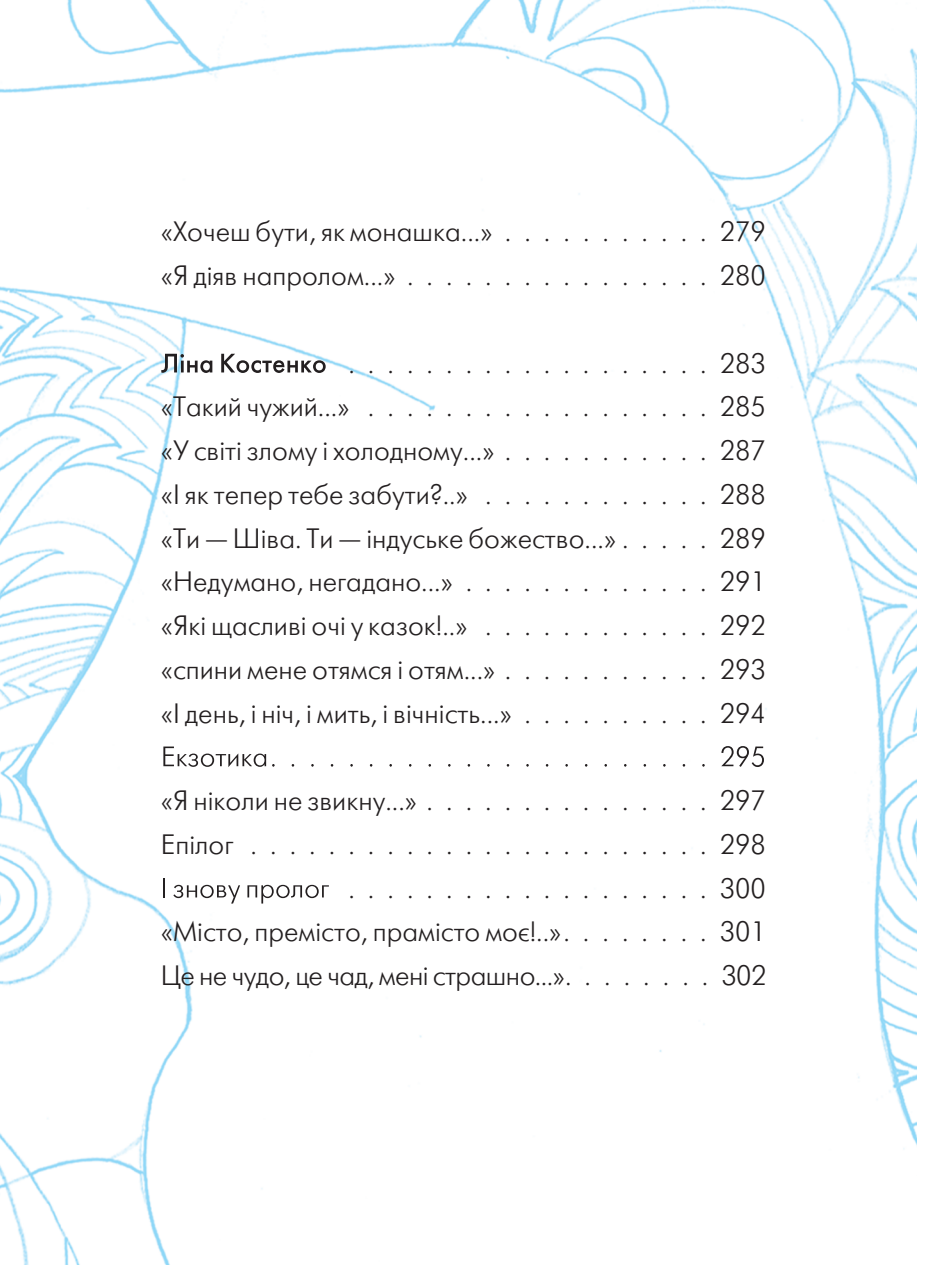
«Мене зелених ніг...». 210

Любисток 211

Розмай-зілля	212
I	212
II	213
III	214
Кров полонянок	215
На Карпатах	217
«Ні, вірю я, що знову піднесу...»	218
«Я тягнусь до тебе в ночі й дні останні...»	219
«В хмаринці пахощів, раптово пролетілій...»	220
Прощання	221
Раїса Троянкер	223
«Трава прив'ялена і заніміла осінь...»	225
«Що співаєш, жовта мандоліно...»	227
Дмитро Павличко	229
Лук	231
«Моя гріховнице пречиста...»	232

«Червоні яблука в кімнатах...»	235
«Я пригадав собі один стіжок у горах...».	236
«Мріє, наче сніг здалека...»	237
«Вночі ти входила в море...»	238
«Скинь одержу свою...»	239
«Хочу тебе цілувати...».	240
«Дівочих непорочних ліній...».	241
«Море з моря ткалось гладко...».	242
«Напав я на тебе раптом...»	243
«Акації. Бджолині дзвони...».	247
«Повітря нічне до рання...»	248
«Посеред ночі дощ пішов...»	249
«Ти, мов яблуко з галузки...»	251
«Візьми мене, як арфу, поміж ноги...»	252
«Між персами твоїми — жолобок...».	253
«Якби я знав, де ти живеш...»	254
«Ти дуже гарна, але я з тобою...».	255
«Я буду витрачати...»	256

«Спадала вниз оголена вода...»	257
«Спідниця, втята на півслові...»	258
«Твої груди, наче свічі...»	259
«Мені твоїх поцілунків...»	261
«Ти виходила з моря гола...»	262
«У дверях на летовищі стояла...»	263
«На Лесбосі ніколи не була ти...»	264
«Ти пахнеш, наче конюшина біла...»	265
«Я в пазуху зайду тайком...»	266
«Злітає сукня і сорочка...»	267
«Я роздягнув тебе в уві...»	268
«Найліпше любитись в надрання...»	270
«Ти зіграла двісті ролей...»	271
«Я вчився сорок літ, та не навчився досі...»	272
«Я за тобою навздогінці...»	273
«Ми такі холодні...»	275
«Мов блискучі рукояті...»	276
«Як ти лежала горілиць...»	277

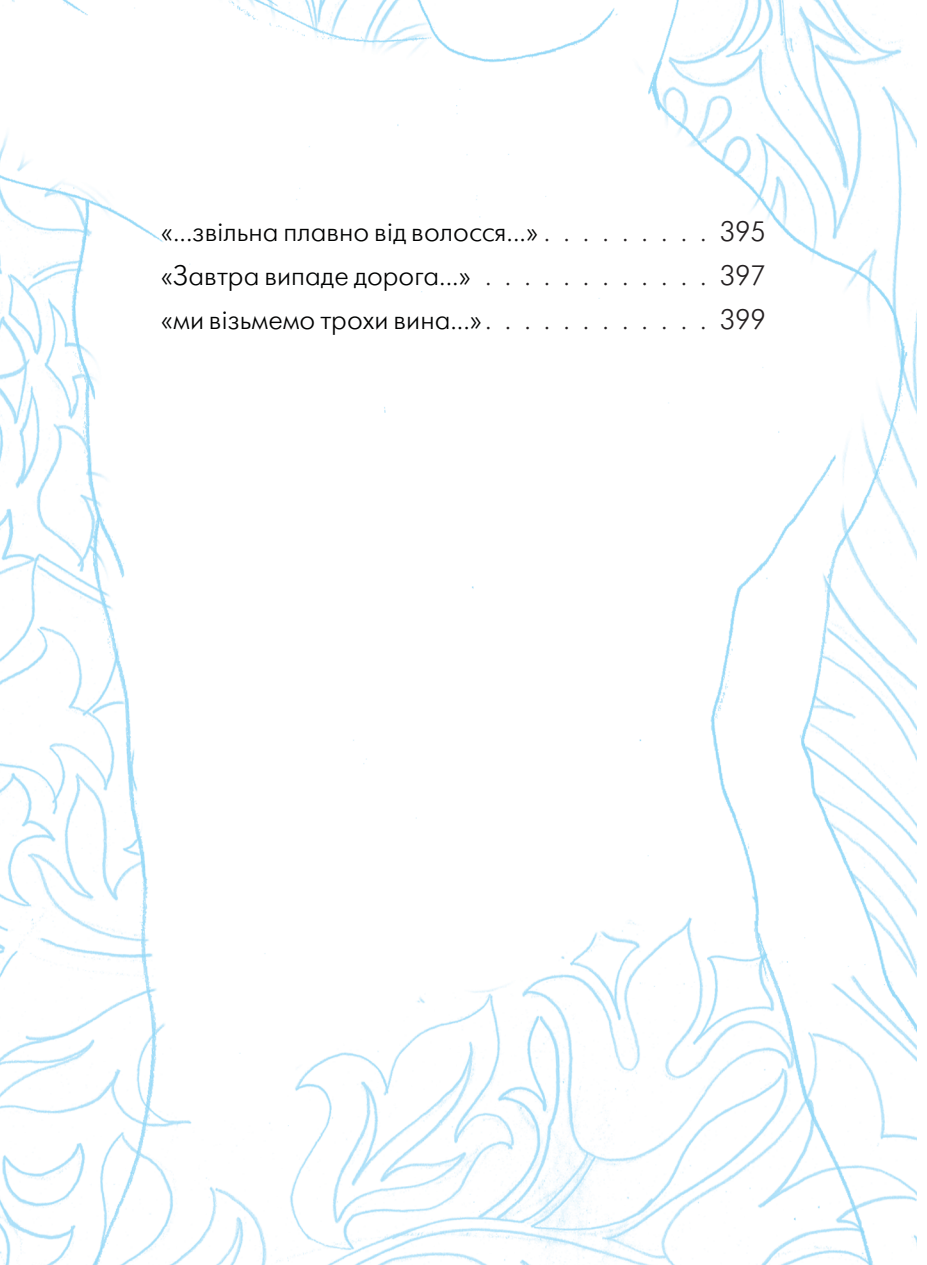

«Хочеш бути, як монашка...»	279
«Я діяв напролом...»	280
Ліна Костенко	283
«Такий чужий...»	285
«У світі злому і холодному...»	287
«І як тепер тебе забути?...»	288
«Ти — Шіва. Ти — індуське божество...»	289
«Недумано, негадано...»	291
«Які щасливі очі у казок!...»	292
«спини мене отямся і отям...»	293
«І день, і ніч, і мить, і вічність...»	294
Екзотика	295
«Я ніколи не звикну...»	297
Епілог	298
І знову пролог	300
«Місто, премісто, прамісто моє!...»	301
Це не чудо, це чад, мені страшно...»	302

Микола Вінграновський	303
«Ви, як стежка, кохана...»	305
«Сміяйтесь вам, мовчати вами...»	306
«Цю жінку я люблю. Така моя печаль...»	308
«Коли моя рука, то тиха, то лукава...»	309
«Кохана...»	310
«Я дві пори в тобі люблю...»	312
Василь Стус	315
«А скажи — Модільяні був ідіот? ...»	319
«Яка любов! Минула ціла вічність...»	321
«Я марно вчив граматику кохання...»	323
«Гарноброва, пожежностанна...»	324
«Не любити тебе — не можна...»	326
«Багаття згасло. В тебе сон пройшов...»	328
«Ти гостро крикнула. І все. І стихло...»	329
«Поверни мені, горlichко...»	331
Символ віри.	333

«Вбери-но білу сукню...»	334
«Ти відійшла — допоки я збагнув...»	335
«Той спогад: вечір, вітер і печаль...»	336
«Горить сосна — од низу до гори...»	337
«Ти снишся мені — і сміється дорога...»	339
Василь Голобородько	341
Еротика I	343
Еротика II	345
Світлана Йовенко	351
Пам'ять любові	353
«губи твої від шовку ніжніш...»	354
Дмитро Кремень	355
Готель	357
Із «Симфонії сад» ALLEGRO GIOCO SO	359

Сад усесвітнього нічника	359
Візія на Кінбурані	365
Секс-шоп на славній Україні...	367
Соло	371
Купальська ніч	372
Ноктюрн	374
Ромашка тисячоліття	376
Ню	380
Послання до загубленої адресатки	381
Дощ на морі	383
«Полога смужка берега. Від холоду...»	384
Тарас Федюк	385
«...твій вигин плеча брови бедра...»	387
«Недивлячись на те, що я сказав колись...» . . .	388
«ніби два крила на щоки...»	390
«а з тебе вийшла би непогана черниця...» . . .	393
«востаннє твій хворий на голову голос почути...»	394

«...звільна плавно від волосся...»	395
«Завтра випаде дорога...»	397
«ми візьмемо трохи вина...»	399

A 72

**Сяйво білого тіла: Антологія української
еротичної поезії — К.: Факт, 2008. — 424 с.
ISBN 978-966-359-304-3**

До збірки, названого рядком із вірша Михайля Семенка ввійшла еротична лірика ХХ—поч. ХХІ ст. Відкривається він поезіями Павла Тичини, а закінчується творами Тараса Федюка.

Кожен із поетів, представлених у збірнику то делікатно, то епатажно-відверто оспівує красу жіночого тіла (поетеси — красу тіла чоловічого), таї-ну інтимної близькості, неперебутньої і загадкової.

**УДК 821.161.2-12-1(082.1)
ББК 84(4Укр)6-5**

Літературно-художнє видання

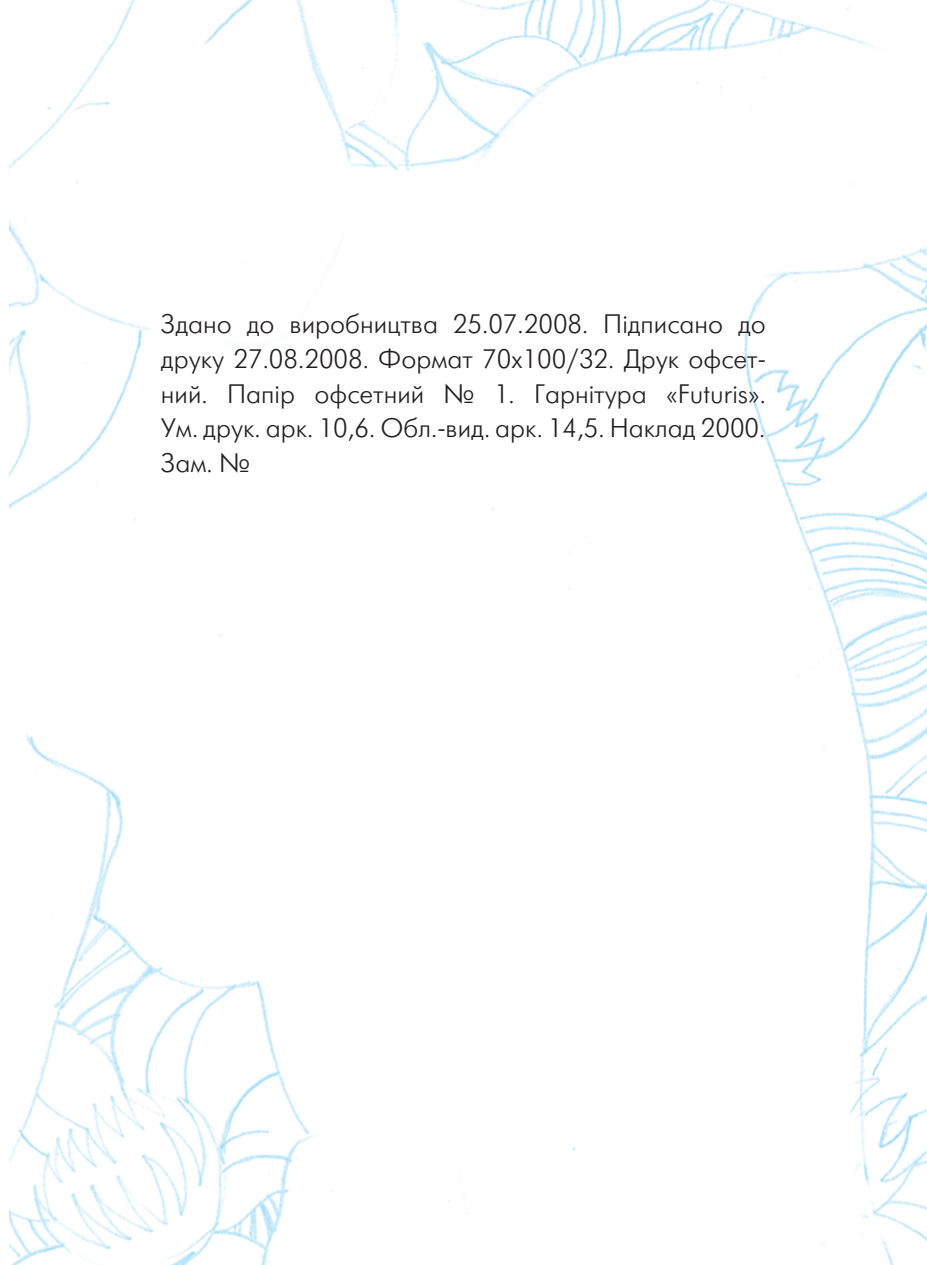
СЯЙВО БІЛОГО ТІЛА
Антологія еротичної поезії

Упорядник Микола Сулима

Відповідальна за випуск *Олена Шарговська*
Коректор *Ніна Тихоновська*
Верстка та макетування *Марії Захарченко*

ТОВ «Видавництво „Факт“»
04080, Україна, Київ-80, а/с 76
Реєстраційне свідоцтво
ДК № 1284 від 19.03.2003
Тел./факс: (044) 287 1886, 287 1882
Відділ збуту: (044) 463 6887
www.fact.kiev.ua
E-mail: office@fact.kiev.ua

Здано до виробництва 25.07.2008. Підписано до
друку 27.08.2008. Формат 70x100/32. Друк офсет-
ний. Папір офсетний № 1. Гарнітура «Futuris».
Ум. друк. арк. 10,6. Обл.-вид. арк. 14,5. Наклад 2000.
Зам. №

